

TARİH COĞRAFYA
YAZMALARİ
KATALOGLARI

ܣܬܐ ܒܪܬܐ

ܡܠܟܝܐ ܕܥܡܪܐ ܕܐܠܗܐ ܕܡܠܟܐ ܕܡܠܟܐ

Ex Libris

Beth Mardutho Library

The Malphono George Anton Kiraz Collection

ܡܠܟܐ ܕܡܠܟܐ ܕܡܠܟܐ ܕܡܠܟܐ ܕܡܠܟܐ
ܕܡܠܟܐ ܕܡܠܟܐ ܕܡܠܟܐ ܕܡܠܟܐ ܕܡܠܟܐ
ܕܡܠܟܐ ܕܡܠܟܐ ܕܡܠܟܐ ܕܡܠܟܐ ܕܡܠܟܐ
ܕܡܠܟܐ ܕܡܠܟܐ ܕܡܠܟܐ ܕܡܠܟܐ ܕܡܠܟܐ
ܕܡܠܟܐ ܕܡܠܟܐ ܕܡܠܟܐ ܕܡܠܟܐ ܕܡܠܟܐ

Anyone who asks for this volume, to read, collate, or copy from it, and who appropriates it to himself or herself, or cuts anything out of it, should realize that (s)he will have to give answer before God's awesome tribunal as if (s)he had robbed a sanctuary. Let such a person be held anathema and receive no forgiveness until the book is returned. So be it, Amen! And anyone who removes these anathemas, digitally or otherwise, shall himself receive them in double.

RM Verdeny
İstanbul
17 IV 74

T. C.
MILLÎ EĞİTİM BAKANLIĞI
Kütüphaneler Katalogları
Yayımlarından

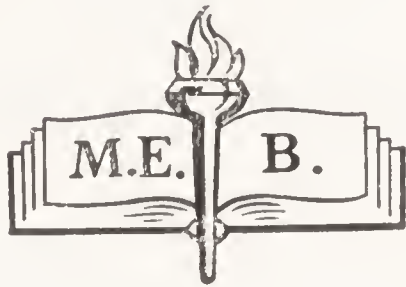
Seri: 1
No : 11

İSTANBUL KÜTÜPHANELERİ
TARİH-COĞRAFYA YAZMALARİ
KATALOGLARI

I – TÜRKÇE TARİH YAZMALARİ

11. Fasikül
VAKIFNÂMELER

Millî Eğitim Bakanlığı Kütüphaneler Genel Müdürlüğü
Tasnif Komisyonunca hazırlanmıştır.

İSTANBUL 1962 — MİLLÎ EĞİTİM BASİMEVİ

528

‘ABD AL-ḲĀDİR AF. VAKİFNĀMA..Sİ

عبدالقادر افندی وقفنامه سی

Vâkif : ABDÜLKADİR EF. B. MEHMED EF: ‘ABD AL-ḲĀDİR AF. B. MUḤAMMAD AF. Vakfiyedeki kayda göre Süleymaniye’de Sekbanbaşı Yakubağa mahallesi ehalisinden olup, Divan-ı hümayun Başmuhasebe hulefasından olduğu anlaşılmaktadır. Hal tercümesi hakkında bundan başka bilgi elde edinilememiştir.

Eser : Sekbanbaşı Yakubağa mahallesinde bulunan çeşitli arsa, ev ve benzeri mülkünü, Atıf Efendi Kütüphanesi evkafına ek olarak vakfettiğine, bu vakıf malların kiralarından hasıl olacak gelirin kütüphane ferraşına (süpürücü), gösterilen miktar üzerinden, gündelik olarak verilmesine, vakıf mülkün idaresinin ise kütüphane mütevellisi olan şahıs tarafında yürütülmesine ve zaman aşımı ile bu şartlara uymak mümkün olmazsa, bu vakıf mülkün gelirinin Medine-i Münevvere fakirlerine meşruta olarak dağıtılmasına dair bir vakıfnâmedir.

ATIF EF. KTB. 2858/12.

Son : الحمد لله رب العالمين والصلوة والسلام على محمد وآله وصحبه اجمعين ...

Baş : ... جرى ذلك وحرر في اليوم الثامن والعشرين في رجب الفرد لسنة خمس وستين ومائة واف

Tescil eden: Mahmud Paşa kadısı Mustafa Tahir.

Vakfiye th: H. 22 Recep 1165—5/Haziran/1751.

Md. ta : yk: 2, öç: 2681 × 45, yz: nesih, st: 11.

Başta Mahmud Paşa mahkemesi nâibinin zat mührü vardır. Sonunda 5 şahidin adları yazılı ve altında nâibin mührü basılıdır. Bu vakıfnâme, içinde bulunduğu mecmuanın 134 üncü yaprağından başlar. Vakıfnâmede bulunan diğer eserler için bak: ‘Ātif Af. Vakıfnâma...si Ktg. No: 535.

529

AḤMAD BAĞ VAKİFNĀMA ..Sİ

احمد بک وقفنامه سی

Vâkif : AHMED BEY B. ATIF MUSTAFA EF: AḤMAD BAĞ B. ‘ĀṬIF MUṢṬAFA AF. Bu zatın hayatı hakkında ancak o’nun Atıf Mustafa Ef. nin oğlu olduğundan başka bir bilgi elde edilememiştir.

Eser : Şehzade Cami’i yanında Emin Nurettin mahallesinde bulunan çeşitli arsalarını, babası Atıf Ef. nin yaptırdığı kütüphane vakıflarına ek ve bu vakıfnâme şartlarına uygun olarak vakfettiğine; bu arsaların kiraya verilerek, gelirinden adı

geçen kütüphanenin müteveli ve kâtiplerinin ücretlerine günde 8'er akça eklenmesine dair katma bir vakıfnâmedir.

ATIF EF. KTB. 2858/9.

Baş : الحمد لوليه والصلوة على نبيه اما بعد اشبهو كتاب صحت نصابك تحرير وانشاسنه باعث
وبادى اولدركه ...

Son : ... جرى ذلك وحرر في اليوم الخامس من جمادى الاخره لسنة احدى ومأتين والف
من هجرة من له العز والشرف

Tescil eden : Evkaf müfettişi Seyyid Abdülhalim.

Vakfiye th : H. 1201—M. 1786.

Md. ta : yk: 2, ölç: 268 × 145, yz: tâlik, st: b. b.

Bu vakıfnâme, içinde bulunduğu mecmuanın 109 uncu yaprağından başlar, 135 yapraktan ibaret bulunan bu mecmua'da bulunan diğer eserler için bak: 'Ātif Af. Vakıfnāma...si Ktg. No: 535.

530

AHMAD RASMÎ AF. VAQIFNĀMA...Sİ

احمد رسمى افندى وقفنامهسى

Vâkîf : AHMED RESMÎ EF. B. HÜSEYİN EF. AHMAD RASMÎ AF. B. HUSAYN AF. Giritli bulunan Ahmed Resmi Ef.nin doğum veri ve tarihi üzerinde kaynaklarda ihtilaf bulunmaktadır. Sc. Os. onun Hanya'da H. —M. 1719 da doğmuş olduğunu yazmaktadır. Müstakim zade de Macallat al-nisap'ta mahlâsının Resmî olması münasebetiyle onun Resmolu olduğunu ileri sürmektedir. Kendisi ise vakıfnâmesinde Kandiyeli olduğunu beyan etmektedir. İlk tahsilini Giritte yaptıktan sonra H. 1146—M. 1733 te İstanbula gelen Ahmed Resmi Ef., Divan-ı Hümayun'a şagird olarak intisap ederek, burada muayyen kademelerde çalışmış ve Reisülküttap Mustafa Ef.nin kızı ile evlendikten sonra Divan-ı Hümayun'un çeşitli memuriyetlerinde bulunmuştur. Bu memuriyetleri sırası ile şöyledir. Selânik Baruthane nazırlığı, Viyana elçiliği, Maliye tezkireciliği, Anadolu muhasebeciliği, Berlin elçiliği, Sadaret mektupçuluğu, Matbah eminliği, Tersane eminliği, Ruznamçe-i evvel, Sadaret Kethüdalığı, ikinci defa Muhasebe-i evvel, ikinci defa Kethüda, Kaynarca sulh konferansında murahhas, tekrar Matbah eminliği, Şikk-ı sâni defterdarlığı, ikinci defa Ruznamçe-i evvel ve Süvari mukabeleciliği gibi mülkiye memuriyetlerinde bulunmuş, zamanın sayılı devlet adamlarından biri olarak birçok siyasi, malî ve idarî hizmetler görmüştür. Vakıfnâmesinde bir aralık Mekke mollalığında bulunduğu kayıtlı ise de kaynaklarda bu vazifeye tayinine dair bir bilgiye tesadüf edilmemiştir. Ahmed Resmî Ef.nin ölüm tarihinde de ihtilâf vardır. Sc. Os. ye göre H. 1197 — M. 1784, Kamus al - alam'a göre H. 1203 — M. 1788, Os. Mlf. göre ise, H. 1193 — M. 1779 tarihinde İstanbul'da ölürek Selimiyyede Çiçekçi kahvesi karşısındaki mezarlı-

ğa defnedilmiştir. Zamanın en kudretli yazarlarından olan Ahmed Resmî Ef. aynı zamanda şiirle de meşgul olmuştur. Mahlâs olarak Resmî kelimesini kullanmakta, mahlâsının Resmî olması ise Giritte Resmo kalesinde doğmuş olduğuna bir delil olarak kabul edilmektedir. Telif ve tercüme olarak meydana getirdiği eserlerinden Rusya sulhüne dair Hulaşat al-İtibār, Reisülküttaplar hakkında bir biyografik eser olan Safinat ar - ru'asā, Darüssaâde ağaların biyografyalarını ihtiva eden Hamilat al-kubarā gibi eserlerinden başka Coğrafiya-yi cadîd, Silk ad-durar tercümesi, Zülâliye ve Pand - i 'Atţār tercümeleri ile al - İstînas bi - aḥvāl al - afrās adlı eserleri vardır. [1]

Eser : Üsküdar Valde Cami'inde kıraat, fıkıh ve Buhâri okutmakta olan üç dersiâma vakıfnâmede yazılı olan miktarlar üzerinden gündelik ücretlerini temin etmek üzere Üsküdar'da Öküz limanında bulunan yalısının kiralama suretiyle elde edilecek gelirini vakfettiğini, gelirin fazlasından vakfedilen yalının tamirinin yapılmasını, artan gelirin mütevellî tarafından muhafaza edilmesini, icabında vakfın ihtiyaçlarına sarf edilmesini, kendisi sağlığında vakfın mütevellisi olduğunu, ölümünden sonra bu vakfın Reisülküttap Mustafa Ef. evkafına katılarak kendi vakfına da Mustafa Ef. evkafı mütevellisinin mütevellî olmasını şart koşan bir vakıfnâmedir.

REİSÜLKÜTTAP (Süleymaniye Ktb.) 1233/8.

Baş : حمدنا محدود وشكر محدود اول واجب الوجود ذوالعناية والجلود حضرت تليينه اولسون كه ...

Son : ... واجر الواقف على الحى الجواد الكريم جرى ذلك وحرر في اليوم الرابع عشر في ذى القعدة الشريفة لسنة ثمان وثمانين ومائة والف من هجرة من له العز والشرف

Tescil eden: Haremeyn evkafı Müfettişi Ali Ef.

Vakfiye th: H. 1188 — M. 1774.

Md. ta : yk: 9, öç: 248 × 164, yz: nesih, st: 11, kt: âharlı âbadi taklidi, ct: ince mukavva üzerine ebru kâğıt kaplı.

Vakıfnâmenin başında Haremeyn Evkafı Müfettişi Ali Ef.'nin tâlik hatla yazılmış tasdiknâmesi ve mührü basılıdır. 8 inci yaprağın sonundan 9 uncu yaprağın başına kadar 15 şahidin adları yazılıdır. 9 uncu yaprak kenarında, bu vakıfnâmenin Dergâh-i âlî evkafı nazırı Beşir Ağanın arzı ile deftere kaydedildiğini bildiren siyakat ile yazılı H. 1188 tarihli bir derkenar ve imza vardır.

Bu vakıfnâme, içinde bulunduğu mecmuanın 1 inci yaprağından başlar. 13 yapraktan ibaret olan bu mecmuanın 9-13 üncü yapraklarında bu vakıfnâmenin zeylinin sureti yazılıdır.

531

AḤMAD RAŞMÎ AF. VAQIFNĀMA...Sİ ZAYL...İ

احمد رشمى افندى وقفنامهسى ذيلى

Vakıf : AHMED RESMÎ EF. B. HÜSEYİN EF. AḤMAD RAŞMÎ AF. B. HÜSAYN AF. Hal tercümesi için bak: Aḥmad Raşmî Af. Vaqıfnāma...si Ktg. No : 530.

[1] Sc. Os : II, 380., Kāmūs al-ʿalām : I, 898., Os. Mlf : III, 89., Macallat an-nişāb.

Eser : Ahmed Resmî Ef.nin H. 1188 tarihli vakıfnâmesi ile vakfettiği Üsküdar Öküz limanındaki yalının gelirinden fazla kalan mikdarını Üsküdar Valde Cami'inde Delâil-i hayrât okutacak bir müderris ile diğer müderrislerin minder, rahle v. b. ihtiyaçlarını karşılamak üzere bu cami'in kayyiminin gündeliklerine, Giritte Kandiye kalesinde Defterdar Cami'ine koydurttuğu kitapların bakımı ile görevli Hafız-i Kütüp ve Kandiye'ye bağlı Menafca nahiyesinde Devriye köyü cami'i imamı, hatibi, müezzini ile mektep hocasına, Üsküdar'da Çınar cami'inin kandil yağı ve mum parasına, Bulgurludaki cami'de sabah namazlarını kıldırarak imama verilecek gündeliklere sarf edilmesini ve bu vakfın bundan önceki vakıfnâme şartlarına göre yürütülmesini bildiren bir zeyil vakıfnâmedir.

REİSÜLKÜTTAP (Süleymaniye Ktb). 1233/1.

Baş : خلال مسطورده مندرج خصوص اتی الذکری محلیده کتب و تحریری ایچون جانب شریعت غرادن ...

Son : ... مجلس شرعه کلوب علی وقوعه انها و تقریر ایتکین ما هو الواقع بالطلب کتب اولندی شهود الحال ...

Tescil eden: Haremeyn evkafı müfettişi Ali Ef.

Vakfiye th: H. 1189 — M. 1775.

Md. ta: yk: 5, bu vakıfnâme içinde bulunduğu mecmuanın 9 uncu yaprağından başlar. Diğer hususlar için bak: Aḥmad Raṣmî Af. Vakıfnāma...si Ktg. No: 530.

532

‘ĀŞİR AF. VAKİFNĀMA...S’

عاشر افندی وقفنامه سی

Vakıf : REİSÜLKÜTTAB ZADE MUSTAFA ÂŞİR EF: RA'İS AL-KUTTĀB ZĀDA MUŞṬAFA ‘ĀŞİR AF: Reisülküttap Kastamonulu Tavukçu Mustafa Ef. nin oğludur. H. 1124 — M. 1729 tarihinde İstanbulda doğmuştur. 15 yaşında iken H. 1157—M. 1744 tarihinde müderris, H. 1182—M. 1768 de Yenişehir-i Fener Mollalığı, H. 1195—M. 1780 de Bursa, iki yıl sonra Mekke ve nihâyet Şaban 1200—M. 1785 te İstanbul Kadılığına getirildi. Aynı yılın Zilkadesinde Anadolu pâyesi verildi, birkaç gün geçtikten sonra da filen kazaskerliğe tâyinedildi. Recep 1202 — M. 1787 de önce Rumeli pâyesini, sonra da kazaskerliğini aldı. Fakat çok geçmeden 9 şevval günü vazifesinden alınarak Kastamonuya sürüldü. Birkaç yıl orada kaldıktan sonra affedilerek İstanbul'a geldi. H. 1207—M. 1792 tarihinde ikinci defa Rumeli Kazaskeri oldu. Bir yıl sonra bu vazifeden ayrıldı. Rebiyülevvel 1213—M. 1798 tarihinde Şeyhül-islâmlığa getirildi. Bu vazifede iki yıl kaldıktan sonra H. 1215—H. 1800 de azledilerek bu defa Bursa'ya sürüldü. Bursa'da birkaç ay oturmuş, affını müteakip İstanbul'a dönerek yalısında ikamete memur olmuştu. Şaban 1219—M. 1812 tarihinde vefat ederek Bağçekapı'da yaptırmış olduğu kütüphane haziresine defnedil-

miştir. Bu kütüphane babası Reisülküttap Mustafa Ef. ve oğlu Hafid Ef. kütüphaneleri ile birlikte Süleymaniye Kütüphanesine taşınarak Âşir Ef. koleksiyonu halinde muhafaza edilmektedir. Kabri ise, Pirî Mehmed Paşa dergâhına nakledilmiştir.

Âşir Ef. selah ve takva sahibi bir kimse olup, ilim, edebiyat ve bilhassa hat sanatında tanınmıştı. Zamanın bilginleri ile arası iyi olmakla beraber daha çok Gelenbevî İsmail Ef. ile anlaşmazlık halinde olduğu Tuḥfat al ḥaṭṭāṭin'de yazılıdır.[1]

Eser : Babası Reisülküttap Mustafa Ef. nin Kastamonu'da genişleterek ihya ettiği Nasrullah Cami'inde her yıl Mevlit ayının 12 nci günü yatsı namazından sonra Mevlid-i nebevî ve hatim duası okutularak savabının geçmiş İslâm büyükleri ile kendi atalarına bağışlanmasına ve bu iş için 500 esedî kuruş vakfettiğine, paranın gelirinden vakıfnâmede yazılı masraflar karşılandıktan sonra geride kalan miktarın ana paraya eklenmesine dair Reisülküttap Mustafa Ef. vakfına ek bir vakıfnâmedir.

ÂŞİR EF. (Süleymaniye Ktb.) 472.

Baş : ای حجت ملک کرمک کون و مکان
وی شاهد خلق حسنک هر دو جهان
وقف کرمک-اواسه گر خنقه زمین
ابنای زمانی کیم ایدردی اسکان

Son : ... فمن بدله بعدما سمعه فانما اثمه على الدين يبدلونه ان الله سميع عليم وقع ذلك في اليوم
الثالث من ذي الحجة الشريفة عام اربع ومأتين والفر من هجرة من له العز والشرف

Tescil eden: Kastamonu kadısı Hafız Ahmed İskilibî.

Vakfiye th: 3 Zilhicce 1204 — M. 1789.

Md. ta: yk: 12, ölç: 190×118 — 120×68, yz: güzel nesih, st: 11, kt: âharlı âbadi cl: yaldız, ct: kenarları kırmızı, ortası yeşil mülemma, yaldızlı, zencirekli, cetvelli.

Vakıfnâmenin 1 inci sayfasının en üstünde tâlik hatla noktasız

مائه من الوقف المسجل المكمل وضع وصح عندي وحكمته بصحته ولزومه في عمومته وخصوصه
عائدا بالخلاف الواقع بين الائمة الاسلاف نعمة الفقير اليه سبحانه وتعالى حافظ احمد بن عبد الله
الاسكاني بمدينة قسوطه ونى غفر لهما

ibaresi yazılı olup altında tâlik «bende Ahmed» ifadeli bir mühür basılmıştır. 12 nci yaprağın sonuna doğru yarısı cetvelin içinde, yarısı ise dışında yandan yazılmış 1205 tarihini taşıyan 3 satırlık bir siyakat yazısı varsa da okunamamıştır. Sayfalar da cümleler, altın yaldızlı yuvarlaklarla, birbirinden ayrılmıştır. Vakfiyenin bittiği yerde altın yaldız iki gül çiçeği vardır. Birinci sayfanın kenarında tatbik mühür altında «mutabıktır» ibaresi alt alta yazılmıştır. Bunun al-

[1] Sc. Os: III. 281., Kāmūs al-ʿalām: IV, 3043., Tuḥfat al-ḥaṭṭāṭin: 544, İlmiye Salnâmesi: 565, Sefinet ül-vüzera (İsmet Parmaksızoglu neşri) İst. 1952.

tında da «Ahmed Es'ad» namına tâlik hatlı bir mühür basılmıştır. Eserin başında ve sonunda yazısız boş ikişer yaprak bırakılmıştır.

533

‘ÂŞİR AF.... NİN KUTUBHÂNA VAKİFNÂMA...Sİ

عاشر افنديك كتبخانه وقفنامهسى

Vâkıf : REİSÜLKÜTTAB ZÂDE MUSTAFA ÂŞİR EF: RA'İS AL-KÜTTÂB ZÂDA MUŞTAFA ‘ÂŞİR AF: Hal tercümesi için bak : Muştafa ‘Âşir Af. Vakıfnâma . . . si Ktg. No: 532.

Eser : Babası Reisülküttab Tavukçu Mustafa Ef. nin tasavvur ettiği halde yaptıramadığı kütüphaneyi onun ölümünden sonra İstanbul'da Hobyar mahallesinde inşa ettirerek yanına bir de derslane yaptırmış ve babasının kitaplarına kendi kitaplarını da ilâve ederek bu kütüphaneyi hizmete koymuş olduğundan kütüphanenin devamı için kütüphane avlusunun bitişiğinde olan bir mahzen ile 7 dükkânı, ayrıca 3 mahzeni Reisülküttab Mustafa Efendi evkafına ek olarak vakfettiğini, bu mahzen ve dükkânların kiralardan elde edilecek gelirin de esas evkafın gelirine katılmasını, bütün bunların şart ve esaslariyle kütüphanenin hafız-i kütübü ile derslane de çalışacak şeyhülkurra, bevab ve ferraş gibi görevlilerin görecekleri iş ve alacakları gündelikleri, vakfın diğer giderlerini ve mütevellilik esaslarını açıklayan katma bir vakıfnâmedir.

AŞİR EF. (Süleymaniye Ktb.)

Baş : باسم الله الرحمن الرحيم واشكره يزيد النعم ويديم

Son : . . . واجر الواقف على الحى جواد الكريم جرى ذلك وحرر فى اليوم التاسع عشر من شوال المكرم لسنة اربع عشر ومأتين والى من هجرة من له السعادة والشرف

Yzn : Mehmed Vasfî.

İst. th : H. 1214 — M. 1799.

Tescil eden: Haremeyn Evkafı Müfettişi Mehmed Fikrî.

Md. ta : yk: 14, ölç 318×138, yz: nefîs nesih, st: 15, kt: âharlı âbadi, szb: kırmızı, cl: nefîs tezhipli, bk: tezhipli, ct: kahverengi ve kırmızı deri, üç sıra zencirekli, kafesî şemseli. Bu eser, cilt, tezhip ve tezyin sanatının en güzel örneklerinden biri olup, başlık ve hâtime tezhipleri pek nefistir. Cümle araları tezhipli, küçük madalyonlarla bezenmiştir. Sonunda tezhipli kareler içinde 42 şahidin isimleri yazılıdır. En son yaprağın kenarında Rumeli kazaskeri İbrahim İsmet Ef. nin bir yazısı, bunun altında Anadolu kazaskeri Ahmed Muhtar Bey Ef. nin ve bunun sol tarafında da Haremeyn Evkafı müfettişi Mehmet Fikrî Ef. nin tâlik hatla tasdiknâmeleri yazılı ve zat mühürleri basılıdır.

534

‘ÂŞİR AF. ZÂDA MUHAMMAD BAHÂ’AD-DÎN FARÎD
AF...NİN KİTÂB VE NUKÛD VAKİFNÂMA...Sİ

عاشر افندی زاده محمد بهاءالدين فرید افنديك كتاب ووقفنامهسى

Vâkıf : ÂŞİR EF. ZÂDE MEHMED BAHAEDDİN FERİD EF: ‘ÂŞİR AF. ZÂDA MUHAMMAD BAHÂ’AD-DÎN FARÎD AF: Şeyhül islâm Mustafa Âşir Ef. nin oğlu olup İstanbul’da doğmuştur. H. 1213 — M. 1798 de müderris olarak hayata atılmış, H. 1237 — M. 1821 tarihinde mevleviyete yükseltilerek önce Halep, daha sonra ise Kahire ve Mekke kadılıklarında bulunmuştur. 18 Zilkade 1253 — 13 Şubat 1838 de vefat etmiştir.

Eser : Babası Mustafa Âşir Ef. kütüphanesine konulmak üzere 290 cilt kitab ile vakıfnâmede yazılı hususların yapılması için 1500 kuruşu vakfettiğini, sözü geçen paranın gelirinden yaptırılacak işler ve görevlilerin ücretleri, vakfın mütevellilik hususları yazılı olup babası Mustafa Âşir Ef. vakfının şartlarına tabi olduğunu bildiren bir vakıfnâmedir.

HAFİD EF. (Süleymaniye Ktb.) 487.

Baş : الحمد لله اعز خواص عباده بصرف اموالهم الى انواع الخيرات ...

Son : ... جرى ذلك وحرر في اليوم الثامن والعشرين في شهر ربيع الاخر لسنة خمسين ومأتين

والف شهود الحال

Tescil eden: Haremeyn evkafı müfettişi Seyyid Ali Remzi.

Vakfiye th: H. 1250 — M. 1834.

Md. ta : yk: 9, ölç 242×163, yz: nesih, st: 17, kt: âharlı âbadi taklidi, ct: mukavva, üzeri ebru kâğıt kaplı. Zahriyede Haremeyn Evkafı Müfettişi Ali Remzi Ef. nin tâlik hat ile tadiknâmesi yazılı ve zat mührü basılıdır.

535

‘ÂTİF AF. VAKİFNÂMA...Sİ

عاطف افندی وقفنامهسى

Vâkıf : MUSTAFA ATIF EF. B MUSTAFA B. ABDÜLHÂDİ : MUŞTAFA ‘ATİF AF. B. MUŞTAFA B. ‘ABD AL-HÂDİ Atıf Ef. nin küçük adını, Râmiz ile Sc. Os. yazarı, Mehmed Emin Atıf olarak kaydediyorlarsa da Atıf Ef. nin küçük adının Mustafa olduğu gerek vakıfnâmedeki kaydında, gerek divançelerindeki „Dibâce-i telhis ”lerde kayıtlıdır. Mustakim zade’nin onu Atıf mahlaslı şairler arasında zikretmesi, şiirlerinde mahlasının Atıf olduğu kanısını kuvvetlendirmektedir. Ancak, babasının adının da Mustafa olması itibariyle onun küçük adının Mustafa Atıf olması ihtimalini arttırmakta, bu arada Atıf adını aynı zamanda mahlas olarak kullanmakta olduğu-

nu göstermektedir. Mehmed Emin adının ise, aynı yıllarda yaşamış olan ilim erbabından, şairliği ile meşhur ve H. 1185—M. 1771 de vefat eden İmam zâde Mehmed Emin Atıf Ef. ile veya vâkîfın oğlu Mehmed Emin Ef. ile karıştırılmış olması muhtemeldir.

Vakıfnâmesine göre İstanbul'da Soğanağa mahallesinde Dünya'ya gelen Mustafa Atıf Ef.nin babası Mustafa Ef., Tuḥfat al-ḥaṭṭâtin'de belirtildiğine göre zenginliği ile meşhur olduğundan Sadriazam Şehid Ali Pş. tarafından şer'i bir bahane ile katledilmişti.

Mustafa Atıf Ef. iyi bir tahsil gördükten sonra Divan-ı Hümayuna intisap etmiş, III. Ahmed zamanında Başbâkikulu kisedarı olmuştur. İzzet Ali Pş.'nin defterdarlığı sırasında Defterdar mektupçusu olmuş ve Hacegânîliğe yükselmiştir. H. 1150 — M. 1737 tarihinde Şıkk-ı evvel Defterdarı olmuşsa da çok geçmeden H. 1151 — M. 1738 de azledilerek önce Şehirköyü'ne sonra da Gelibolu'ya sürülmüştür. Bu vazifeden önce Tophane-i âmire nazırlığında bulunduğu vakıfnâmesinde açıklanan Atıf Ef., H. 1152 — M. 1739 Muharreminde ikinci defa Şıkk-ı evvel defterdarı olmuşsa da aynı yıl Recebinde vazifesinden ayrılarak hacca gitmiştir. Hac dönüşünde H. 1155—M. 1742 Rebiyülahirinde üçüncü defa Defterdarlığa getirilen Atıf Ef. aynı yıl cemaziyülevvelinde ölmüştür. Sc. Os. ye göre H. 1153—M. 1740 ta Haydarpaşa'da ölen Atıf Ef., Ömer Zühdi Ef. yanında, Os. Mlf. ile diğer kaynaklara göre ise, Miskinler Tekkesi civarında Şerif Kuyusu mezarlığına defnedilmiştir.

Türkçe bir divançe tertip edecek kadar şiire hakim olan Atıf Ef., Arapça ve Farsçada da şiir yazacak derecede bir şair olduğu kadar nâsir, hattat ve bilgindi. Os. Mlf.ne göre Mi'yar al-kalâm adlı galatat risalesi Atıf Ef.nin kaleminden çıkmış bulunmaktadır. Bundan başka zamanında pek ehemmiyetli bir konu olan hicrî ayların tefavüt ve tedahülleri hakkında ve şemsî ayların maliye işlerinde kullanılabilmesindeki faydalara dair çok kıymetli bir risale daha yazmıştır. İkinci defterdarlığı esnasında kaleme aldığı bu risale, Atıf Ef.nin divançeleri sonunda yazılıdır.

Bu eserlerinden başka Vefa'da bir kütüphane, kütüphaneci meşrutaları ve Nazmî zâde mescidini yıktırarak bir de tekke yaptırmış, buranın tevhidhanesine minber koydurmuştur. Gelibolu'da sürgünde iken «*Muhammediye*» yazarı Yazıcı zâde Mehmed Ef.nin türbesinde söylediği;

Hücûm-i mâsivâdan Yazıcı zâde firâr etmiş

Mağra kûşesinde gizlenüp çok dem karar etmiş

Rehâ yok anlamış bu dagdaga-fermâ-yi âlemde

Zaruri günc-i gâr-i kabre varmış ihtiyar etmiş, kıt'ası meşhurdur. [1]

Eser: İstanbul'da Soğanağa, Küçük Molla Gûranî, Kuru Çeşme, Edirne'de Noktacı zâde mahallelerinde sahibi bulunduğu çeşitli ev, köşk, yalı, bağ, bahçe, meyvalı, meyvasız ağaçlıklar, arsalar, su kuyusu ve benzeri emlâkini ve Rume-

[1] Râmiz: tez., Tuḥfat al-ḥaṭṭâtin: 543., Sc. Os: III, 285., Macallat an-nişâb., Os. Mlf: II, 314., Kāmūs al-'alām: IV, 2047.. Vakıfnâme, 132., F. Sezgin: Atıf Ef. Kütüphanesi Vakfiyesi: Türk dili ve edebiyatı dergisi, VI, 132.

li'de Dokuzağac'taki kışlağını bütün hukuku ile birlikte ve bunlara bağlı olan eklentileriyle ve 5000 kuruş parasını da ayrıca vakfettiğine ve bu vakfın idare, gelir ve giderlerine dair bir vakıfnâmedir.

ATIF EFENDİ KTB. 2858/1.

Baş : بنام کردکار واقف راز منزله ذاتش از انجام اغار...

Son : ... جرى ذالك وحرر في اليوم الخامس والعشرين في المحرم الحرام سنة ست واربعين ومائة والف من هجرة من له العز والشرف

Tescil eden: Mahmud Paşa Nâibi Hüscyn Şakir.

Vakfiye th: H. 1146 — 1733.

Md. ta : yk: 16, ölç: 268 × 145 — 193 × 84, yz: nesih, st: 11, kt: âharlı alikorna, bk: tezhibli, cl: yaldız, ct: vişne çürüğü meşin, şemseli, şirazeli, mıklep-
li. Zahriyeden önce ve kitabın sonunda son derece sanatkârane bir yaprak ebru kâğıt vardır. Zahriyede Atıf Ef. Kütüphanesinin damgası, altında üçgen şeklinde yaldızlı bir cetvel ortasında tâlik hatla Mahmud Paşa Nâibi Hüseyin Şakir Ef. nin 11 satırlık tasdiknâmesi yazılıdır. 8 inci sayfa kenarında Molla Husrev Mahallesindeki bina ve arsaların bu mahalle cami'i imam ve müezzine meşruta olarak vakfettiğine dair H. 1150 tarihli katma bir vakıfnâmesi daha vardır. Vakıfnâmenin bütün sayfaları Hüseyin Şakir Ef. nin mührüyle mühürlenmiştir. Sonda ise 12 şahidin isimleri ve ünvanları yazılıdır.

Bu vakıfnâme, içinde bulunduğu mecmuanın 1 inci yaprağında başlar,

135 yapraktan ibaret olan bu vakıfnâmenin:

16 - 34 üncü yapraklarında 1153 tarihli Atıf Ef. nin diğer bir vakıfnâmesi,

23 - 26 ncı yapraklarında 1153 tarihli Atıf Ef. nin diğer bir vakıfnâmesi,

27 - 24 üncü yapraklarında 1153 tarihli Atıf Ef. nin diğer bir vakıfnâmesi,

74 - 103 üncü yapraklarında 1154 tarihli Atıf Ef. nin diğer bir vakıfnâmesi,

104 - 109 uncu yapraklarında Atıf Ef. Kütüphanesindeki kitapların idare ve muhafazasına dair bazı şartları havi 1154 tarihli katma bir vakfiye,

109 - 110 uncu yapraklarında 1201 tarihli Ahmed Bey vakıfnâmesi,

110 - 116 ncı yapraklarında Atıf Ef. nin küçük oğlu Ömer Vahîd Ef. nin vakıftan olan hissesinin kendisine verilmediği hususunda büyük kardeşi mütevellî Mehmed Emin Ef. den şikâyeti üzerine, mahkemece yapılan tetkik sonunda bu id-
dianın yerinde olmadığı görüldüğünden davanın reddine dair alınan kararın örneği,

117 - 133 üncü yapraklarında 1157 tarihli bir vakfiye,

133 - 134 üncü yapraklarında 1165 tarihli diğer bir vakfiye,

134 - 135 inci yapraklarında 1165 tarihli Abdülkâdir Ef. vakıfnâmesi yazılıdır.

536

‘ĀTİF AF. VAKİFNĀMA...Sİ

عاطف افندی وقفنامہ سی

Vâkîf : MUSTAFA ATIF EF. B. ABDÜLHADÎ: MUŞTAFA ‘ĀTİF AF. B. ‘ABD AL-HĀDÎ Hal tercümesi için bak : ‘Ātif Af. Vakıfnāma . . . si Ktg. No : 535.

Eser : Vâkîfın Yanya sancağında Grebene (گرہ بنہ) nahiyesinde bulunan koru ile Pirepol (پرہ پول) adlı malikâne köyü, Kuruçeşmedeki yalı, arsa ve diğer emlakini, Cihangirde bulunan meyvalı meyvasız ağaçları havi bahçeli evini bütün hukuk ve eklentileriyle birlikte H. 1146 tarihli vakfiye esaslarına göre vakfettiğine dair katma bir vakıfnâmedir.

ATIF EF. KTB. 2858/2.

Baş : حمد موفور وشکرنا محصور واقف سرائر امور وعارف ضمائر جمهور اولان خداوند شکور
حضرتلرینک درگاه عبودیتپناهنه موقوف ومحصوردرکه . . .

Son : . . . جرى ذلک وحرر فی الیوم الماشر من المحرم الحرام لسنة ثلث وخمسين ومائة والفاء
من هجرة من له العز والشرف

Tescil eden : Mahmud Paşa Naibi Hüseyin Şakir.

Vakfiye th : H. 1153 — M. 1740.

Md. ta : yk : 7, sonunda 12 şahidin isim ve ünvanları yazılıdır. Bu vakıfnâme, içinde bulunduğu mecmuanın 16 ncı yaprağı başlar. 135 yapraktan ibaret olan bu mecmuadaki diğer eserler için bak : Aţif Af. Vakıfnāma . . . si Ktg. No : 535.

537

‘ĀTİF AF. VAKİFNĀMA...Sİ

عاطف افندی وقفنامہ سی

Vâkîf : MUSTAFA ATIF EF. B. ABDÜLHADÎ: MUŞTAFA ‘ĀTİF AF. B. ‘ABD AL-HĀDÎ: Hal tercümesi için bak : ‘Ātif Af. Vakıfnāma . . . si Ktg. No : 535.

Eser : Vâkîfın Tokat’ta yaptırdığı çivithane ile boyahaneleri bunların bitişiğindeki kârgir damgahane, kârgir kömür mahzeni ile bunun üzerinde, işçi eminleri için inşa ettirdiği konağı ve bunun yanında bulunan 17 kârgir dükkânı mahzenleriyle birlikte bütün hukuku ve ekleriyle vakfettiğini ve bu vakfın şart ve esaslarını bildiren bir vakıfnâmedir.

ATIF EF. KTB. 2858/3.

Baş : الحمد لله الذى جعل الخيرات ذريعة الى نيل الدرجات ...
Şon : ... جرى ذللك وحرر فى اليوم العشرين فى جمادى الآخرة لسنة ثلث وخمسين مائة والف
 من هجرة من له المزة والسعادة والشرف

Tescil eden : Mahmud Paşa kadısı Hüseyin Şakir.

Vakfiye th : H. 1150 - M. 1740.

Md. ta : yk : 4, bu vakıfnâme içinde bulunduğ u mecmuanın 23 üncü yaprağ ından başlar. 135 yapraktan ibaret olan bu mecmuanın diğ er hususları hakkında bak :
 ‘Ātif Af. Vakıfnāma ... si Ktg. No : 535.

538**‘ĀTIF AF. VAKIFNĀMA...Sİ**

عاطف افندى وقفنامهسى

Vâkif : MUSTAFA ATIF EF. B. ABDÜLHADÎ : MUŞTAFA ‘ĀTIF AF. B.
 ‘ABD AL-HĀDÎ: Hal tercümesi için bak : ‘Ātif Af. Vakıfnāma ... si Ktg. No. 535.

Eser : Vâkifın Edirne’de Havass-ı Mahmud Paşa kazasında yaptırdığı çeş-
 menin su yollarının tamirine ve bu çeşmeyi de kontrol etmesi için İbrahim Han
 zâde tarafından aynı kazada yaptırılmış bulunan çeşmenin su yolcusuna her gün
 5 akça gündelik verilmesine dair vazife tayin eden bir vakıfnâmedir.

ATIF EF. KTB. 2858/4.

Son : يه جناب واقف مشاراليه امطرالله سبحانه النعم عليه حضر تلرى لاجل التسجيل متولى نصب
 وتعيين بيوردقلى مخدوم مكرم اصلارى مومى اليه محمد امين افندى ...

Son : ... فى يوم العاشر من ذى القعدة الشريفة لسنة ثلث وخمسين ومائة والف الشهود السابقون

Tescil eden : Mahmud Paşa Naibi Hüseyin Şakir.

Vakfiye th : H. 1153 — M. 1740.

Md. ta : yk : 2, bu vakıfnâme, içinde bulunduğ u mecmuanın 25 inci yapra-
 ğ ından başlar. 135 yapraktan ibaret olan bu mecmuadaki diğ er hususlar için bak :
 ‘Ātif Af. Vakıfnāma...si Ktg. No : 535.

539**‘ĀTIF AF...NİN KİTĀB VAKIFNĀMA...Sİ**

عاطف افنديك كتاب وقفيهسى

Vâkif : MUSTAFA ATIF EF. B. ABDÜLHADÎ : MUŞTAFA ‘ĀTIF AF. B.
 ‘ABD AL-HĀDÎ: Hal tercümesi için bak : ‘Ātif Af. Vakıfnāma ... si Ktg. No : 535

Eser : Şeyh Ebu'l-Vefa Cami'i yakınında yaptırttığı kütüphanesine konulmak üzere vakfettiği, isim, kâğıt, hat ve yaprakları birer birer yazılı kitaplarını vakfiyede zikrettiği şartlar dahilinde mütevellli tâyin ettiği şahsa teslim ettiğine ve bu kitapların kütüphaneden dışarıya çıkartılmaması hususundaki şartlara dair bir vakıfnâmedir.

ATIF EF. KTB. 2858/5.

Baş : صحف مطهرة حمد صانع الاشيا خالق الارض والسماء علت آلاؤه وتوات نعمائهم دن لسان
تنظم واخلاص ايله ...

Son : ... جرى ذلك حرر في اليوم الخامس والعشرين من المحرم الحرام لسنة ثلث وخمسين
ومائة والف من هجرة من له العز والشرف

Tescil eden: Mahmud Paşa kadısı Hüseyin Şakir.

Vakfiye th: H. 1135 — M. 1740.

Md. ta : yk: 48, baş tarafta önsözden önce Hüseyin Şakir Ef.nin tasdiknâme kaydı ile mührü vardır. Sonunda 12 şahidin adları yazılıdır. Bu vakıfnâme, içinde bulunduğu mecmuanın 27 nci yaprağından başlar. 135 yapraktan ibaret olan bu mecmuanın diğer hususiyetleri için bak: 'Aṭif Af. Vakıfnāma ...si Ktg. No: 535.

540

‘ĀṬĪF AF...NİN KĪTĀB VE AMLĀK VAKĪFNĀMA...Sİ

طاهر افندي نيك ككتاب واملاك وقفنامهسى

Vâkif : MUSTAFA ATIF EF. B. ABDÜLHADÎ: MUŞTAFA ‘ĀṬĪF AF. B. ‘ABD AL-HĀDÎ: Hal tercümesi için bak: ‘Āṭif Af. Vakıfnama ... si Ktg. No: 535.

Eser : Bu vakıfnâme, iki ayrı çeşit mülkün tesciline dair olup, bunlardan birincisi, vâkifin bundan önceki vakfiye ile vakfeyletiği kitaplardan sonra topladığı kitapları yine eskisine uygun olarak isimleriyle, kâğıt, satır, hat ve cetvelleri ile birer birer zikrederek önceki vakıfnâme şartlarına göre vakfettiğini, ikincisi ise, Kuruçeşme’de 26172 zira üzerine kurulmuş bulunan çeşitli köşk ve müştamilâtını, bunun yakınında bulunan ve 1207 zira genişlikteki yalı ile müştamilâtını ve ayrıca da 24966 zira genişlikteki arsasını esas vakfiye şartlarına uygun olarak vakfettiğini bildiren iki vecheli bir vakıfnâmedir.

ATIF EF. KTB. 2858/6.

Baş : الحمد وليه وصلاة على نبيه وآله اسم سامى ونام ناميسى وثائق پيشنه وصحائف ديرينه ده
نكاشته يراعة وصف وبيان قيلنان ...

Son : ... جرى ذلك وحرر في غرة شهر ربيع الاولى لسنة اربع وخمسين ومائة والف من
هجرة من له العز والشرف الشهود السابقون

Tescil eden: Mahmud Paşa kadısı Hüseyin Şakir.

Vakfiye th: H. 1154 — M. 1741.

Md. ta : yk: 40, son tarafında yaldızlı çerçeve içinde kadı efendinin zat mührü basıdır.

Bu vakıfnâme, içinde bulunduğu mecmuanın 74 üncü yaprağından başlar. 135 yapraktan ibaret olan bu mecmuanın diğer hususiyetleri için bak: 'Âtif Af. Vakıfnâme . . . si Ktg. No: 535.

541

‘ÂTİF AF...NİN KUTUBHÂNA BİNÂ...Sİ VAKİFNÂMA...Sİ

عاطف افندينىك كتيبخانه بناسى وقفنامهسى

Vâkîf : MUSTAFA ATIF EF. B. ABDÜLHADÎ: MUŞTAFA ‘ÂTİF AF. B. ‘ABD AL-HÂDÎ: Hal tercümesi için bak: ‘Âtif Af. Vakıfnâme . . . si Ktg. No: 535.

Eser : Molla Gûrânî mahallesinde bulunan 3 evi ile Şeyh Ebü'l-vefa mahallesinde 2000 zira arsa üzerine inşa ettirdiği kütüphanesini, esas vakıfnâme şartlarına uygun olarak vakfettiğine dair katma bir vakıfnâmedir.

ATIF EF. KTB. 2858/7.

Baş : صاحب الخيرات والحسنات واقف مشار اليه مصطفى عاطف افندى حضرتلى . . .

Son : . . . جرى ذلك وحرر في اليوم الرابع عشر من رجب الفرد سنة اربع وخمسين ومائة
وآلف الشهود السابقون

Tescil eden: Mahmud Paşa kadısı Hüseyin Şakir.

Vakfiye th: H. 1154 — M. 1841.

Md. ta : yk: 2, baş tarafında kadı efendi'nin zat mührü vardır.

Bu vakıfnâme, içinde bulunduğu mecmuanın 103 üncü yaprağından başlar. 115 yapraktan ibaret bulunan bu mecmuanın diğer özellikleri için bak: 'Âtif Af. Vakıfnâme . . . si Ktg. No: 535.

542

‘ÂTİF AF. KUTUBHÂNA . . . Sİ VAK FNÂMA . . . Sİ

عاطف افندى كتيبخانهسى وقفنامهسى

Vâkîf : MUSTAFA ATIF EF. B. ABDÜLHADÎ: MUŞTAFA ‘ÂTİF AF. B. ‘ABD AL-HÂDÎ: Hal tercümesi için bak: ‘Âtif Af. Vakıfnâme . . . si Ktg. No: 535.

Eser : Vâkîfın kütüphanesinde vazife alacak hafız-i kütüplerle bunların aileleriyle birlikte oturmaları için yaptırdığı meşrutaları, kütüphanenin açık bulundurulacağı gün ve saatleri, kütüphane ile kitapların bakımı, onarımı v. b. işlere bakacak dülger, suyolcu, mücellit ve hafızı kütüplerin görev ve gündeliklerini, kitaplardan istifade şekil ve şartlarını bildiren bir vakıfnâmedir.

ATIF EF. KTB. 2858/8.

Son : واقف مشاراليه اسبغ الله نعمه عليه حضرتلرى تقرير كلام وبسط مرام بيوروب...
Baş : ... فى اليوم الثامن والعشرين من رجب الفرد لسنة اربع وخمسين ومائة والف
 الشهود السابقون

Tetcil eden: Mahmud Paşa kadısı Hüseyin Şakir.

Vakfiye th: H. 1154 — M. 1741.

Md. ta: yk: 6, baş ve son taraflarında kadı efendinin zat mührü basılıdır.

Bu vakıfnâme, içinde bulunduğu mecmuanın 104 üncü yaprağından başlar. 135 yapraktan ibaret olan bu mecmuanın diğer özellikleri için bak: 'Ātif Af. Vakıfnāma ... si Ktg. No: 535.

543

‘ĀTIF AF. KUTUBHANA ... Sİ VAKİFNĀMA ... Sİ HULĀŞA ... Sİ

عاطف افندى كـتـبـخـانـهـسى وقفـنـامـهـسى خلاصهـسى

Vâkıf : MUSTAFA ATIF EF. B. ABDÜLHA MUŞTAFA ‘ĀTIF AF. B.
 ‘ABD AL-HĀDÎ: Hal tercümesi için bak: ‘Ātif Af. Vakıfnāma ... si Ktg. No: 535.

Eser : Atif Ef. nin Vefa’da yaptırdığı kütüphanede çalışacak olan 3 hafızı kütüp ile bunların vasıflarını, görevlerini, görev şartlarını, kitapların korunması için gereken şartları ve meşruta ikametgâhlar hakkındaki hükümleri tespit eden vakıfnâmenin özetidir.

ATIF EF. KTB.

Baş : هذه خلاصة الوقفية الحمد لوليه والصلوة على نبيه وآله...
Son : ... فمن بدله بعدما سمعه فانما اثمه على الذين يبدلونه ان الله سميع عليم سنة ١١٥٤

Vakfiye th: H. 1154 — M. 1741.

Md. th : Bu vakıfnâme özeti, 1,94 m. uzunluğunda ve 0,72 m. genişliğinde mermer üzerine yazılmış ve kütüphanenin antresinde koridorun sağ tarafında duvara konulmuştur. Yazı sülüs hattı ile olup, kabartmadır. Mukaddime-nin üst tarafında taştan çiçekler, bu çiçeklerin üst kısmında sağlı sollu iki madalyon vardır. Mukaddimenin üst tarafında, tam ortada خلاصة الوقفية

ibaresi yazılıdır. Buradan itibaren en sondaki ١١٠٤ سنه ibaresini havi tarihle birlikte 21 satır yazı vardır. Her satırın arası kabartma müstakim hat ve çizgilerle birbirinden ayrılmıştır. Satırlar arası 0,075 m. dir. Yazılar ve süsler yaldızlıdır.

544

‘AYNÎ SULTÂN VAK FNÂMA... Sİ

عینی سلطان وقفنامہ سی

Vâkîf : AYNÎ SULTAN BNT. KASIM PAŞA: ‘AYNÎ SULTÂN ENT. KÂ-SİM BÂŞÂ: Aynî Sultan'ın hal tercümesi bulunamadı. Ancak, onun Sokullu Mehmed Pş.'nin torunlarından Kasım Paşa'nın kızlarından biri olduğu tahmin edilmektedir.

Eser : Şahsına ait mushaflar ve kıymetli kitaplarla bina, dükkân ve çeşitli akarlarını vakfettiğini bildiren bir vakıfnâmedir.

ALÎ EMİRÎ EF., TARİH KISMI (Millet Ktb.) 933/3.

Baş : وواقفة علیہ الشان لازالت ایات اثارها... اصحاب حسنات باقیة وارباب صدقات جاریة سلمکندہ منسلکک اولمغیچون...

Son : ... وکیل مرقوم ایله متولیء مرسوم رسم شرعی وقانون مرعی اوزره بربری اقرار واعترافلرندن وجاہاً وشفاهاً تصدیق

Yzn : Bilâl zâde.

Md. ta : yk: 8, ölç: 185×110, y: ince tâlik, st: bazı sayfalarda eğri, szb: kırmızı, kt: cilâu venedik, ct: koyu vişne çürüğü renginde meşin.

Başta ve sonunda Ali Emirî Ef. nin vakıf mührü vardır.

Bu vakıfnâme, içinde bulunduğu mecmuanın 23 üncü yaprağından başlar. 30 yapraktan ibaret olan bu mecmuanın içinde bulunan diğer eserler için bak: Farîdûn Bağ Vakıfnâma... si Ktg. No: 562.

545

‘ÂİŞA HÂNUM VAKİFNÂMA... Sİ

عایشہ خانم وقفنامہ سی

Vâkîf : AYŞE HANIM BNT. HACI YUSUF AĞA: ‘ÂİŞA HÂNUM BNT. AL-HÂC YŪSİF AĞA: Ayşe Hanımın vakfiyedeki kaydına göre Salankamin'de şehid düşen Sadriazam Köprülü Fazıl Mustafa Paşa ile Köprülü zâde Hafız Ahmed Paşa'nın annesi olduğu anlaşılmıştır. Bu suretle Köprülü Mehmed Paşa'nın hanımlarından biri olmaktadır. Hayatı hakkında bundan başka bir bilgi bulunmamıştır.

Eser : Tokat'ta Gadağra (کده غرد) kasabasında bulunan bezestenin bitişiğindeki üst katında 11 oda, alt katında 6 dükkânı bulunan büyük bir hanı ve sözü geçen bezestenin içinde ve dışında ki 146 dükkân, 77 dolap ile bir mezreayı vakfettiğine, bunları gelirinden, aynı kasabada bulunan Taşkale Cami'inde haftada 5 gün kıraat ve tecvid öğreten müderrise 30 akça gündelik ve vakfın mütevellisine ise günde 2 akça verilmesine, fazla kalan gelirin olduğu gibi muhafaza edilerek ihtiyaç hasıl oldukça vakfın masraflarının karşılanmasına, zaman ve şartlar değiştiği takdirde vakıf gelirinin müslüman fakirlere dağıtılmasına dair bir vakıfnâmedir.

KÖPRÜLÜ KTB. 11.

Baş : حمد مؤيد وشكر مخلد اول واقف ضمائر وكاشف سرائر حضرتلرينك درگاه اقدس وبارگاه مقدسلرينه رفع اولنوركه...

Son : ... واحر الواقف على الحى الجواد الكريم جرى ذالك وحرر فى ...

Md. ta : yk : 6, ölç : 205 × 148, yz : güzel nesih, st : 13, kt : mühreli alikorna, ct : beyaz karton.

546

‘ĀİŞA HĀNUM VAKİFNĀMA...SÎ

عائشه خانم وقفنامهسى

Vakıf : AYŞE HANIM BNT. HACI YUSUF AĞA : ‘ĀİŞA HĀNUM BNT. AL-HĀC YŪSİF ĀĞA. Hal tercümesi için bak : ‘Āişa Hānum Vakıfnāma...si Ktg. No. 545.

Eser : Bundan önce kaydedilen vakıfnâmenin diğer bir kopyesidir :

KÖPRÜLÜ KTB. 15/2.

Baş : حمد مؤيد وشكر مخلد اول واقف ضمائر وكاشف سرائر حضرتلرينك درگاه اقدس وبارگاه مقدسلرينه رفع اولنوركه...

Son : ... واجر الواقف على الحى الجواد الكريم جرى ذاك وحرر فى غرة رجب الفرد لسنة اثنى و... والف

Vakfiye th : H. 1102 — M. 1690.

Md. ta : yk : 7, Zahriyede bu vakıfnâmenin aslında menkul vakıf sureti olduğuna dair Rumeli kazaskeri Seyyid Ali ile Gadağra kadısı İbrahim Ef. lerin tas-tiknâmesi ile sonunda Rumeli kazaskerlerinden Ali Ef. ve Gadağra kadısı İbrahim Ef. lerin mühürleri vardır.

Bu vakıfname, içinde bulunduğu mecmuanın 21. yaprağından başlar. Bu mecmuada bulunan diğer eserler için bak : ‘Āişa Hānum Vakıfnāma...si Ktg. No : 548.

547

‘ĀİŞA HĀNUM VAKİFNÂMA...Sİ

عائشه خانم وقفنامهسى

Vâkîf : AYŞE HANIM BNT. HACI YUSUF AĞA : ‘ĀİŞA HĀNUM BNT. AL-HAC YŪSİF AĞA: Hal tercümesi için bak: ‘Āişa Hānum Vakıfnāma...si Ktg. No: 545.

Eser : Yine Gadağra kasabasının bezesteninin iç ve dışında ve çarşı içinde sahibi bulunduğu 112 dükkânla 77 dolabı bütün vecibeleriyle aynı kasabadaki eski vakfına kattığına ve eski mütevelliyi bu vakfına da mütevellî tâyin ettiğine ve eski şartlarının aynen uygulanmasına dair katma bir vakıfnâmedir.

KÖPRÜLÜ KTB. 15/3.

Baş : حمد موفور وشكر نا محصور اول واقف ضمائر وكاشف سرائر حضرتلرينك درگاه اقدسلىرينه
رفع اولنوركه . . .

Son : . . . غب التصديق المعتبر ماوقع بالطلب كتب اولندى فى غرة شهر رمضان المبارك لسنة
سبع ومائه والف

Vakfiye th: H. 1107 — M. 1695.

Md. ta : yk: 4, vakıfnâmenin 1 inci sayfasında Rumeli kazaskeri Seyyid Ali Ef. nin tasdiknâmesi vardır. Vakıfnâme, içinde bulunduğu mecmuanın 28. yaprağından başlar. Bu mecmuada bulunan diğer eserler için bak: ‘Āişa Hānum Vakıfnāma... si Ktg. No: 548.

548

‘ĀİŞA HĀNUM VAKİFNÂMA... Sİ

عائشه خانم وقفنامهسى

Vâkîf : AYŞE HANIM BNT. HACI YUSUF AĞA : ‘ĀİŞA HĀNUM BNT. AL-HAC YŪSİF AĞA. Hal tercümesi için bak: ‘Āişa Hānum Vakıfnāma...si Ktg. No: 545.

Eser : Gadağra, Mihallı (ميخاللى), Yağcı (ياغجى), Adatepe (اطه تپه) de bulunan, 1 bezesten, 3 hamam, 2 arsa ve diğer emlâkiyle malikâne olarak sahip olduğu Di-kecek (ديككجك), Çumi (چومى) ve Tepe (دپه) adlı köyleri vakfettiğine, bundan hâsıl olacak gelirle Taşkale Cami’inin vakıfnâmede belirtilen görevlilerine ve Caimi hizmetleri dışındaki işlerle görevlendirilecekler verilecek gündeliklerle diğer giderlerin şartlarına dair bir vakıfnâmedir.

KÖPRÜLÜ KTB. 15/1.

Baş : حمد موفور وشكر نا محصرر اول واقف امور وكاشف استار جمهور حضرتك درگاه كبريا
وبارگاه علياسنه كه . . .

Son : . . . واجر الوائف على الحى الكريم جرى ذلك وحرر في

Tescil eden: Gadağra kadısı Hacı İbrahim Ef.

Md. ta : yk: 18, ölç: 195×117, yz: nesih, st: 9, kt: arikorna, ct: ebru kâğıt kaplı karton.

Baş tarafta boş yaprak üzerinde Rumeli Kazaskerinin ve zahriyede Gadağra kadısının bu vakıfnâmenin suretini tasdik eden yazıları ile Kadı Efendinin zât mührü basılıdır.

Bu vakıfnâme, içinde bulunduğu mecmuanın 1 inci yaprağından başlar.

32 yapraktan ibaret olan bu mecmuanın,

19 - 20 nci yaprakları boştur.

21 - 28 inci yapraklarında Ayşe Hanım'ın diğer vakfiyesinin sureti,

28 - 31 inci yapraklarında Ayşe Hanım'ın diğer vakfiyesinin sureti, 32 nci yaprağında « vakfiyeden hariç olup merhumenin temessükü ile verilen vezâifden,, başlığı altında 9 gündelikçi görevi yazılıdır.

549

**BACĞARAĞ KAL'A ... SINDEKİ CÂMİ' VA MAKTAB...İN
VAKİFNÂMA ... Sİ**

بجکرک قلمه سنددکی جامع ومکتبک وقفنامه سی

Vâkıf : SOKULLU MEHMED PAŞA : ŞUKULLÎ MUHAMMAD BÂŞĀ : Hal tercümesi için bak : Şukullî Muḥammad Bâşā Vakıfnāi . si Ktg. No : 621.

Eser : H. 958 — M. 1551 yılında Sokullu Mehmed Paşanın Rumeli Beylerbeyiliği esnasında kendi kumandası altındaki kuvvetlerle Tamişvar bölgesinin fethi sırasında Osmanlı ordularına teslim olan Beckerek kalesinde Paşa tarafından yaptırılan cami ve mekteb i sibyan için o bölgede bulunan 10 parça köy ile 3 değirmen ve müteaddit dükkânın vakfedildiğine dair bir vakıfnâmedir.

ALİ EMİRÎ EF., TARİH KISMI (Millet Ktb.) 933/1.

Baş : مرحوم محمد پاشا طاب ثرا بجکرک واکا تابع وقف ایتدیکی قرانک وقف نامه سیدر که
مرحوم عبدالغنی افندی حضرتلری تحریر ایتیلردر.

افتتاح سخن واقف حال میشود ذکر خدای متعال هر مطلع دلفروز کلام که . . اما بعد
بو کتاب عنبرین نقاب . . . تحریرینه باعث اولدر که . . سلطان سلیمان خان . . ایام سلطنتلرنده
سال فرح فال هجرت ۹۵۸ نه انتقال ایتدکده ولایت اردل که . . . انی فتح ایلیوب . . .
محمد پاشا ابن جمال الدین سنان . . حضرتلرینی عساکر اسلام ظاهر اعلامه سردار و سرور ایدوب . .
ولایت مزبورده جانبنه کوندردکارنده اول صفدر . . . اول دیار بهجت اثاره قدم باصوب انده
اولان قلاعدن بجکرک نامیله اشتهار بولان . . .

Son : . . . فمن بدله بعدما سمعه فانما اثمه على الذين يبدلونه ان الله سميع عليم ومن غيره بعدما علمه فعليه لعنة الله والملائكة والناس اجمعين واجر الواقف على الملك الحق المبين انه يجزي المحسنات والمحسنين رب العرش ليس للملكه ثناه وحد مبداء وختام

Yzn : Mîrşah Abdûlgani.

Md. ta : yk: 5, ölç: 185×10, st: b.b., yz: ince tâlik, szb: kırmızı kt: aharlı venedik, ct: koyu vişne çürüğü meşin.

Baş ve son taraflarında ve bazı sayfalarda Ali Emirî Ef. nin vakıf mühürleri basılıdır. Bu vakıfnâme, içinde bulunduğu mecmuanın 1 inci yaprağından başlar. Mecmuada bulunan diğer eserler hususunda bak : Farîdûn Bağ Vakıfnâma . . . si Ktg. No: 562.

550

BİLÂL AĞA VAKİFNÂMA . . . Sİ

بلال آغا وقفنامہ سی

Vâkıf : BİLÂL AĞA B. ABDULLAH : BİLÂL AĞA B. ‘ABD-ALLAH: İstanbul’da tabak esnafından olduğu ve Tophane’de İlyas Çelebi mahallesinde yaşadığı vakfiyesinden öğrenilmiştir. Hayatı hakkında başka bilgi elde olunamadı.

Eser : Kılıç Ali Paşa Medresesinde bulunan kütüphaneye 99 cilt kitapla 120 bin kuruş para vakfettiğine, bu paradan hâsıl olacak gelirden gerek kütüphane, gerek yer ve isimleri vakfiyede belirtilen cami, mevlevihâne, tekkelerle Mekke ve Medine’de, gösterilen vazifelerde çalıştırılacakların gündeliklerine dair şartları ve mütevellilik esaslarını belirten bir vakıfnâmedir.

KILIÇ ALİ PŞ. (Süleymaniye Ktb.) 1051.

Baş : نقود حمد موفور اول واقف جميع امور اولان خدای غفور حضرتلری درکاء کبریا پناهنه
معین ومقصودر که . . .

Son : . . . فمن بدله بعدما سمعه فانما اثمه على الذين يبدلونه ان الله سميع عليم وحرر في اليوم
التاسع من شهر ربيع الاول لسنة اثنين وستين ومأتين والف

Tescil eden: Evkaf Müfettişi Mehmed Şükrü.

Vakfiye th : H. 1262 — M. 1846.

Md. ta : yk: 5, ölç: 348×237 — 265×160, yz: tâlik, st: 15, kt: âharlı âbadi taklidi, bk: tezhipli, cl: yaldız, 1 ve 2 nci sahife kenarları çiçekli nakışlı, son sayfada zarif gül çiçekleri, mavi ve yeşil mürekkeple tezyin edilmiş nakışlar vardır, ct: vişne çürüğü meşin, şükûfe tarzı, mıkplepli.

20 yapraktan ibaret olan bu vakıfnâmenin,

1 - 5 inci yapraklarında vakıfnâme metni,

5 - 6 ncı yaprakları yazısızdır.

6 - 9 uncu yapraklarında Kılıç Ali Pş. Medresesi Kütüphanesine vakfedilen 99 kitabın isimleri,

9 - 10 uncu yapraklarında bu vakfa katılan bazı vazifeler ve gündelikler hakkında H. 1265 tarihli katma bir vakıfnâme vardır.

Bu vakıfnâme sonunda 3 şahidin adları yazılıdır.

11 - 20 nci yaprakları yazısızdır.

Vakıfnâmenin sona erdiği 5 inci yaprak ile 9 uncu yaprak kenarında siyakat ile Mehmed Hasib Paşa'nın telhisi ve Evkaf müfettişi Mehmed Rüşdi Ef. nin tasdiknâmesi vardır.

551

CARRÂH MUHAMMAD BÂŞA VAKİFNAMA ... Sİ

جراح محمد باشا وقفنامه سی

Vâkıf : CERRÂH MEHMED PAŞA B. İSKENDER: CARRÂH MUHAMMAD BÂŞÂ B. SKANDAR. Devşirme olarak Saraya alınan Cerrâh Mehmed Paşa, Enderrunda yetişmiş, III. Murad zamanında Hasodabaşı ve sonra Çuhadar olmuştu. Bu esnada Şehzade Mehmedin sünnet düğününde, cerrâh olmak hasebiyle şehzadeyi sünnet ettiğinden bu hizmete karşılık H. 987—M.1579 Yeniçeri ağalığıyla Saraydan ayrılmış, az sonra H. 989 — M. 1581 tarihinde üçüncü vezir olarak Kubbe altına alınmıştı. H. 1004 — M. 1585 tarihinde III. Mehmed'in Haçova seferinde orduya zahire temin etmekle sefere memur olmuş, bu sefer dönüşünde ikinci vezirliğe getirilmişti. İkinci vezir iken bir ara sadaret kaymakamlığında da bulunmuş, H. 1006 — M. 1597 de sadaret makamına getirilerek dört ay kadar bu makamda kaldıktan sonra ayrılmıştır. Bundan sonra Kubbe Vezirliğiyle iktifa eden Cerrah Mehmed Paşa, H. 1012 — M. 1603 te tekrar sadaret kaymakamlığı vazifesine getirilmişse de hasta olması sebebiyle bu vazifeden ayırmak zorunda kaldı ve birkaç ay sonra da H. 1013 — M. 1604 te vefat ederek kendi adına yaptırdığı cami yanındaki türbesine gömüldü. II. Selim'in kızı Gevher Han Sultan'la evlenen Cerrah Mehmed Paşa'nın Pîr Mehmed, Osman ve İbrahim isminde üç oğlu olmuştur. [1]

Eser : Avratpazarı'nda, bugünkü Cerrah Paşa'da yaptırdığı cami ve müstemi-lâtının bakımı için İstanbul'da muhtelif semtlerde ve taşrada Tosya, Edirne, Filibe ve Çirmen'de satın aldığı ev, dükkân, değirmen, hamam v. b. emlâk ile 10 bin sikke altını vakfettiğine, bu vakıf mallardan hâsıl olacak paralarla vakfın şartları yerine getirildikten sonra fazla kalanlariyle de yeniden akar satın alınarak bu vakıf mallara katılmasına ve vazifelilerin gündeliklerine dair bir vakıfnâmedir.

SELİM AĞA KTB. (Yenieserler kısmı) 2191.

Baş : جامع خیرات حسان ورافع منار شرع ایمان وفتح ابواب جنان اولان جواهر حمد بی پایان
اول واقف ضمائر واسرار ورافع قباب قلمک دوار اولان خالق پروردگار جنبه ایشار وشار
اولمق لایق وسزاواردرکه . . .

[1] Osman zâde Tâib : Hadîkat al-vuzarâ, Sc. Os: IV, 138., Kāmūs al-‘alām : III, 1775., Carrâh Muḥammad Pāşā Vakıfnāma . . . si.

Son : . . . واجبر الواقف على الحى الجواد الكريم جرى ذالك وحرر فى اوائل شهر جمادى الاولى
اسنة ثلث وعشرة والى على صاحبها افضل الصاواة واكمل التحيات حامداً ومصلياً ومسلماً ومحبلاً

Tescil eden : Evkaf Müfettişi Mehmed Emin.

Vakfiye th : Cemaziyüllevvel 1013 — M. 1604.

Md. ta : yk: 34; öç: × 268 180 — 183 × 102, yz: Şeyh Hamdullah tarzı nesih,
st: 13, kt: mühreli alikorna, cl: kırmızı. Zahriyede ve metnin baş tarafında kütüp-
hanenin resmî damgası basılıdır. Sayfa ortasında

طبق اصله المضمحل الختم نعمة القيراليه سبجانه محمد امين المأمور بتفتيش الاوقاف من قبل . . . الامر عفى عنه
ibaresi yazılı olup, bunun altında zat mührü basılıdır.

552

CÜNÛNÎ DADA . . . NİN BURÛSA MAVLAVÎHÂNA . . . Sİ VAKIFNÂMA . . . Sİ

جنونى دده نك بروسه مولويخانه مى وقتنامه مى

Vâkif : CÜNÛNÎ DEDE, ŞEYH AHMED B. SÜLEYMAN : CÜNÛNÎ DADA, ŞAYH AHMAD B. SULAYMÂN : Mevlevîliğe intisap ederek Cünûnî Dede lâkabı ile şöhret bulan Şeyh Ahmed, Karaman'da doğmuştur. İlk tahsilini yaptıktan sonra Karaman'da Mâder-i Mevlâna dergâhına intisap etmiş, daha sonra Bağdada giderek buradaki dergâhta uzun zaman mesnevîhânlıkla meşgul olmuştu. Karaman'a avdet ettikten sonra Konya Mevlevîhânesi şeyhi Çelebi Ebubekir Ef. Bursa'da mevlevîhâne kurulması işini Cünûnî Dedeye vermekle, Bağdat'ta iken görmüş olduğu bir rüyayı bu mânevî vazife ile ilgili görerek Bursa'ya gelmiş ve gerek kendi parası, gerek Bursalı mevlevî muhiplerinin yardımları ile H. 1026 — M. 1617 tarihinde Bursa Mevlevîhânesini inşa ettirerek buraya postnişîn olmuştu. H. 1030 — M. 1621 yılında Bursa'da vefat ederek Mevlevîhâne haziresine defn edilmiştir. [1]

Şiirlerinde Cünûnî mahlâsını kullanan Şeyh Ahmed, bütün soyu ile mevlevî olan bir âileye mensup olup, epeyce güzel şiirleri vardır. Bursa Mevlevîhânesine, müridlerinden Hıylî;

Mevlevîhâneyi Cünûnî Dede
Eyledi hu diye diye ihyâ

tarihini düşürmüştür.

Eser : Vâkif, haftada iki kere Mevlevî âyini yapılabilmesi ve mesnevî okunabilmesi için bu mevlevîhâneyi yaptırarak, buranın bakımı için Bursa'da bulunan 2 evin gelirini vakfettiğine dair bu vakıfnâmeyi tanzim etmiştir.

LALA İSMAİL EF. (Süleymaniye Ktb.) 737/8.

Baş : لله الحمد قبل كل كلام بصفات الجلال والاكرام حمد اوتاج تاركك سخن است
صدر هر نامه نو و كهن است جواهر رخشان حمد وثنا اعراض اغراض وريادن طاهر
وپاك و درر پرلمان شكر بن ریا كه مصلاه صدق وصفایله قلوب مشايخ وصاحبا كبی مجلا وتابناك اولاً . . .

[1] Güldeste : 128., Sefine-i Mevleviye : II., Esrar Dede : Tez., Semahane-ı edep : 30.

Son : ... من بعد وقف مزبور وقف صحيح لازم وحبس صريح متختم اولوب نقض ونقصه
بجال محال وتغيير وتبديلي عديم الاحتمال اولدى تحريراً في اوائل شهر ربيع الاخر في شهر سنه
ست وعشرين والى الف من هجرة من له العز والشرف

Yzn : Selis Burusavî.

İst th : Rebiyülahir /1026 — Nisan /1617.

Md. ta : yk: 6, ölç: 260 × 96, st: 29, yz: nesih, ct: kenarları meşin ortası ebru kâğıt, mıkplepli.

Baş tarafta **Lala İsmail Ef.**nin vakıf mührü vardır.

Bu vakıfnâme içinde bulunduğu mecmuanın 81 inci yaprağından başlar. Bu mecmuadaki diğer eserler için bak: Şuğullî Muḥammad Bāṣā Vaḳıfnāma... si Ktg. No 621.

553

CAKIRAĞA ZÂDA VAKİFNÂMA... Sİ ZAYL... İ

چاقر آغا زاده وقفنامه-ی ذیلی

Vâkıf : ÇAKIR AĞA ZÂDE. CÂKİR AĞA ZÂDA: İlmiye mensuplarından olan Çakır Ağa zâde'nin küçük adı bulunamamıştır. Birgili olduğu ve bu kasabada tahsilini yaparak ilmiye sınıfına girdiği, vakfiyesinden anlaşılmakta, hayatı hakkında fazla bilgi bulunmamaktadır.

Eser : Ödemiş ile Köşeli harabelerinin alt tarafında ana şose üzerinde yaptırdığı iki çeşme ile bunlara uzatılmış bulunan 4 lüle su yolunun bakımı için muhtelif yerlerde bulunan bahçelerindeki 258 adet veri. Meytin ağacını vakfettiğine dair bir vakıfnâmedir.

ES'AD EF. (Süleymaniye Ktb.) 3847/3.

Baş : ازهار عنبر اثار کردکار جهان آفرین و اشجار لذیذة الاثمار صلاة وسلام جناب فخر المسلمين...

Son : ... فمن بدله الآية صدق الله العظيم جرى ذلك وحرر في اليوم الحادى عشر من شهر ربيع الآخر لسنة ثمان وثلثين ومأتين والى الف

Tescil eden: Mehmed Es'ad Ef.

Vakfiye th: H. 1238 — M. 1822.

Md. ta : yk: 1, ölç: 193 × 123, st: 33, yz: tâlik, kt: şekerrenk âbadi taklidi, ct: mıkplepli.

Baş tarafında vakıf mührü vardır. Bu vakıfnâme, içinde bulunduğu mecmuanın 28 inci yaprağındadır. 150 yapraktan ibaret bulunan bu mecmuanın özellikleri hakkında bak: Hâlat Af. Vaḳıfnāma... si Ktg. No: 569.

554

CÂKİRCİ BÂŞİ HASAN BÂŞÂ VAKİFNÂMA ... Sİ

چاقرجی باشی حسن پاشا وقفنامہ سی

Vâkıf : ÇAKIRCIBAŞI HASAN PAŞA : CÂKİRCİBÂŞÎ HASAN BÂŞÂ : Dev-şirme olarak Saraya alınan Hasan Paşa, Enderunda yetişerek Çakırcıbaşılık ile saraydan ayrılmış, II. Selim'in kızı Şahsultan ile evlenerek Damad-i padişahî olmuş, bu münasebetle Beylerbeyilik rütbesine yükselerek İran'a elçi olarak gidip geldikten sonra önce Bosna, daha sonra da Rumeli Beylerbeyiliğine getirilmişti. Daha sonra Kubbe vezirliğine tâyin edilen Hasan Paşa, Ramazan / 981 — M. 1573 yılında vefat ederek Edirne'de yaptırmış olduğu medresenin haziresine defnedildi. [1]

Eşer : Üsküdar'da İhsaniye'de Hassa Çakırcıları kışlasında yaptırdığı mes-cidin bakımı ve görevlilerine verilecek ücretleri karşılamak üzere vakfettiği emlâkin mevki ve cinsleriyle vakıf şartlarını belirten bir vakıfnâmedir.

ALİ EMİRÎ EF. TARİH KISMI (Millet Ktb.) 934.

Baş : الحمد لله المنزه عن الجهات والحدود المقدس عن الوالد والمولود عز عن الشريك والوزير تعالى ... اشبو كتاب عنبرين نقابك املا وتحريرينه باعث ... حضرت حسن پاشا ... خاصه چاقرجیلر ...

Son : ... فمن بدله وحوله وغيره وعطله فعمله لمنة الله والملائكة والناس اجمعين واجر الواقف الحاضرة على الشان على الحى الجواد الكريم وعلى هذا وقع التحرير فى اوائل شهر ربيع الاول سنة تسع وتسعين وتسعمائة

İst. th : Rebiyülevvel / 999 — Ocak / 1591.

Md. ta : yk: 17, ölç: 244×155, st: 9, yz: nesih, kt: âbadi taklidi, ct: sırtı bez, ebru kâğıt kaplı.

Başında ve sonunda Ali Emirî Ef. nin vakıf mührü vardır. 18 - 20 nci yapraklarında bu vakfa ait 2 odalı bir ev ile bir ahırın diğer bir ev ile istibdaline dair şer'î bir ilâm yazılıdır.

555

CİVİCİ LİMÂNİ MASCİD ... İ VAKİFNÂMA ... Sİ

چویجی لیانی مسجدی وقفنامہ سی

Vâkıf : HACI MEHMED İZÂRÎ ÇELEBÎ B. AHMED: AL-HÂC MUHAMMAD İZÂRÎ CALABÎ B. AHMAD: İstanbullu olan Mehmed Ef. ilk tahsilden sonra Divan-ı hümayûn Maliye kalemine girmiş burada şagirtlik ve mülâzemet devrelerini geçirerek hâcegândan olmuş ve bu münasebetle İzârî mahlâsı ile tahallûs et-

[1] Hadîkat al-Cavâmi': II 230., Sc: Os: I, 45, II, 121.

miştir. Divan-ı Hümayundaki son vazifesi Divan kisedarlığı olarak bilinmektedir. Tophane'de Çivici limanında bir mescit ve bir mekteb-i sıbyan yaptırmış ve bu tesisi çeşitli vakıflarla zenginleştirmiştir. H.1169 — M.1755/6 da ölen İzârî Çelebi yaptırdığı mescid haziresinde medfundur. [1]

Eser : Tophane'de Çivici Limanında bir yangında harap olan Mahmud Çavuş mescidi arsasına yeniden yaptırmış olduğu mescit ve mekteb-i sıbyan için Tophane, Beşiktaş, Galatanın muhtelif mahallelerinde ve İstanbul ile Üsküdar'ın muhtelif cihetlerinde bulunan ev, bahçe, sukuyusu, hamam, dükkan v. b. emlâkini vakfettiğine ve bu emlâkin gelirini ne gibi hizmetler için, ne şekil ve miktarda sarfedileceğine dair bir vakıfnâmedir.

BAYEZİT U. KTB. 5158/1.

Baş : کالای تنکا تنکک حمد نا محدود و کلهای رنگا رنگک شکر نا محدود اول خالق عالم ورزاق ام
مبدع عامة موجودات مخترع كافة مصنوعات واهب عطایا واقف هبایا حضرتلرینکک . . .

Son : . . . فمن بدله بمدما سممه فانما ائنه على الذين يبدلونه ان الله سمیع علیم واجر الوقف على الله
الجواد الکرم جرى ذلك وحرر فی غرة محرم الحرام اسنة خمس وخمسين ومائة ولف

Tescileden: Rumeli Kazaskeri Mirza zade Neylî Ahmed Ef.

Vakfiye th: Muharrem /1155 — Mart /1742.

Md. ta : yk: 29, ölç: 330 × 202 — 218 × 203, yz: nesih, st: 15, kt: âharlı âbadi taklidi, cl: yaldız, ct: vişne çürüğü renkte meşin, yaldız şemseli, miklepli.

Zahriyede kütüphanenin resmî damga ve mührü vardır. 1 inci sayfada tâlik hat ile Kazasker Ef. nin tastiknâmesi ve alt tarafından zât mührü basılıdır. Sayfanın sağ alt kenarında ise, siyakat hattı ile Padişah adına bir imza vardır. İkinci yaprağın üst köşesinde kütüphanenin damgası, bazı yaprakların dikiş yerlerinde vâkıfın zât mührü, dördüncü yapraktan itibaren 24 üncü yaprağa kadar kırmızı mürekkeple, kenarda vakfedilen emval ve emlâkin adları yazılıdır. 24 üncü yaprağın ikinci ve 25 inci yaprağın birinci sayfalarında derkenar suretinde, haşiyede vakfiyeye ilâve edilen kısımlar yazılmıştır. bu haşiyelerin altında (خاکک قدم سید کونین) ibaresini hâvi vâkıfın zât mührü vardır. Vakfiyenin bittiği 29 uncu yaprakta şâhitlerin adlarının altında, ikisi bir sırada, birisi de en sonda olmak üzere vâkıfın 3 adet zât mührü basılıdır. Bu vakıfnâme, mecmuanın 1 inci yaprağından başlar.

51 yapraktan ibaret olan mecmuanın:

30 - 34 üncü yapraklarında İzârî'nin (H. 1161 — M. 1747) tarihli diğer bir vakıfnâmesi,

34 - 35 inci yapraklarında, İzârî'nin, vakfedilen nakit paraların akara çevrilmesi ve akarında diğer vakıfnâmelerdeki esaslara göre aslına katılmasına dair H. 1162 — M. 1748 tarihli, tescil, mahiyetindeki diğer bir vakıfnâmesi,

35 - 36 ncı yapraklarında İzârî'nin Üsküdar'ın Hâce Hatun mahallesinde bulunan emlâki satın alarak vakfettiğine, emlâkin parasının ödendiğine dair (H. 1161 — M. 1748) tarihli diğer bir vakıfnâmesi,

[1] Hadîkat al-Cavâmi': II, 230., Se. Os: I, 45, II, 121.

36 - 37 inci yapraklarda Hasköy'ün Kiremitçi Ahmed Çelebî mahallesinde yeni alınan iki köşkün parasının ödendiğine dair (H. 1164 — M. 175) tarihli diğer bir vakıfnâmesi,

36 ncı sayfanın hâşiyesinde İzârî'nin Üsküdarın Hâce Hatun Mahallesinde bulunan vakıf mülkünün kira şeklinin değiştirildiğine dair H. 1116 — M. 1752 tarihli tescil mâhiyetindeki vakıfnâmesi,

38 - 40 inci yapraklarında İzârî'nin (H. 1168 — M. 1754) tarihli diğer bir vakıfnâmesinin sûreti,

41 - 44 üncü yapraklarda İzârî'nin (H. 1168 — M. 1754) tarihli başka bir vakıfnâme sûreti,

45 - 47 inci yapraklarında İzârî Çelebi'nin (H. 1168 — 1754) tarihli başka bir vakıfnâme sûreti,

47 - 48 inci yapraklarında İzârî vakfı mütevellisi olan Seyyid Mehmet Ef.nin, biriken vakıf paraları ile yeniden satın aldığı emlâki kiraya verdiği ve bunları da vakıflarına kattığına dair (H. 1170 — M. 1757) tarihli diğer bir vakıfnâme,

48 - 51 inci yapraklarında yine Seyyid Mehmed Ef. nin elinde bulunan vakıf geliri paralarla satın aldığı bazı emlâki kiraya verdiği ve bunları da vakıf akarına kattığına dair (H. 1171 — M. 1756) tarihli tescil mâhiyetinde diğer bir vakıfnâme vardır.

556

DABBÂĞ ZÂDA VAKİFNÂMA... Sİ

دباغ زاده وقفنامه سی

Vâkıf : DEBBAĞ ZADE HACI İBRAHİM EF. B. HACI OSMAN: DABBÂĞ ZÂDA AL-ḤĀC İBRĀHİM AF. B. AL-ḤĀC 'UṢMĀN: Debbağ zade'nin kendi vakıfnâmesinde bulunan bilgiye göre, Fındıklı'da Molla Çelebi mahallesinde Dünyaya gelmiş ve medrese tahsilinden sonra İstanbul'da muhtelif medreselerde müderrisliklerde bulunmuştur. Kılıç Ali Paşa kütüphanesinin kurucusu olan bu zât, en son Sultan Ahmet medresesi müderrisi iken emekliye ayrılarak ölüncüye kadar ilim ile meşgul olmuştur.

Eser : Kılıç Ali Paşa medresesi Dershanesinin güney tarafında yaptırdığı 5 dolap içine koyduğu 753 kitaptan müteşekkil kolleksiyonun bakımı için Galata, Tophane, Fındıklı ve Beşiktaşta bulunan emlâkini ve 7500 kuruş nakit parasını vakfettiğine dair bir vakıfnâmedir.

KILIÇ ALİ PŞ. (Süleymaniye Ktb.) 1049/1.

Baş : الحمد لله الملك الستار العليم الغفار الذي جعل الصدقة سبيلاً للنجاة من النار ...
Son : ... واجر الواقف على الحى الجواد والكریم جرى ذلک وحرر فی اليوم الثانی من شهر ذی الحجة الشریفة لسنة ست عشرة ومأتین والف

[1] Ḥadīkat al-cavāmi : II, 77., Sc. Os : III, 453.

Tescil eden: İstanbul kadısı Emin Paşa zâde Mehmet Emin Ef.

Vakfiye th: Zilhicce/1216 — M.1801.

Md. ta : Yk: 15, ölç: 198×138 — 134×83 yz: tâlik, st: 15, kt: alikorna, bk: tezhipli, cl: yaldız, diğerleri kırmızı, ct: vişne çürüğü renkte meşin, salbekli, şemseli, zencirekli.

Zahriyede H. 1222 tarihli, 3 satırlık siyakat yazısı ile üçgen çerçeve içinde.

ما حو الصكك من وقف صحيح قد جرى عندى على النهج الصريح ثم حكم بالزوم المعتبر حسبما يحويه من
قد صدر علما اقوال اهل الاجتهاد سالكا فيها طريق الاقتضا حرره الفقير اليه سبحانه وتعالى امين پاشا زاده
محمد امين القاضى بدار الخلافة العلية غفر لهما

ibaresi yazılı, bunun altında da zât mührü basılıdır. Mührün sağ tarafında yaldızlı bir yuva içinde (بسم الله الرحمن الرحيم) sol tarafında (وبه نستعين) ibareleri yazılıdır.

Bu vakıfnâme içinde bulunduğu mecmuanın 1 inci yaprağından başlar.

53 yapraktan ibaret olan bu mecmuanın:

16 - 40 ıncı yapraklarında vakıfnâmenin esasını teşkil eden kitapların ilmi konularına göre tertip edilmiş listesi,

31 - 53 üncü yapraklarında Debbağ zâde'nin diğer bir vakıfnâmesi vardır.

557

DABBÂĞ ZÂDE VAKİFNÂMA...Sİ

دباغ زاده وقفنامه سی

Vâkıf : DEBBAĞ ZÂDE HACI İBRAHİM EF. B. **CI OŞMAN:** DABBÂĞ ZÂDA AL-ḤĀC İBRĀHĪM B. AL-ḤĀC ʿUŞMĀN: Haltercümesi için bak : Dabbâğ zâda vakıfnâma...si Ktg. No. 556.

Eser : Kılıç Ali Paşa kütüphanesindeki kitaplarına ilâve ettiği 108 kitap ile 7500 kuruşu birinci vakfiyesine ilhak ettiğine ve bu paranın gelirinin sarf şekline dair katma bir vakıfnâmedir.

KILIÇ ALİ PŞ. (Süleymaniye Ktb.) 1049/2.

Baş : فاتحة مقال ومطلع امر ذى بال حمد خدای متعال واقف ضماثر واحوال ايله تزيين وحضرت
سيد المرسلين خاتم النبیین خواجة کونین رسول الثقلین قره العین آدم آدمیان ...

Son : ... جرى ذلکک وحرر فی غرة رجب الفرد لسنة تسع عشر ومأتین والمف

Tescil eden: İstanbul kadısı Emin Pş. zâde Mehmed Emin

Vakfiye th : Receb/1229 — M. 1813.

Md. ta : Yk: 13, vakıfnâmenin başında;

مافيه من النظم والالحاق جرى عندي على النمط المبسوط فحكمت بالصحة واللزوم في الخصوص والمعموم علماً بالخلافة بين أئمة الاسلاف حرره الفقير اليه سبحانه وتعالى امين باشا زاده محمد امين القاضي بدار الخلافة العلية غفرلهما ibaresi yazılı ve zât mührü basılıdır.

Bu vakıfnâme, içinde bulunduğu mecmuanın 41 inci yaprağından başlar. 53 yapraktan ibaret olan bu mecmuanın içindekiler için bak: Dabbāğ zāda vakıfnāma ... si Ktg. No: 556.

558

DABBĀĞ ZĀDA VAKĪFNĀMA ... Sİ

دباغ زاده وقفنامهسى

Vâkıf : DEBBAĞ ZÂDE HACI İBRAHİM EF. B. HACI OSMAN : DABBĀĞ ZĀDA AL-ḤĀC İBRĀHĪM AF. B. AL-ḤĀC ‘UṢMĀN: Hal tercümesi için bak: Dabbāğ zāda Vakıfnāma ... si Ktg. No: 556.

Eser : H. 1216 — M. 1801 ve H. 1219 — M. 1804 tarihli iki vakıfnâme ile Kılıç Ali Paşa medresesinde meydana getirdiği kütüphaneye bu defa Kazancıbaşı, Yahya Çelebi, İbrahim Efendi, Firuz Ağa ve Sinan Paşa-yi Cedit mahallelerinde bulunan 7 evi de vakfettiğine, bu suretle bu kütüphane için 68 adet mülk, 861 cilt kitap ve 7500 kuruşu vakfeylemiş olduğuna dair vakıf, kira, mütevellilik şartları ile giderleri belirten katma bir vakıfnâmedir.

KILIÇ ALİ PŞ. (Süleymaniye Ktb.) 1050.

Baş : الحمد لله الذى ارشد عباد المؤمنين والمؤمنات ..
Son : ... واجرا الوائف على الحى الجواد الكريم حرر فى اليوم العشرين من شهر ذى الحجة الشريفة
لسنة تسع عشرة ومائتين وalf

Tescil eden: Tophane kadısı Mehmed Salih Ef.

Vakfiye th: H. 1219 — M. 1804.

Md ta : yk: 11, ölç: 208×147, yz: tâlik, st: 15, kt: ince alikorna, szb. ve cl: kırmızı, ct: ebru kâğıt kaplı.

Birinci sayfada besmele üzerinde Kadı efendinin tasdiknâmesi, 11 inci yaprak sonunda 9 şahidin isimleri ve kenarında siyakat hattı ile bir kayıt vardır.

559

DİMATŪKALİ MUḤAMMAD AF. VAKĪFNĀMA ... Sİ

ديمتوقالى محمد افندى وقفنامهسى

Vâkıf : DİMETOKALI MEHMED B. YUSUF : DİMATŪKALİ MUḤAMMAD B. YŪSİF: Bu vâkıfın hayatı hakkında bir bilgi elde olunamadı.

Eser : Vâkîfın mâlik olduğu çiftliği, geliri Medine mücavirlerine verilmek üzere vakfettiğine dair bir vakıfnâmedir.

ES'AD EF. (Süleymaniye Ktb.) 829/1.

Baş : اشبو حروف نقاب وصحت ثصابك تحریر وانشاسنه بادی وبو الفاظ عنبرین نقاب وسداد
وانتصابك ترتیب واملاسنه داعی اولدر که ... محمد بن یوسف آتی الذکر اولان چفتلیکی ..
وقف وحبس ایدرکک ...

Son : ... املاکک مزبوردهدن یدین رفع ایدوب بکا تسلیم ایلسون دیو دعوا ایلیوب اشبو
توقیع رفیمی صدر کتاب عنبرین نقاب اولان ...

Md. ta : yk: 1, ölç: 195×138, st: 18, yz: âdi nesih, szb: üzerleri kırmızı çizgi,
ct: kenarları meşin, üstü ebru kâğıt kaplı.

Başta ilk yaprakta vakıf mührü vardır, Vakıfnâmenin sonu noksandır. Bu vakıfnâme, içinde bulunduğu mecmuanın birinci yaprağını teşkil eder, bundan sonra:

- 2 - 6 ncı yapraklarında baş ve sonları noksan 2 vakıfnâme sureti,
- 7 - 28 inci yapraklarında Şeyhülislâm Yahya Ef. nin fetva ve manzumeleri,
- 28 - 51 inci yapraklarında Şeyhülislâm Ebussuut Ef. nin fetvaları ve münle-
hap şiirleri,
- 51 - 89 uncu yapraklarında müellifi belli olmıyan şer'i meselelere dair
Arapça bir risale,
- 90 - 129 uncu yapraklarında as-Suyûtî'nin al-la'âl al-mansûra fi'l-aḥādīs
al - maşhûra adlı risalesi,
- 130 - 139 uncu yapraklarında 'İşām ad-dîn İbrāhîm'in Matn al-farîd adlı
eseri,
- 140 - 145 inci yapraklarında Kâfiyeci Mehmed Ef. nin Zaydun kāimun cüm-
lesinde gramer ve sentaks bakımından 113 izah tarzı bulunduğu dair Arapça
risalesi,
- 146 - 153 üncü yapraklarında aş-Şanḥacî'nin Ucrūmiya adlı risalesi,
- 154 - 162 nci yapraklarında Ḥusayn b. İbrāhîm al-Avvalî'nin ad-Durr al-
mansûr adlı Arapça risalesi vardır.

560

DŪḲĀKĪN ZĀDA MUḤAMMAD BĀŞA VAḲĪFNĀMA ... Sİ

دوقا کین زاده محمد پاشا وقفنامه سی

Vâkîf : DUKAKİN ZÂDE MEHMED PAŞA: DŪḲĀKĪN ZĀDA MUḤAM
MAD BĀŞĀ: Arnavutlukta Dukakın sancağı beylerinden Ahmed Paşanın oğlu
olan Mehmed Paşa, sipahî olarak yetişmiş, Rumelinde muhtelif sancak beylikle-
rinde bulunduktan sonra Halep Beylerbeyi olmuştu. Bu esnada Yavuz Sultan
Selimin kızı Gevhermülûk Sultan ile evlenerek Damad-ı padişahî olmuş ve H.

961 — M 1553/54 te Semiz Ali Paşa yerine Mısır vâililiğine getirilmişti. Rebiyülahir 963/M. 1556 da İstanbula dönen Mehmed Paşa, Rebiyüleyvel 964 te ölmüştür. [1]

Eser : Halep'te ev, han, çarşı gibi vakfa gelir getirecek eserler alınması veya yaptırılması için şahsî servetinden 30 bin altını vakfettiğine dair bir vakıf-nâmedir.

ES'AD EF. (Süleymaniye Ktb.) 3752/3.

Baş : ابهى طراز يطرز به ديباج ديباجه كل امر ذى بال وازهى وشاخ يوشخ به عوايق عشاق جمال
المتعال . . . وصاحب هذه المجلة . . . محمد پاشا ابن المرحوم المغفور له احمد پاشا ابن دوقاكين . . .
. . . جرى ذلك وحرر عند ما وقع الاشهاد عليه فى مستهل ذى الحجه ختام سنة ثلاثة وستين
وتسمائة من هجرة من بعث الى كل فئة

İst. th : Zilhicce/962 — Ekim — Kasım 1555.

Md. ta : 5, öç: 210×140, st: 23, yz: tâlik, ct: kenarları meşin üstü kâğıt kaplı, miklepli. 41 inci yaprakta Es'ad Ef. nin mührü vardır.

Bu vakıfnâme, içinde bulunduğu mecmuanın 37 nci yaprağından başlar, mecmuada bulunan diğer eserler için bak: Hurram Sultân Vakıfnâma...si Ktg. No: 572.

561

ASMÎHÂNSULTÂN VAKİFNÂMA...Sİ

اسمى خان سلطان وقفنامهسى

Vâkif : ESMÎHAN SULTÂN: ASMÎHÂN SULTÂN: Sultan II. Selim'in büyük kızı olup önce Sokullu Mehmed Paşa ile evlenmişti. Paşanın vefatından sonra ikinci defa Münşî Feridun Bey ile evlenmiş Şaban/993 — M. 1585 te vefat ederek Ayasofyada babasının yanına defnedilmiştir. [2]

Eser : İstanbul'da Çatladıkapıda yaptırdığı cami ile Eyüpte inşa ettirdiği medrese için Silistrede malikâne olarak sahibi bulunduğu Tekfur köyü nahiyesine bağlı Nikalya köyü ile 80 bin dinar tutarındaki parayı vakfettiğine dair vakıfnâmedir.

LALA İSMAİL EF. (Süleymaniye Ktb.) 737/2.

Baş : جواهر زواهر شكر وسپاس خورشيد فر كه هر برى تاج رنگين سلطان كلامه هزار زيور
ويره . . . حضرة اسمى خان سلطان . . . ابى ايوب انصارى عليه رحمة الملك البارى جامع شريفى
قربنده بر مدرسه عاليه . . . بنياد ايدوب . . .

Son : . . . واجرا الوافاة الكريمة على الملك الجواد والمعين انه يجزى الحسنات والمحسنين ويحب المتصدقات
والمتصدقين

Tescil eden: İstanbul Kadısı Mirşah Abdülgani

[1] Nuḥbat al-tavāriḥ: 67., Sc. Os: IV, 114., Kāmūs al-ʿalām: III, 218.

[2] Sc: Os: I, 19.

Md. ta : yk: 14, ölç: 260 × 96, st: 29, yz: tâlik kırmacı, ct: kenarları meşin, ebru kâğıt kaplı, mıkılepli.

Başta Lala İsmail Ef. nin vakıf mührü vardır. Vakfiye, içinde bulunduğ u mecmuanın 27 nci yaprağından başlar. Bu mecmuada bulunan diğ er eserler için bak: Şukullı Muğammad Bāşā Vakıfnāma . . . si Ktg. No: 621.

562

FARİDŪN BAĞ VAKİFNĀMA . . . Sİ

فریدون بک و قفنامہ سی

Vâkıf : FERİDŪN AHMED BEY: FARİDŪN AHMAD BAĞ: Osmanlı münşîlerinin en şöhretlisi olan Feridûn Bey'in nereli olduğ u ve ne zaman doğduğ u bilinmemektir. Ancak, Defterdar Çivi zâde Abdullah Ef. tarafından yetiştirilerek 960 — M. 1552/53 yılında Sokullu Mehmed Paşanın dairesine kâtip olarak girmiş olduğ u bilinmektedir. Kanunî Sultan Süleyman'ın Nahcevan seferine iştirak etmiş ve Sigetvar muhasarasında da kahramanlıklar göstermiştir. Bunun üzerine Divan Kâtipliğinden Dergâh-i âlî müteferrikaları arasına alınmış 978 — M. 1570/71 de Reisülküttab, H. 981 — M. 1573/74 te Nişancı olmuştur. Bu arada meşhur eseri Munşâ'ât as-Salâţîn'i padişaha takdim etmişse de kısa bir müddet sonra gözden düşerek sancak beyliği ile Semendire'ye, daha sonra Köstendil'e tâyin edilmiştir. Sultan II. Selim'in Sokullu Mehmed Paşadan dul kalan kızı Esmihan Sultan'la evlenmesi üzerine tekrar nişancılıkla İstanbul'a gelen Feridûn Bey'e bu münasebetle mirmiranlık rütbesi de tevcih olunmuşsa da o, Paşa lâkabı yerine Bey ünvanıyla şöhretini yapmıştır. 16 Mart 1583 te İstanbul'da ölen Feridûn Bey, Eyüp'te yaptırmış olduğ u türbede medfundur. [1]

Eser : İstanbul'da yaptırdığı mescid, mekteb-i şârihan ve darü't-talim ile İstinyedeki tekke ve iki taphanenin masraflarını karşılamak için Karaköyde 40 odalı bir han ile 1 kasap dükkânı, Niğbolu'da 2 değirmen, 1 çayır, 1 koru, Edirne'de 1 değirmen, 20 ev ve 1 bostan, Gelibolu'da tersanede 17 dükkân, Lapseki'de 2 bağ 3 tarla, 1 fırın, Yalovanın Kocadere köyünde 1 su bıçkısı ile 12 bin altın parayı vakfettiğ ine dair bir vakıfnâmedir.

1 — LALA İSMAİL EF. (Süieymaniye Ktb.) 737/13.

Baş : هزاران جواهر رخشان حمد و ثنا که بر لعل صفا مقرونه صد هزار خزائن جمشید و فریدون
فدا اوله . . . احمد اغا ابن عبد القدیر الشهير بفریدون اغا . . . خدمت لرینه میسر اولمشدر . . .

Son : . . . فمن بدله بعدما سمعه فانما اثمه على الذين يبدلونه ان الله سمیع علیم ومن غيره بعدما علمه
فعليه لعنة الله والملائكة والناس اجمعين واجر الواقف الكريم على الملك الحمی الرحيم انه یجزی المتصدقات
و المتصدقين ولا یضیع اجر العاملین تم

İst. th : Şaban/1025 - Ağustos / 1616.

Tescil eden: İstanbul kadısı Mirşah Abdülgani.

[1]. Nev'i zade: Zayl-i Şakāik : 336., Aşık Çelebi: Tez: 267., Macallat an-nişāh: 338., Os. Mlf: II, 363., Eslaf: 267., Kāmūs al-'alām: V, 3406., İs. Ans: IV, 569.

İst. kd : تمت تحرير هذه الوقفية البليغة للمولى الفاضل المرحوم عبدالغنى افندى فى غرة شهر شعبان المعظم من شهر سنة خمس وعشرين و الف فى الخانات المعروفة بكودة قهوهسى بقرب من الجامع الكبير ببروسه

Md. ta : yk : 15, ölç : 250×96, st : 29, yz : nesih, szb : kırmızı, ct : kenarları meşin, ebru kâğıt kaplı mıklepli. Baş tarafta Lala İsmail Ef.'nin vakıf mührü vardır. Vakıfnâme, içinde bulunduğu mecmuanın 91 inci yaprağından başlar. Bu mecmuadaki diğer eserler için bak : Şukullî Muḥammad Bāşā Vakıfnâme... si Ktg. No : 621.

2 – ALİ EMİRÎ EF., TARİH KISMI (Millet Ktb.) 933/2.

Baş : هزاران جواهر رخشان حمد و ثنا کی بر لمة صفا مقرونه صد هزار خزائن جمشید و فریدون فدا اوله اول پادشاه سریر کبریا افتاب کینکرة اوج بقا ذوالملک و الملکوت رب العزة والجبروت بو کازار هزار اطوار ... جای حضور و سرای سرور دکلدر ... احمد اغا بن عبدالقدر اشهر بفریدون اغا خدمت لرینه میسر اولمشدر ...

Son : ... فمن بدله بعدما سمعه فانما اثمه على الذين يبدلونه ان الله سميع عليم ومن غيره بعدما علمه فعليه لعنة الله والملائكة والناس اجمعين واجر الواقف الكريم على الملك الحى الرحيم ... والحمد لله على الاتمام والصلوة على رسوله الهمام وعلى آله واصحابه وهداة الحق وحماة الاسلام فسبحان ذى العرش ليس للملكه ثناء وحد ومبداء وختام

Tescil eden : Mirşah Abdülğani.

Md. ta : yk : 14, ölç : 185×110, st : b. b., yz : ince tâlik, szb : kırmızı, kt : cilâh venedik, ct : koyu vişne çürüğü meşin.

Başında, sonunda ve bazı sayfalarında Ali Emirî Ef. nin vakıf mührü basılıdır.

Bu eser, içinde bulunduğu mecmuanın 5 inci yaprağından başlar.

30 yapraktan ibaret olan bu mecmuada;

1 - 5 inci yapraklarında Bağarağ ıkal'a ... sindeki cami ve maktab ... in vakıfnâme ... si,

18 - 23 üncü yapraklarında «vezir-i azâm iken Divanda şehîd olan Mehmed Paşa merhumun ebniye-i hayrat ve hasenatını beyan eder. Ale'ssebili'l-icmâl» başlığı altında Sokullu Mehmed Paşa'nın yaptırmış olduğu eserleri belirten bir makale,

24 - 30 uncu yapraklarında 'Aynî Sultân Vakıfnâme ... si yazılıdır.

563

HACİ MUḤAMMAD AF. VAKİFNÂMA...Sİ

حاجى محمد افندى وقفنامهسى

Vâkıf : HACI MEHMED EF. B. YUSUF: AL-HÂC MUḤAMMAD AF. B. YŪSİF: Bu zâtın hayatı hakkında bilgi elde olunamadı.

Eser : Bursada Çakalormanı mevkiinde bulunan bahçenin gelirini, Bursa mevlevîhanesi mesnevîhanı ile tekkenin imamına ve mesnevî okunmasından sonra aşır okuyan hafıza verilmek üzere vakfettiğini bildiren bir vakıfnâmedir.

LALA İSMAİL EF. (Süleymaniye Ktb.) 737/9.

Baş : الحمد لله اولاً و آخراً و باطناً و ظاهراً و الصلوة و السلام على سيد المرسلين و خاتم النبيين و جامع علوم الاولين و الاخرين ... و بعد اشبو شاهد زيبای كلمات كه ... محروسة بروسه قلعهسى محلاتندن سراى محلهسى سكانندن اولوب ... الحاج محمد بن يوسف ... مولويخانه بى بهانيه دخى ملازم و مشنوى شريف استماعنه مواظب و مداوم اولمغين دروننده نور محبت حضرت مولانا پرمغان اولوب .

Son : ... من بعد وقف مزبور وقف صحيح و لازم و حابس صريح و متختم اولوب نقضنه مجال محال و تغير و تبديلى ممتنع الاحتمال اولدى تحريراً فى اوایل ربيع الاخر لسنة المرقومه

Tescil eden: Selis Bursavî.

Vakfiye th : Rebiyülahir/1026 — Nisan/1617

Md. ta : yk: 2, ölç: 260×96, st: 29, yz: nesih, ct: kenarları meşin, ebru kâğıt kaplı miklepli.

Başta Lala İsmail Ef. nin vakıf mührü vardır.

Bu vakıfnâme, içinde bulunduğu mecmuanın 86 ncı yaprağından başlar, mecmuada bulunan diğer eserler için bak : Şukullî Muḥammad Bāşā Vakıfnāma... si Ktg. No: 621.

564**HACİ 'UMAR AF...NİN KİTÂB VAKİFNÂMA...Sİ**

حاجى عمر افندينىك كىتاب وقفنامهى

Vâkif : HACI ÖMER EF. B. ABDURRAHMAN HACİ 'UMAR AF. B. 'ABD AR-RAḤMAN: Vakfiyedeki kayda göre Soğanağa mahallesinde doğmuş ve İstanbul'da yetişerek muhtelif memuriyetlerde bulunduktan sonra Darbhane-i âmire Başkâtibi iken vefat etmiştir. H. 1157 — M. 1744 tarihine kadar hayatta olduğu anlaşılan Ömer Ef. nin, Atıf Ef. nin büyük oğlu Mehmed Emin Ef. den kerimezade deyimiyle bahsetmesi onun Atıf Ef.' nin kaynatası olduğunu göstermektedir.

Eser : Ölümüne kadar Soğanağa mahallesindeki evinde bulunan kitaplarını ölümünden sonra Atıf Ef. kütüphanesine konulmak üzere vakfettiğini belirten bir vakıfnâmedir.

ATIF EF, KTB. 2858/10.

Baş : فاتحه كىتاب فصاحت قرين و مطاع خطاب سخن آفرين حمد خداى متعال و صلاة و سلام رسول خجسته حصال ...

Son : ... ما هو الباقي بالطلب و الابتغا كتب و ثبت و املاء اولدى فى اليوم الثانى من جمادى الاولى لسنة سبع و خمسين و مائة و الف من هجرة من له العز و الشرف

Tescil eden: Âhî Çelebi mahkemesi kadısı Hacı Ahmed Ef.

Vakfiye th: 2 Cemaziyülevvel 1157 — 11 Haziran 1744.

Md. ta : yk: tâlik, st: 11, başında Âhî Çelebi mahkemesi kadısının mührü ve tasdiknâmesi, sonunda ise 36 şahidin isimleri vardır.

Bu vakıfnâme, içinde bulunduğu mecmuanın 117 nci yaprağından başlar. 135 yapraktan ibaret olan bu mecmuada bulunan diğer eserler için bak: 'Ârif Af. Vakıfnâma...si, Ktg. No: 535.

565

HÂCİ SALİM AĞA VAKIFNÂMA...Sİ

حاجی سلیم اغا وقفنامہ سی

Vâkif : **HACI SELİM AĞA** : AL-HÂC SALİM AĞA : Aslen İstanbullu olup Enderun-i hümayunda yetişmiştir. Matbah-i âmire eminliğinde bulunmuş, daha sonra da kapucubaşılığa getirilmiş ve nihayet Surre-i hümayun emini olmuştur. Selim Ağa'nın H. 1197 — M. 1782 tarihinden sonra öldüğü vakfiyedeki kaydından anlaşılmaktadır. Aksarayda Murad Paşa kabristanında medfundur.[1]

Eser : Bundan önce 2 ayrı vakfiye ile vakfettiği 15 bin kuruşun 2500 kuruşu ile 1 çeşme, 2500 kuruşu ile Üsküdar'da birbirine bitişik 3 ev satın alınmasına, 10 bin kuruş ile satın alınan evler yıktırılarak buraya 1 mekteb-i sıbyan yaptırılmasına, Abdürrezzak Paşadan alınan suyun çeşmesine akıtılmasına, yaptırdığı kârgir mektep ve kütüphane ile kitaplarının masrafı için İstanbul'un muhtelif yerlerinde çeşitli emlakini vakfettiğine, bu vakfın geliri ile bu vakıf müesseselerinde çalışacak müderris, hâfızı kütüp, su yolcu v. b. iş erlerinin ücretlerinin ödenmesine, vakfın tevliyet şartlarına, vakfın gelirinin ikiye ayrılarak bir bölümü ile vakıf giderlerinin karşılanmasına, diğer bölümünden 250 kuruşun iş erlerine, geri kalanının ise çocuklarına eşit olarak dağıtılmasına, artan para ile vakfa yeni gelirler getirecek mal alınmasına, zamanın değişmesi ile vakıf şartları bozulursa vakfın gelirinin müslüman yoksullara dağıtılmasına dair bir vakıfnâmedir.

SÜLEYMANİYE KTB. (Fotokopi Arş:) 21

Baş : هزار حمد و ثنای سرمدی و بیشمار شکر و ستایش ابدی کہ شرق و غربہ ضیا کستر...

Son : ... جرى ذلک و حرر فی اليوم الرابع من محرم الحرام لسنة سبع و تسعين ومائة والـ
من له العز والشرف علیه التحية منا الف الف

Tescil eden : Evkaf müfettişi İmam zâde Seyyid Halil Ef.

Vakfiye th : 4 Muharrem 1197 — M. 1782.

Md. ta : yk: 32, ölç: 209×145 — 172×87, yz: nesih st: 15, kt: fotokopi.

Fotokopi halinde bulunan bu vakıfnâmenin en üstünde «pederim Hâşim Paşanın irtihali üzerine terekesinden kassam marifetiyle vakıfnâmenin kabı sökölerek 2300 küsur kuruşa satmışlardır. Terekede bulunamamış idim.» ibaresi yazılı, altında Mü-

[1] Sc. Os.: III, 57., Vakıfnâme.

tevellî Hüseyin imzası vardır. Bu yazının altında ما يحويه امام زاده السيد خليل بن السيد خليل المأمور برؤية امور الاوقاف نمقه الفقير اليه تعالى غفر لهما ibaresi ile السيد عبد السيد خليل mührü vardır. 32 nci yaprağın sonunda divanî hatla 8 satırlık silik bir yazı olup, vakfiyenin Divana kaydına dair 1197 tarihli bir tescil kaydı vardır.

34 yapraktan ibaret olan bu vakfiyenin 33 - 34 üncü yapraklarında yine fotokopi halinde Selim Ağa vakfına ek olarak düzenlenen Muḥammad Nūr - Allah Bağ vakıfnâmesi vardır.

566

ḤACÎ SALÎM AĞA VAQIFNÂMA ...Sİ ZAYL ...İ

حاجی سلیم آغا وقفنامہ سی ذیل

Vâkıf : MEHMED NURULLAH BEY: MUḤAMMAD NŪR-ALLAH BAĞ: Hacı Selim Ağa'nın torunu olduğu vakıfnâmedeki kayıttan anlaşılmaktadır. Hayatı hakkında başka bir bilgi bulunamadı.

Eser : Üsküdar'da Tenbel Hacı mahallesinde bulunan evdeki 1/3 hissesini Hacı Selim Ağa kütüphanesi vakfına kattığına dair ek bir vakıfnâmedir.

SÜLEYMANİYE KTB. (Fotokopi Arş.) 21.

Baş : الحمد لوليه والصلاة على نبيه محمد وآله وصحبه اجمعين اما بعد اشبو ثبت ذيل اولئان وقفیه معمول بها دروننده کائن وقتک واقفی ...

Son : ... من بعد وقف مذکور صحیح و لازم اولوب نقض و نقضه مجال محال و تبدیل تغییرى عديم الاحتمال اولدى جری ذلك و حرر فى اليوم التاسع عشر من رجب الفرد لسنة خمس وعشرين ومأتين والف من هجرة من له العز والشرف

Tescil eden: Evkaf müfettişi Mehmed Arif.

Vakfiye th: 19 Receb 1225 — M. 1810.

Md. ta : yk: 2, yz: tâlik, vakfiyenin baş tarafında السابق بالوقف السابق ما فيه من النعم والالحاق بالوقف السابق وقع عندى على الخط المبسوط فحكمت بصحته ولزومه فى خصوصه وعمومه والفقير الى ذى المن والالطاف محمد عارف و وقع عندى على الخط المبسوط فحكمت بصحته ولزومه فى خصوصه وعمومه والفقير الى ذى المن والالطاف محمد عارف ibaresi yazılı, altında zat mührü basılıdır. 33 üncü yaprağın alt sol köşesinde الامر كما فيه yazılı olup, bunun bir buçuk satır altında ibaresi ve yine zat mührü vardır. Mührün altında bahis konusu vakfın icâre-i vâhideden çıkartılarak icâreteyn-i misilleteyn şeklinde kiralanması hususunu açıklıyan 15 Ramazan 1225 — M. 1810 tarihli derkenar ile bu hususu tasdik eden Mehmed Sa'id Ef. nin imzası vardır.

Bu vakıfnâme, içinde bulunduğu mecmuanın 33 üncü yaprağından başlar. Bu mecmuada bulunan diğer eserler bak: Ḥacî Salîm Ağa Vakıfnâme...si, Ktg. No: 565.

567

HAFİD AF. VAKİFNÂMA...Sİ

حفید افندی وقفنامہ سی

Vâkıf : MEHMED HAFİD EF.: MUHAMMAD HAFİD AF. Şeyhülislâm Mustafa Aşir Ef.nin oğlu olup, tahsil çağını geçirdikten sonra muhtelif medreselerde müderrislik etmiş, Zilkade 1203 — M. 1789 da Eyüp kadısı olmuştu. Babasının bu sıralarda kazasker olması hasebiyle sür'atle yükselerek Bursa, Mekke ve nihayet İstanbul Kadılıklarına getirildi. Sultan Selim III.' in hal'i ile neticelenen Kabakçı Mustafa isyanında asîlerle işbirliği ederek Şaban 1222 — M. 1807 tarihinde Anadolu kazaskeri oldu ise de Alemdar Mustafa Paşanın iktidarı ele alması üzerine Kapudanı Derya Ramiz Paşanın ısrarı üzerine Kastamonu'ya sürüldü. Bir müddet sonra Sultan Mahmud II.' un Fatma Sultan ismindeki kızının dünyaya gelişi vesilesiyle affedilerek İstanbul'a döndü. Bundan sonra tekrar itibarını kazanan Hafid Ef, H. 1225 — M. 1810 tarihinde Rumeli kazaskerliğine getirildi. Bu vazifede iken 5 Zilhicce 1226 — M. 1811 de vefat ederek babasının yanına defnedildi.

Siyâsi hayatı pek parlak olmıyan Hafid Ef. çeşitli ve orijinal eserleri ile tanınmıştır. Kitābu Cami'u fi haqq al-hilâfa va's-salṭana, Mihâḥ al-miyâh, Durar al-muntaḥabât al-mansûra fi işlâḥ al-ğalâṭāt al-maṣḥûra, Şārḥu ḥadîsi arba'in, Terceme-i sî-faṣl, Safînat al-vuzarâ adlı eserleri vardır. Ayrıca dedesi Reisül-küttâb Mustafa Ef. tarafından kurulan, babası Mustafa Aşir Ef. tarafından geliştirilen kütüphaneye de kendi kitap koleksiyonunu vakfetmiştir. [1]

Eser : Sahip bulunduğu 416 cilt kitap ile İstanbul'un muhtelif semtlerinde bulunan ev, arsa, bağçe, bağ, çiftlik, tarla, hamam v. b. emlâkini vakfettiğine, vakfının geliri ile şart koşduğu çeşitli hizmetlerin görülmesine dair bir vakıfnâmedir.

HAFİD EF. (Süleymaniye Ktb.) 486/1.

Baş : حمد بی حد وشکر لایعد وسپاس بی قیاس اول خالق جان وناس وواقف احوال
وواهب امال خداوند عمیم النوال جلیل الجلال علت قدرته جناب شریفنه شایسته و سزادرکه . . .

Son : . . . واجروالواقف علی الحی الجواد الکریم جری ذلک حرر فی غرة رجب المرجب لسنة عشرين
وأتین والف من هجرة من له العز والشرف

Tescil eden: Evkaf müfettişi Sadrettin zâde Mehmed Ataullah.

Vakfiye th: Receb 1220 — M. 1805.

Md. ta : yk: 17, ölç: 218×145 — 160 × 92, yz: güzel nesih st: 11, kt: âharlı abadî, bk: güzel, tezhibli, cl: yaldız, ct: meşin, yaldızlı cetvel, miklepli.

Zahriyede; ماغیه من الوقف والتسجيل جملة الله سبحانه لاجر الجزيل اعظم اللهم ثواب واقفه للنية يوم يفر
ibaresiyle başlıkta ve sayfanın başında

[1] Cevdet Paşa; Tarih: çeşitli yerler, Asım; Tarih: çeşitli yerler, Os. Mlf: I, 283., Sc. Os: II, 235., Sefinetü'l-vüzera; (Neşreden) İsmet Parmaksızoglu: İstanbul 1952, 3-11.

اجرنى من ارسلته مأذوناً بالحكم بما حواه من الوقف والشروط وجميع فحواه وضعت عليه قلم القبول ونفذته ليكون شرعى المدلول جعل الله سعى الواقف مشكوراً وابد خيرات مبروراً ومعموراً نعمة الفقير اليه سبحانه وتعالى محمد عطاء الله صدرالدين زاده المفتش باوقاف الحرمين الشريفين غفرلهما ibaresi yazılı olup, Mehmed Atullah Ef. nin zat mührü vardır. Zahriyenin alt tarafında ise kayd ile yine zat mührü vardır. Bu vakıfnâme, içinde bulunduğu mecmuanın 1 inci yaprağından başlar. 23 yapraktan ibaret olan bu mecmuanın 18-23 üncü yapraklarında Hafid Ef. nin diğer bir vakıfnâmesi yazılıdır.

568

ḤAFİD AF. VAKİFNÂMA...Sİ

حفید افندی وقفنامہ سی

Vâkîf : MEHMED HAFİD EF.: MUḤAMMAD HAFİD AF.: Hal tercümesi için bak : Ḥafid Vakıfnâme...si, Ktg. No: 567.

Eser : 3000 kuruş para ile Cezerî Kasım Paşa mahallesindeki ev, bahçe ve 560 zira tutarındaki meyvalı ve meyvasız araziyi, Hama Hatun evkafına mukataa suretiyle mülhak 570 zira genişlik üzerinde bulunan konak ile müstemilatını daha önce hazırlamış olduğu vakfa kattığına ve bu emlâkten hâsıl olacak gelir ile yapılması gereken hizmetlere dair katma bir vakıfnâmedir.

HAFİD EF. (Süleymaniye Ktb 2.

Son : الحمد لله الملك المليم الغفار الرحيم حلیم الستار الذى جعل الصدقة الجارية سبباً للنجاة من النار ولدخول الجنة التى تجرى من تحتها الانهار ...

Son : ... فمن بدله بعدما سمعه فانما اثمه على الذين يبدلونه ان الله سميع علیم تحريراً فى غرة ربيع الاخر لسنة خمس وعشرين ومأتين والف

Tescil eden : Evkaf müfettişi Paşmakçı zâde Mehmed Zeki.

Vakfiye th : Rebiyülahir 1225 — M. 1810.

Md ta : Vakıfnâmenin baş tarafında اجرنى من ارسل مأذوناً بالحكم بما حواه من الضم والتكثير وجميع فحواه وضعت عليه قلم القبول ونفذته ليكون شرعى المدلول جعل الله سعى واقفه مشكوراً وحظه من سمادة الدارين موفوراً نعمة الفقير اليه سبحانه وتعالى پشمقچى زاده السيد محمد ذكى المفتش بامور الاوقاف الحرمين المحترمين غفرلهما ibaresiyle altında zat mührü basılıdır. Vakıfnâme, içinde bulunduğu mecmuanın 18 inci yaprağından başlar. 23 yapraktan ibaret bu mecmuanın hususiyetleri için bak : Ḥafid Af. Vakıfnâme...si, Ktg. No: 567.

569

HÂLAT AF. VAKİFNÂMA...Sİ

حالت افندی وقننامهسى

Vâkif : SEYYİD MEHMED SAİD HÂLET EF.: SEYYİD MUHAMMAD SA-
 İD HÂLAT AF. Şeyhülislâm Şerif Ef. dairesinde yetişmiş olan Kadı Kırımlı
 Hüseyin Ef. nin oğludur. Şerif Ef.nin dairesinde terbiye gördükten sonra uzun
 müddet zamanın ileri gelenlerinin hizmetinde bulunmuş, bu arada Ataullah
 Ef. ile Mîrimiran Ohrili Ahmet Paşa ve Yenişehir-i Fener nâibinin kethüdası
 olmuştur. İstanbula döndükten sonra Galata Mevlevîhanesi şeyhi Galib Dede'ye
 intisap etmiş, ayrıca Râsih Mustafa, Kasabbaşı Hacı Mehmed Ağa, Derya
 kalemi tercümanı Kalimakinin kâtipliklerinde bulunduktan sonra Rikâb-i hümayun
 kethüdası Mustafa Reşit Ef., vasıtasıyla Hâcegân zümresine girerek, önce
 Beylik kisedarı hizmeti, sonra da Baş muhasib pâyesi ile Paris elçisi tâyin
 edilmişti. 1804 te Pariste Hariciye nazırı Talleyrand ile görüşen Hâlet Ef.,
 1806 da imparatorun nâmesi ile İstanbul'a döndükten sonra Divan-ı hümayun
 beylikçisi ve 2 ay sonra da Rikâb-i hümayun reisi oldu. İngilizlerle temas-
 ları karşısında Fransa elçisi Sebastiani'nin şikâyeti üzerine azledilerek Kütahyaya
 sürüldü. Bir yıl sonra İstanbula dönen Hâlet Ef., Bağdat Vâlisi Süleyman Paşayı
 izaleye memur olarak Bağdata gitti ve Musul Vâlisi Abdülcelil zade ile Baban
 sancağı mutasarrıfının yardımları sonunda bu işte muvaffak olarak Süleyman Paşa
 yerine Kethüda Abdullah Ağayı tâyin etti. Bunun üzerine Rikâb-i Hümayun kethü-
 dalığına getirildi. Hâlet Ef. nin bu vazifeye gelmesi ile Osmanlı tarihindeki
 siyasî şahsiyetinin meydana çıkması mümkün olmuş ve Osmanlı tarihinde
 iyi sayılmıyacak bir şöhret kazanmıştır. Fenerli Rum beyleri ile olan mü-
 nasebetleri, Yeniçerileri himâye etmesi, kendisine rakib olacak şahısları ifna
 ettirmesi, Tepedelenli Ali Paşanın katli ve bunu takiben Yunan isyanının patla-
 ması, Hâlet Ef. nin Padişah katındaki nüfuzunu kırmış ve nihayet Sâlih Paşanın
 katlindeki rolü üzerine kendisini himâye edenlerin ve bilhassa mevlevî ileri gelen-
 lerinin ısrarına rağmen evvelâ Bursaya oradan da Konyaya sürülmüştü. Kısa bir
 müddet sonra rakiplerinin telkini ile Hassa Haseki Mehmed Arif Ağa vasıtası ile
 Konyada Çelebi Ef. hanesinde katledilmiştir. Kesik başı Galata mevlevîhanesine
 defnedilmişse de bilâhare cesedi de Konyadan getirilerek vücudunun iki parçası
 birleştirilmek suretiyle Yahya Ef. kabristanına gömülmüştür.

Son derece garzkâr bir karakter taşıyan Hâlet Ef., Devlet bünyesinde kendi-
 sine rakib olacakların hayatına kadar kasdetmekten çekinmezdi. Padişahı devamlı
 olarak nüfuzu altında tutmak için de Yeniçeriliğin kaldırılmasına taraftar olma-
 mıştı. Bunun haricinde mevlevî tarikatine mensup, güzel söz söyleyen, güzel ya-
 zan, kudretli bir edip, şiir ve ilim adamlarıyla sanatkârları koruyan bir mesen idi.
 Divanı ve Zînat al-macâlis adlı manzume mecmuası yayınlanmıştır. Bundan başka
 Galata mevlevîhanesine bir kütüphane ve bir sebil yaptırmıştır. [1]

[1] Safinat ar-ru'asâ : 157 - 161., Fatîn ; Tez : 55., Cevdet Pş. ; Tarih : VIII, 315, 145, 371, 200,
 XII, 5, 152, 191, 65. Şâni zade ; Tarih : I, 249, Sc. Os. : II, 102, Abdurrahman Şeref ; Tarih müsa-
 habeleri : 27-38, İsl. Ans. : V, 123.

Eser : Galata mevlevîhanesi giriş kapısının sağ ve solunda bulunan börekçi fırını, kahveci dükkânı, sebil, türbe, sebinin üzerinde yaptırdığı kütüphane ve kütüphaneye koydurduğu 266 cilt kitap ile Ağriboz sancağından bulunan Ulunar, Kumus, Visone, Timos, Ayayorgi isimli beş çiftliğini, 58 çift hayvan ile emlâkini, 25000 kuruş nakit para ile birlikte vakfettiğini, bu vakıftan hâsıl olacak gelirin sarf şekil ve yerleriyle mütevellilik esaslarını bildiren bir vakıfnâmedir.

1. ES'AD EF. (Süleymaniye Ktb.) 3847/1.

Baş : نقود ناممدود حمد کرانها صرف سمت تقدیس خدا قلنمق امری دأب ناب شکر نعم
فیضا فیض چشمه سار تمجید کبریا اولق سزا... منشور جاهی توقیع قبوله مقرون اوله رق
سابقا موقع دیوان هایون... بندۀ اخص پادشاهی... محمد سعید حالت افندی...

Son : ... جرى ذلک وحرر فی الیوم الخامس والعشرین من شهر ربیع الآخر لسنة خمس
وثلثین ومأتین والی من هجرة من یری من قدام وخلف

İst. th : 25 / Rebiyülahir / 1235 — 10 şubat / 1820.

Yzn : Sahaflar şeyhi zâde Mehmed Es'ad Ef.

Md. ta : yk: 4, ölç: 193×123, st: muhtelif, yz: âdi tâlik, kt: şeker rengi abâdi taklidi, ct: şirâze tarafile kenarları vişne çürüğü, yüzü kahverengi meşin, kavuniçi renkli kabartma şemseli, miklepli. Bu vakfiye müsvedde halindedir.

Başta vakıf mührü vardır.

Bu vakıfnâme, içinde bulunduğu mecmuanın 23 üncü yaprağından başlar.

1 - 23 üncü yapraklarda Arapça, Farsça manzumeler, duâlar, faydalı bazı bahisler, Es'ad Ef. nin muhtelif konulardaki müsveddeleri,

26 - 27 inci yapraklarda Hâlet Ef. nin diğer bir vakıfnâmesi sureti,

28 - 28 inci yapraklarında ulemadan Birgili Çamlı-ağa zâde'nin cevabı ve H. 1238 tarihli vakfiye zeyli,

28 - 30 uncu yapraklarında imlâ ve inşâ kaidelerine dair not müsveddeleri,

30 - 30 uncu yapraklarda Şeyhüslâm Hacı Halil Ef. nin H. 1235 tarihli vakfiyesinin zeyli,

31 - 33 üncü yapraklarında rakamlar ve karalanmış bazı yazılar,

33 - 34 üncü yapraklarında Dibâce-i Siyer müsveddesi,

35 - 36 ncı yapraklarda bazı fıkralar ve Medine kadısı Hacı Ahmed Ef. nin kısaca hal tercümesi,

36 - 40 inci yapraklarında bazı mektup suretleri,

Mükerrer 40 inci yaprakta Bağdad kelimesi ve mânası hakkında bir mütalâa ile Birgi ve Kilis mahkemelerinin mühürleri vardır.

41 inci yaprakta belâgatten aks-i müsteviye ait misaller, Resul-i Ekrem'in isimleri ve ünvanları,

42 - 48 inci yapraklarında bazı mektup başlıkları nümuneleri, İranlıların Doğu serhadlerinde ve Irakta yaptıkları zarar ve kötülüklerin önlenmesi için asker toplanması hakkında arıza, şeyhüslâmlık tehniyenâmesi, Sıdkî Ef. zâde'ye manzum

medhiye, Aydın mütesellimine teşekkürnâme, Kudüs müftüsünün mektubu, Süleyman Paşaya yazılan tebrik, Es'ad Ef. nin bir mektubu,

49 - 53 üncü yapraklarında icâzetnâme ve takriz suretleri,

53 - 62 nci yapraklarında Dibâce-i Siyer-i Aziz Ef., Dibâce-i şerh-i Kur'ân-i Tahsin, atabe-i Sultaniyeye maruzat, başlangıç nümunesi, Vassâfın inşâsiyle yazılmış bir mektup çeşidi, bu mektubun cevabı sureti, Es'ad Ef. nin ceride-i kuzâta yazdığı bir yazının sureti, takriz suretleri, sıfat-ı bahar hakkında Vassâf'tan alınma bir yazı sureti,

62 - 64 üncü yapraklarında Vassâf'ın Risâlet üş-şekva'sı,

64 - 66 ncı yapraklarında Harunur-Reşid'le Ebu Eyub'un refikası arasında cereyan eden hadise, bir dilekçe mukaddimesinin sureti,

67 - 74 üncü yapraklarında Zeyl-i Şakayik'ten alınmış Hudayî Mahmud Ef. nin hal tercümesi, takriz ve hüccet nümuneleri, Hayalî Ahmed Ef. nin mektubunun sureti,

74 - 75 inci yapraklarında Atpazarlı Osman Vahdetî'nin Fatiha tefsirinin haşiyesinin hâtimesinde yazdığı ifadenin sureti,

76 - 137 nci yapraklarında takriz nümuneleriyle büyüklere hitaben yazılan mektuplar, onlardan gelen mektup ve cevaplar, bazı sayfalarda dağınık bir şekilde müfredler, mısralar, ebyat nümune ve notları,

138 - 139 uncu yapraklarında Asım Ef. nin inşasiyle Şeyhülislâm Mekkî Ef. den İran Şahının İtimad üd-devlesine yazılan mektubu sureti,

140 - 144 üncü yapraklarda Es'ad Ef. nin kendisine ait kitapların isimlerini ihtiva eden liste sureti, mahkemece verilen haciz kararları başlangıçlarının özlükleri,

144 - 145 inci yaprağında Mısırlı Şeyh Bekrî'nin Anadolu Kazaskeri Zekeriya Ef. ye mektubunun sureti,

145 - 150 nci yapraklarında takriz, Atayî'nin Zeylinden alınma bir mutalâa sureti, İzzet Molla'nın Mi'raciye maktâı, Münib Ef. nin mektuplarının suretleri, Es'ad Ef. nin yazdığı mektup suretleri, Şeyhülislâm Hacı Halil Ef. ye hitap eden bir tebriknâme yazılıdır.

2. HÂLET EF. (Süleymaniye Ktb.) 837/1.

Baş : نقود نامعدود حمد کرانها حرف سمت تقدیس خدا قلنمق امری ...

Son : ... جرى ذلک وحرر فی اليوم التاسع والمشرین من شهر ربیع الآخر لسنة خمس وثلثین وأتین والفاء من هجرة من یری قدام وخلف

Vakfiye th : H. 1235 — M. 1819.

Md. ta : yk : 21, ölç : 239×155 — 172×88, yz : nesih, st : 17, kt : âharlı âbadi taklidi, bk : kırmızı çiçekli, cl : kırmızı, ct : kenarları meşin ebru kâğıt kaplı.

Vakıfnâmenin başlığında bu vakıf hakkında çıkan Hatt-ı hümayundan alınan 4 satırlık bir yazı vardır.

Bu eser, içinde bulunduğu mecmuanın 1 inci yaprağından başlar. 38 yapraktan ibaret olan bu mecmuanın, 22 - 38 inci yapraklarında Hâlet Ef. nin diğer bir vakıfnâmesi vardır.

570

HĀLAT AF. KUTUBHĀNA... Sİ VAKİFNĀMA... Sİ

حالت افندی کتبخانه سی وقفنامه سی

Vâkîf : SEYYİD MEHMED SAİD HÂLET EF.: SAYYİD MUHAMMAD SAİD HĀLAT AF.: Hal tercümesi için bak: Hâlat Af. Vakıfnâme... si, Ktg. No: 569.

Eser : Galata mevlevihânesinde yaptırdığı kütüphaneye bu defa ilâve ettiği 547 cilt kitap ile Caferağa, Hüseyinağa, Kirmastı, Mahmud Paşa, Aya Nikola, Küplüce, Beylerbeyinde ve Aydın'ın Köşk ve Eyman kasabalarında bulunan müteaddit ev, bağ, bahçe, sukuyusu, kayikhane, çiftlik v. b. emlâkini önceki vakıfnâmesine ek olarak vakfettiğini, bu vakıftan hâsıl olacak gelirin kütüphane ile kütüphane sofasındaki derslane ve Beşiktaştaki muvakkithane, Eyüp ve Beşiktaş mevlevîhanesinin masraflarına harcedilmesine dair şart ve esasları belirten bir katma vakıfnâmedir.

HÂLET EF. (Süleymaniye Ktb.) 837/2.

Baş : الحمد لله الذي ازل الكتاب على عبده وجعله هدى للمتقين...

Son : ... جرى ذلك وحرر في اليوم الخامس والعشرين من شهر ربيع الآخر لسنة سبع وثلاثين ومأتين والف من هجرة من له العز والشرف والسعادة

Vakfiye th: H. 1237 — M. 1821.

Md. ta : yk: 18, bu vakıfnâme, içinde bulunduğu nüsanın 22 nci yaprağından başlar. 38 yapraktan ibaret olan bu mecmua nakkında bak: Hâlat Af. Vakıfnâme... si, Ktg. No: 569.

571

HĀLAT AF. VAKİFNĀMA... Sİ

حالت افندی وقفنامه سی

Vâkîf : SEYYİD MEHMED SAİD HÂLET EF.: SAYYİD MUHAMMAD SAİD HĀLAT AF.: Hal tercümesi için bak: Hâlat Af. Vakıfnâme... si, Ktg. No: 569.

Eser : Kütahya'nın Bilecik mahallesinde Aksu çayı üzerindeki köprü ile, biri köprü başında, diğeri mevlevîhane önünde, bir diğeri ise Dombay sokağında bulunan 3 çeşmenin onarılmaları için Aksu çayında bulunan Aşağı ve Yukarı değirmenler ile Nuri çelebi değirmenlerindeki 11 sehim hissesini vakfettiğine dair bir vakıfnâmedir.

ES'AD EF. (Süleymaniye Ktb.) 3147/2.

Baş : دانه های سنابل حمد و ثنا پیرایه کشتزار تمجید فائق الحب والنوا قلنمق امر واجبدر که ...
سابقا خامه کردان توقیع رفیع سلطانی وحالا نسق سازکار خبر مدار خاقانی حیز رجال دوات ضمیر
مایه سداد و صداقت ... محمد سعید حالت افندی ابن نجل المرحوم حسین افندی ... مدینه
کوتاهیه ده ... بیلجک محله سنده ... اوچ عدد چشمه ایله جسر کبیری تجدید ...

Son : ... جرى ذلک وحرر فی اواخر جمادی الاخره سنه خمس و ثلاثین و مأتین و الف من الهجرة
على صاحبها افضل الصلوة والتحية

İst th : Cemaziyülahir/1235 — Nisan/1820.

Yzn : Sahaflar Şeyhi zâde Mehmed Es'ad.

Md. ta : yk: 2, ölç: 193×123, st: b. b., yz: âdi tâlik, baş tarafta vakıf mührü vardır. İçinde bulunduğu mecmuanın 26 ncı yaprağından başlar. Mecmuada bulunan diğer eserler için bak: Hâlat Af. Vakıfnâma...si, Ktg. No: 569.

572**HURRAM SULTÂN VAKİFNÂMA...Sİ**

خرم سلطان وقفنامه سی

Vâkıf : HURREM SULTAN: HURRAM SULTÂN: Kanunî Sultan Süleyman'ın en sevgili hanımlarından biri olup, Avrupa tarihçileri arasında Roxelane adı ile şöhret bulmuştur. Rus asıllı olan Hurrem Sultan, Yavuz Sultan Selim devrinde saraya getirilmiş ve Kanunî'nin başıkbali Gülbahar Sultan ile rekabete girişmiş ve onu Manisaya göndertmek suretiyle Padişah üzerinde tesirini arttırmıştı. İki gelini arasında bir ahenk tesis etmeye çalışan ve oğlu'nun üzerinde de büyük otoritesi bulunan Valde Hafsa Sultan'ın ölümü ile de sarayda tam bir otorite sağlamıştı.

Bundan sonra, kendi oğulları olan Mehmed, Selim, Abdullah, Bayezid'ten birini Osmanlı tahtına vâris yapmak ve bilhassa Abdullahın ölümünden sonra veliahd derecesine yükselen, gerek halk, gerek ordu ve devlet ricali, hattâ padişah nazarında dahi büyük bir kıymet kazanan Şehzade Mustafayı, Valde Hafsa Sultan ve Sadriazam İbrahim Paşa'nın muhalefetine rağmen babasının gözünden düşürmek için çeşitli entrikalar çevirmiş, bunun için İbrahim Paşa'nın öldürülmesine âmil olmuş, kızı Mihrimah Sultan ve damadı Rüstem Paşanın yardımı ile nihayet Mustafayı izaleye muvaffak olmuştu.

Mustafanın öldürülmesinden sonra kendi çocuklarından Mehmed ve Cihangir de ölmüş bulunduklarından veliahdlık meselesi Bayezid ile Selim arasında kalmış, Hurrem Sultan, ötedenberi Bayezid'i tercih etmişti. Sadriazam Kara Ahmed Paşa'nın da öldürülmesinden sonra ortada bir mâni kalmamış gibi görünmekle beraber kendisinin vakitsiz ölümü ve Bayezidin acul karakteri, Hurrem Sultan'ın 2 vezir ve 1 şehzadenin hayatına mal olan hattâ kendi oğlu, hassas ve zeki fakat, alil şehzâde

Cihangir'in de günahsız yere öldürülen ağabeysinın acısına tahammül edemiyerek kederle ölmesine sebep olan büyük ihtiras ve entrikasının neticesiz kalmasına ve Selim'in Osmanlı tahtına çıkmasına sebep olmuştur. Hurrem Sultan, H. 965 — M. 1558 de İstanbulda vefat ederek Süleymaniye cami'i haziresine defnedilmiştir. Türbesi sonradan yapılmıştır. Hurrem Sultan, İstanbul'da Haseki külliyesiyle Mekke ve Medine'de birer imaret, Edirne'de müteaddit çeşmeler, Cisir Mustafa Paşa'da kervansaray, cami, imaret yaptırmış, bunları zengin vakıflara bağlamıştı.

Kanunî Sultan Süleyman, sevgili hanımı Hurrem Sultan'ın hâtırasını onun ölümünden sonra da ölünceye kadar devam ettirmiştir. [1]

Eser : İstanbul'da eskiden Avrat pazarı yahut Hacı Revvas mahallesi, bugün kendi adına izafeten Haseki denilen semtte yaptırdığı cami, medrese, mektebi sıbyan, imaret ve bimarhaneden] müteşekkil külliye ile Ankara'da yaptırdığı bir cami için meydana getirdiği vakıf tesisinin gelir, gider ve şartlarını bildiren bir vakıfnâmedir.

1. ES'AD EF. (Süleymaniye Ktb.) 3752/1.

Baş : احسن كلام يعنون به المقال وايمى ذكر يصدر به كل امر ذى بال حمداً لله الملك المتعال
وثنا ذى العظمة والجلال . . . والدة السلطان امير محمد بن حضرت السلطان الاسعد الاعظم . . .
السلطان سليمان بن السلطان سليم خان . . .

Son : . . . وعلى هذا وقع الاشهاد والتحرير ونجز الرقم والتسطير يوم الخميس غرة المحرم المكرم
الحرام المنتظم فى سلك شهور سنة ثمان وخمسين وتسعمائة ٩٥٨

İst. th : Muharrem/958 — Ocak/1551.

Md. ta : yk: 12, ölç: 210×140, st: 25, yz: âdi tâlik, başlıkta abâdi, ct: kenarları meşin, kâğıt kaplı miklepli. 41 inci yaprakta Es'ad Ef. nin mührü vardır.

Bu vakıfnâme, içinde bulunduğu mecmuanın 1 inci yaprağından başlar.

12-14 üncü yapraklarında vakfiye yazma usullerini gösteren nümuneleriyle münşeât,

23-36 ncı yapraklarında şer'î huccet suretleri ve yazısız yapraklar.

37-41 inci yapraklarında Dukakin zâde Mehmed Pş. vakfiyesi sureti,

41-46 ncı yapraklarda vakfiye ve hükümlerine dair nümuneler,

47-51 inci yapraklarda Molla Husrev'in, Muhammed b. Abbâd b. Melikdad'ın fıkha dair olan bir eserine yazdığı şerh,

66-78 inci yapraklarda Yavuz Selim'in Şah İsmâil'e mektupları, Mustafa Pş. nin Çıldır muharebesindeki durumu anlatan ve Sadriâzam Mehmed Pş. ya gönderilmiş bulunan mektubu, yine Mustafa Pş. nin Şirvan fethinden sonra Sadriâzam Mehmed Pş. ya yazdığı mektup,

79-209 uncu yapraklarda muhtelif kimselerin münşeâtlarından örnekler,

210-211 inci yapraklarda yazarı belli olmayan Farsça mensur bir münâcât,

[1] İsl. Ans. : V, 593.

212 - 216 ncı yapraklarda Bayân-ı ihtiyârat-ı ayyâm-ı usbu' başlığı altında Farsça bir risale,

221 - 351 inci yapraklarda münşeât ve müteferrik faydalı bahisler vardır.

2. BAĞDADLI VEHBİ EF. (Süleymaniye Ktb.) 2001/2.

Baş : احسن كلام يمنون به المقال وايمى ذكر يصدر به كل امر ذى بال حمداً لله الملك المتعال
وثناءً على ذى العظمة والجلال... والدة السلطان امير محمد بن حضرة السلطان الاسعد الاعظم...
السلطان سليمان خان بن السلطان سليم خان...

Son : ...وعلى هذا وقع الاشهاد والتحرير ونجز الرقم والتسطير يوم الخميس غرة المحرم المكرم
الحرام المنظم فى سلك شهور سنة ثمان وخمسين وتسعمائة

İst. th : Muharrem / 958 — Ocak / 1551.

Md. ta : yk: 12, ölç: 187×128, st: 23, yz: tâlik kt: esmer kalın abâdi, ct: koyu kahverengi meşin, soğuk şemseli.

Baş, son ve diğer bazı yapraklarında vakıf mührü vardır.

Bu vakıfnâme, içinde bulunduğu mecmuanın 10 uncu yaprağından başlar.

1 - 9 uncu yapraklarda Lala Mustafa Pş. vakıfnâmesi sureti,

23 - 53 üncü yapraklarda Arapça manzumeler, şer'i huccet suretleri ve muhtelif inşa örnekleri vardır.

573

İZÂRÎ ÇALABÎ VAKİFNÂMA...Sİ

عذارى چلبى وقفنامسى

Vâkıf : HACI MEHMED İZÂRÎ ÇELEBÎ B. AHMED: AL-HÂC MUHAMMAD İZÂRÎ ÇALABÎ B. AHMAD Haltercümesi için bak: Civiçi Lîmânı Mascid...i Vakıfnâma...si, Ktg. No: 555.

Eser : Uzun Yusuf mahallesinde, 2 sukuyusu ile bahçeli bir evini H. 1155 tarihinde meydana getirdiği Çivici limanı mescidi evkafına kattığına ve adı geçen vakıfnâmede cins ve özellikleri belirtilen emlak ve akarının gelir fazlasının üçtebirini müteveli, kâtip ve tahsildarın aralarında paylaşmasına, üçte ikisiyle başka akar satın alınmasına, müteveli ödeneği olan 20 akçanın bu gelir fazla-sıyla 40 akçaya çıkarılmasına ve diğer hizmetlerin ücretlerinde de uygun bir nispet dahilinde yükseltme yapılmasına dair katma bir vakıfnâmedir.

Baş : مبدأ کتاب فصاحت قرین ومنشاء خطاب سخن افرین حمد خدای متعال وصلاة وسلام
خمسة خصال ايله ترشيح اولوندقدن صکره...

Son : ... فمن بدله بعدما سمعه فانما اثمه على الذين يبدلونه ان الله سميع عليم واجرا الواقف على الله
الجواد الكريم جرى ذلک وحرر فى اليوم الثالث من شهر ربيع الاولى سنة احدى وستين
ومائة والف

[1] Isl. Ans.: V, 593.

Tescil eden: Rumeli Kazaskeri Mirza zâde Neylî Ahmed Ef.

Vakfiye th: Rebiyülevvel / 1161 — Mart / 1748.

Md. ta : yk : 5, 32 nci yaprağın sol kenarında, tâlik hattıyla vakfın mütevellisini değiştirdiğine ve Çivici Limanı mescidinin altındaki mahzen ile dükkânların gelirlerini de vakfa kattığına dair 27 satırlık H. 1166 — H. 1752 tarihli katma bir vakıfnâme daha vardır. Bunun altında 9 şahidin adları yazılıdır. Baş tarafında الامر حسبما حرر فيه نعمة الفقير اليه عز شانه... ابوبكر المأمور برؤية امور الاوقاف غفر له ibaresiyle altında evkaf memurunun altıgen şeklinde mührü basılıdır. 33, 34 üncü yaprakların dibinde ise vâkıfın mührü vardır. 1 inci sayfanın başında Rumeli kazaskerinin tasdiknâmesi ve mührü, 1 ve 2 nci yapraklarda yine vâkıf mührü basılıdır. 57 yapraktan ibaret olan bu mecmua hakkında bak: Çivici Lîmānı Mescid ... i Vakıfnâme ... si, Ktg. No: 555.

574

İZÂRÎ CALABÎ VAKİFNÂMA ... Sİ

عذارى چلبی وقفنامه سی

Vâkıf : HACI MEHMED İZÂRÎ ÇELEBÎ B. MEHMED: AL-HÂC MUHAMMAD İZÂRÎ CALABÎ B. AHMAD. Haltercümesi için bak: Civici Lîmānı Mescid ... i Vakıfnâme ... si, Ktg. No: 555.

Eser : Eski vakıfnâmede bulunan evkafın gelirinden biriken para ile akar satın alınması şartına uyularak Arabacı Bayezit mahallesinde bahçeli ve su kuyulu bir evin satın alınarak vakfa eklendiğine dair katma vakıfnâmedir.

BAYEZİT UMUMÎ KTB. 5158/3.

Baş : اشبهو وقفیه مخلده جلیله نکث بالای صحایفنده ، ذکور الاسم اولوب دروننده مسطور وقفکث واقفی ومشروطیت اوزره متولیسى اولان حالا دیوان هایون کیسه دارى ...

Son : ... بنم ومؤکلم مومى اليه عذارى الحاج محمد افندي نکث قطعاً علاقه ومدخلمز يوقدر دید کده ماهو الواقع بالطلب کتب اواندى تحريراً فى اليوم التاسع والعشرين من شهر ربيع الاول لسنة اثنين وستين ومائة والف

Tescil eden: Davud Paşa Kadısı Seyyid İbrahim Cinanî.

Vakfiye th: Rebiyülevvel / 1162 — Mart / 1748.

Md. ta : yk : 2, baş tarafında ... الامر حسبما حرر فيه ... حرر الفقير اليه سبحانه السيد ... ibaresiyle tasdiknâme ve beyzî mührü vardır. Bu vakıfnâme, içinde bulunduğu mecmuanın 34 üncü yaprağından başlar. 51 yapraktan ibaret olan bu mecmuada bulunan diğer eserler için bak: Civici Lîmānı Mescid ... i Vakıfnâme ... si, Ktg. No: 555.

575

ZÂ İ ÇALABÎ VAKIFNÂMA ... Sİ

عذارى چلبی وقفنامه سی

Vâkıf : HACI MEHMED İZÂRÎ ÇELEBÎ B. AHMED : AL-HÂC MUHAMMAD İZÂRÎ CALABÎ B. AHMAD. Haltercümesi için bak : Civîcî Lîmânî Mascid ... i Vakıfnâma ... si, Ktg. No : 555.

Eser : Mahmud Ağa vârislerinden Emine, Fatma ve Ayşe hanımlara ait Hacı Hatun mahallesinde üstünde 4 oda, altında 2 mahzen, 1 sukuyusu, 17 göz kayıkhanesi ve bir bahçe bulunan mülklerini İzârî Mehmet Ef. ye satarak, bedelini vakıf paradan aldığına ve kayıkhanenin de vakfa dahil olduğuna dair tescil mahiyetinde katma bir vakıfnâmedir.

BAYEZİT UMUMÎ KTB. 5158/4.

Baş : خصوص آتی البیانکٹ محلندہ کتب و تحریری ایچون بالالتماس قبل شریعت غرادن ارسال اوانان فخرالدرسین الکرام السید احمد افندی ابن المرحوم مراد افندی ...

Son : ... مستغلات وقف مزبور دن اولمشدر دیدکده غب التصدیق الشرعی واقع حالی مولانای مزبور محلندہ تحریر بعده ممأ بعث اولنان الحاج محمد بك سليمان ومصطفى بن محمد ايله مجلس شرعه کلوب علی وقوعه انها وتقریر ایتکین موقوف بالطلب کتب اولندی فی الیوم الثامن والعشرين من شوال المکرم لسنة اثنين وستين ومائة والف

Tescil eden : Ahi Çelebi Kadısı Ahmed Ata.

Vakfiye th : Şevval / 1162 — Ekim / 1748.

Md. ta : yk : 2, yz : tâlik. Bu vakıfnâmenin 1 inci yaprağının üstünde

اجزت بما فيه ... حرره الفقير اليه سبحانه وتعالى احمد عطا المولى خلافته بمحكمة اخي چلبی بمدينة قسطنطينية المحمية اجزت بما فيه ... حرره الفقير اليه سبحانه وتعالى احمد عطا المولى خلافته بمحكمة اخي چلبی بمدينة قسطنطينية المحمية ibareleri yazılı ve zat mührü basılıdır. Bu vakıfnâme içinde bulunduğu mecmuanın 31 inci yaprağından başlar. 51 yapraktan ibaret olan bu mecmua için bak : Civîcî Lîmânî Mascid ... i Vakıfnâma ... si, Ktg. No : 555.

576

İZÂRÎ CALABÎ VAKIFNÂMA ... Sİ

عذارى چلبی وقفنامه سی

Vâkıf : HACI MEHMED İZÂRÎ ÇELEBÎ B. AHMED : AL-HÂC MUHAMMAD İZÂRÎ CALABÎ B. AHMAD : Haltercümesi için bak : Civîcî Lîmânî Mascid ... i Vakıfnâma ... si, Ktg. No : 555.

Md ta : yk: 2, birinci yaprağın baştarafında الامر كما يحويه الكتاب... نعمة الفقير اليه... عز شانه... عرب زاده على رضا المولى خلافة بحكمة اخى چلبى بمدينة قسطنطينيه غفر لهما bunun altında kadı efendinin yuvarlak mührü vardır. Bu vakıfnâme içinde bulunduğu mecmua-
nın 36 ncı yaprağından başlar. 57 yapraktan ibaret olan bu mecmua için bak :
Civici Lîmānı Mascid ... i Vakıfnâme... si, Ktg. No : 555.

578

İZÂRÎ CALABÎ VAKIFNÂMA ... Sİ

عذارى چلبى وقفنامهسى

Vâkıf : HACI MEHMED İZÂRÎ ÇELEBÎ B. AHMED : AL-HÂC MUHAMMAD
İZÂRÎ CALABÎ B. AHMAD. Haltercümesi için bak : Civici Lîmānı Mascid ... i
Vakıfnâme ... si, Ktg. No : 555.

Eser : Kiremitçi Ahmed Çelebi mahallesinde Yahudihâne denilen, altında 3
dükkânı, üstünde 8 odası bulunan bir mülkün, vakfın geliriyle 4000 kuruşa satın
alınarak vakfa katıldığına dair bir tescildir.

BAYAZİT UMUMÎ KTB. 5158/7.

Baş : خصوص آتی البیانک محلنده کتب و تحریری ایچون بالالتماس صوب شرع انوردن ارسال
اولنان مولانا فیض الله افندی ابن المرحوم شیخ محمد افندی...
Son : واقع حالی مولانای مزبور محلنده تحریر ومعاً مرسل امناء شرعله مجلس شرعه کلوب علی
وقوعه انها وتقریر ایتمکین ماقوع بالطاب کتب اولندی فی الیوم السابع من صفر الحیر لسنة خمس
وستین ومائة والف

Tescil eden: Âhi Çelebi kadısı Arabzâde Ali Rıza.

Vakfiye th: Safer/1165 / Ocak / 1752.

Md. ta : yk: 2, yz: tâlik, 1 inci yaprağın baştarafında اجزت بما فيه bunun yanında
ibaresiyle نعمة الفقير اليه عز شانه عرب زاده على رضا المولى خلافة بحكمة اخى چلبى بمدينة قسطنطينيه غفر لهما
bunun altında yazılı bir mühür vardır.

Bu vakıfnâme, içinde bulunduğu mecmuanın 37 ncı yaprağından başlar. 51
yapraktan ibaret bulunan bu mecmua için bak : Civici Lîmānı Mascid ... i Vakıf-
nâme ... si, Ktg. No : 555.

579

İZÂRÎ CALABÎ VAKIFNÂMA ... Sİ

عذارى چلبى وقفنامهسى

Vâkıf : HACI MEHMED İZÂRÎ ÇELEBÎ B. AHMED : AL-HÂC MUHAMMAD
İZÂRÎ CALABÎ B. AHMAD. Haltercümesi için bak : Civici Lîmānı Mascid ... i
Vakıfnâme ... si, Ktg. No : 555.

Eser : İlyas Çelebi mahallesiyle Dört Yol ağzında Tomtom mahallesinde bulunan emlakini H. 1155 tarihli vakfiyesine eklediğine ancak, Tomtom mahallesindeki evinin icare-i vâhide ile kiraya verilip gelirinin vakıf giderlerine harcanmasına, vakfın tebdil, tagyir, taklil ve taksirinin kendi elinde bulunacağına, bu vakfın geliriyle ölümünden sonra kendi cami'inde okutulacak kur'an için günde 2 akça gündelik verilmesine, İlyas Çelebi mahallesindeki evin, imam ve müezzine meşruta olarak kullanılmasına, vakfa ait diğer şartların aynen câri olduğuna dair katma bir vakıfnâmedir.

BAYAZİT UMUMİ KTB. 5188/8.

Baş : الحمد لله وحده والصلاة والسلام على من لا نبي بعده صلى الله تعالى عليه وعلى آله وصحبه...
اما بعد اشبهو كتاب صحت نصابك تحرير وانشاسنه باعث وبادى اولدرکه...
Son : ... على قول من يراه من المجتهدين الكرام حكم صحيح شرعى وقضاء صريح مرعى
ايتمكن ما هو الواقع بالطاب كتب اولندى فى اليوم الثامن عشر فى جمادى الاولى لسنة ثمان وستين ومائة والف.

Tescil eden: Evkaf müfettişi Ahmed Ef.

Vakfiye th: Cemaziyülevvel/1168 — M. 1755.

Md. ta : yk: 3, birinci yaprağın üstünde حکمة تصح هذا الوقف ولزومه مع شروطه حرره الفقير اليه
bu yazının altında da müfettişin tâlik hatla yuvarlak zât mührü vardır. Sonunda yıldızlı cetveller içinde 9 şahidin adları yazılıdır. Bu vakıfnâme, içinde bulunduğu mecmuanın 38 inci yaprağından başlar. 51 yapraktan ibaret olan bu mecmua için bak: Civîcî Lîmānı Mascid... i Vakıfnâme... si, Ktg. No: 555.

580

İZÂRÎ CALABÎ VAKİFNÂMA ... Sİ

عذارى چلبی وقفنامه سی

Vâkıf : HACI MEHMED İZÂRÎ ÇELEBÎ B. AHMED : AL-HÂC MUHAMMAD İZÂRÎ CALABÎ B. AHMAD. Haltercümesi için bak: Civîcî Lîmānı Mascid... i Vakıfnâme... si, Ktg. No: 555.

Eser : Vakfın gelirinden toplanan paralar ile Kiremitçi Ahmed Çelebi ve Hacı Hatun mahallesinde satın alınan emlakın H. 1155 tarihli vakıfnâmeye eklenmesine, Hacı Hatun mahallesindeki vakfın icâre-i vâhide ile kiraya verilerek vakfiyede yazılı hizmet erbabının ücretlerinin karşılanmasına dair katma bir vakıfnâmedir.

BAYAZİT UMUMİ KTB. 5158/9.

Baş : الحمد لله الذى جعل الصدقة الجارية سبباً للنجاة من النار والصلاة والسلام على سيدنا محمد
شفيع المذنبين يوم القرار وعلى آله الابرار واصحابه الاخيار...

Son : ... محلنده كتب وتحرير ومما بحث اولنان امناء شرع ايله مجلس شرعه كلوب على وقوعه
انها وتقرير ايتمكن مامو الواقع بالابتغا كتب واملا اولندی جرى ذلك وحرر فی اليوم الخامس
عشر من شعبان المعظم لسنة ثمان وستين ومائة والف

Tescil eden : Evkaf müfettişi Ahmed Ef.

Vakfiye th : Şaban/1168 — Mayıs - Haziran/1754.

Md. ta : yk: 4, birinci yaprağın baştarafında اجزت بمافیه ... حرر الفقیرالیه عز شاه احمد بن
bunun altında da müfettişin zat mührü vardır.
51 yapraktan ibaret olan bu mecmua için bak: Civîcî Lîmānı Mascid ... i Vakîf-
nāma ... si, Ktg. No: 555.

581

‘İZARÎ CALABÎ VAKİFNÂMA ... Sİ

عذارى چلبی وقفنامهسى

Vâkıf : HACI MEHMED İZARÎ ÇELEBÎ B. AHMED: AL-HÂC MUHAMMAD
‘İZARÎ B. AḤMAD. Haltercümesi için bak: Civîcî Lîmānı Mascid ... i Vakîf-
nāma ... si, Ktg. No: 555.

Eser : Pirî Paşa mahallesinde 2117 zirâ üzerinde kurulu bulunan emlâkini
H. 1155 tarihli vakfiyesine eklediğine dair katma bir vakıfnâmedir.

BAYEZİT UMUMÎ KTB. 5158/10.

Baş : ذكرى آتى خصوصك محلنده كتب وتحريرى التماس اولمغين صوب شرع انوردن مأذوناً
بالحكم ارسال اولنان مولانا عبدالباقي ابن المرحوم الحاج محمد افندى...

Son : ... محلنده كتب وتحرير ومما بحث اولنان امناء شرع ايله مجلس شرعه كلوب على وقوعه
انها وتقرير ايتمكن ماوقع بالطلب كتب اولندی جرى ذلك وحرر فی اليوم العاشر من شوال
الکرم لسنة ثمان وستين ومائة والف

Tescil eden : Evkaf müfettişi Ahmed Ef.

Vakfiye th : Şevval/1168 — Ekim-Kasım/1754.

Md. ta : yk: 3, baştarafında اجزت بمافیه ... حرره الفقير اليه جل شانه احمد بن محمد المأمور
ibaresi altında müfettişin zat mührü vardır. Sonda 9 şahidin
isimleri yazılıdır. Bu vakıfnâme, içinde bulunduğu eserin 45 inci yaprağından
başlar. 51 yapraktan ibaret olan bu mecmua için bak: Civîcî Lîmānı Mascid ... i
Vakıfnāma ... si, Ktg. No: 555.

582

HAFTÂNÎ SAYYİD MUHAMMAD AF. VAKİFNÂMA ... Sİ

خفتانی سید محمد افندی وقفنامہ سی

Vâkıf : KAFTÂNÎ SEYYİD MEHMED EF. B. İBRAHİM: HAFTÂNÎ SAY-YİD MUHAMMAD AF. B. İBRÂHİM Hayatı hakkında malûmat bulunamadı, Ancak, kendisinin H. XIII. yüzyılda Enderun-i hümayun ağalarından olduğu ve Hazine-i hümayunda Kaftan ağalığı vazifesinde bulunuyorken bu vakfiyeyi tanzim ettiği vakfiyesinden anlaşılmaktadır.

Eser : 500 kuruş parayı vakfettiğini ve bu paranın karz-ı şer'i yoluyla hâsıl olacak gelirinden her sene mevlûd ayında Sinan Paşa cami'inde mevlid okutulmasını, 30 okka şeker alınıp, cemaate dağıtılmasını ve mevlidhânlar, câmi'in imam ve kayyimleriyle aşirhânlara verilecek ücretleri bildiren bir vakıfnâmedir.

SELİM AĞA KTB. 1496.

Baş : شرایف حمد وسپاس واطائف شکر بی قیاس اول مالک الملک... عالم الغیب والشهادة الکبیر متعال حضرتلرینه لایق وسزا وشایسته وروادریکه... وتحیات نامعدود... مظهر سرخدا حضرت ابوالقاسم محمد مصطفی علیه افضل الصلوات واکمل التحیات افندمن حضرتلرینک مرقد منور ومشهد معطرلرینه ایثار ونثار اولنورکه... خزینة هایون فیض مشهون شاهانه اغاواتندن صاحب الخیرات والحسنات...

Son : ... جری ذلک وحرر فی الیوم التاسع عشر فی جمادی الاخر لسنة خمس وخمسين ومأتین والف.

Md. ta : yk: 7, ölç: 297×175 — 228×116, st: 11, yz: nestâlik, kt: avrupa, bk: tezhipli, szb: yaldız, ct: kahverengi meşin, şükûfe ~~tauzı~~ zencirekli, mıklepli.

Başta Hacı Selim Ağa'nın vakıf mührü vardır.

583

KATHODÂ HASAN AĞA VAKİFNÂMA ... Sİ

کتبخدا حسن آغا وقفیه سی

Vâkıf : KETHÜDA HASAN AĞA B. ABDÜLKADİR: KATHODÂ HASAN AĞA B. 'ABD AL-ĶĀDİR. Sokullu Mehmed Paşa'nın sadareti esnasında Sadri-azam kethüdası olarak hizmet gördüğüne dair elde olunan bilgiden başka, hayatı hakkında bir malûmata tesadüf olunamadı.

Eser : Sâdî tekkesi civarında bulunan Esmihan Sultan Cami'inde her sabah namazından sonra Kur'an okunması ve Burgaz'da Sokullu Mehmed Paşa Cami'inde ikinci namazından sonra Muhammediye okutulması için 200 bin akça vakfettiğini ve mütevellî, tahsildar, kâtib, görevli hâfızlar ile muarrife verilecek gündelikleri bildiren bir vakıfnâmedir.

LALA İSMAİL EF. (Süleymaniye Ktb.) 734/4.

- Baş** : حمد شكر بى ريا كه بتوفيق ذوى المنن وققيست منتظم بر صورت حسن هزاران درر حمد ثنا كه ... حسن اغا بن عبدالقادر خدمتلىرینه توفيق حضرت بارى عز اسمه ... دركاه الهى دن كندويه فيضان ايدن الطاف نامتناهى اجمالاً ملاحظه ايدوب ...
- Son** : ... فمن بدله بعدما سمعه فانما اثمه على الذين يبدلونه ان الله سميع عليم ومن غيره بعدما علمه فعليه لعنة الله والملائكة والناس اجمعين امين يارب العالمين نظم برهمين نكسته ختم مقصود لله الحمد العلى والجواد تم تم

Md. ta : yk: 8, ölç: 260×96, st: 29, yz: nesih, ct: kenarları meşin ebru kâğıt kaplı, mıkplepli. Başta Lâla İsmail Ef. nin vakıf mührü vardır. Bu vakıfnâme, içinde bulunduğ u mecmuanın 48 inci yaprağından başlar. Bu mecmuada bulunan başka eserler için bak: Şukullî Muḥammad Pâşâ Vakıfnâme ... si, Ktg. No: 621.

584**KATHODĀ ḤUSRAV AĞA VAKİFNĀMA ... Sİ**

کتبخدا خسرو آغا وقفنامهسى

Vâkıf : HUSREV KETHÜDA B. ABDÜLMENNÂN: KATHODĀ ḤUSRAV B. ‘ABD AL-MANNÂN: Sadriazam Sokullu Mehmed Paşa’nın kethüdalığında bulunduğ u bilinmektedir. Hayatı hakkında başka bir bilgi elde olunamadı.

Eser : Vakıfnâmede vakfedilen emlâk yazılmadığı gibi, vakıf gelirinin ne yolda sarf edileceğ i de belirtilmemiştir.

LALA İSMAİL EF. (Süleymâniye Ktb.) 737/14.

- Baş** : جواهر زواهر حمد وثنای صوری وممنوی که افسر سلطان متعاله هر برى هزار زیب وزینت ویره اول پادشاه لایزال آفتاب بى زوال ... حضرت محمد پاشا ابن المرحوم سنان بك ... حضرتلرینك جميع صفات عالیات وسمات سامیاتنه تمام مرآت ... اولان کتبخداى اعظم ومدير امورلری صاحب هذا الکتاب ... خسرو کتبخدا بن عبدالمنان ...
- Son** : ... مجلس شرع شریف ومحفل دین منیفده ثابت اولدقدنصکره اقرار واعتراف ایدوب

Md. ta : yk: 4, ölç: 260×90, st: tâlik, ct: kenarları meşin, ebru kâğıt kaplı, mıkplepli. Başta Lala İsmail Ef.’nin vakıf mührü vardır. Bu vakıfnâme içinde bulunduğ u mecmuanın 200 üncü yaprağından başlar. Bu mecmuadaki diğ er eserler için bak: Şukullî Muḥammad Pâşâ Vakıfnâme ... si, Ktg. No: 621.

585**KUPRİLİ MUḤAMMAD PĀŞĀ VAKİFNĀMA ... Sİ**

كوپرلی محمد پاشا وقفنامهسى

Vâkıf : KÖPRÜLÜ MEHMED PAŞA: KÖPRİLİ MUḤAMMAD PĀŞĀ. Arnavutlukta Berat sancağına bağı l Rudnik köyünde doğduğ u vakfiyesindeki kaydın-

dan anlaşılmaktadır. Devşirme olarak Saray-i hümayuna alınmış ve H. 1033 — M. 1623 yılında Matbah-ı âmirede Hassa ahçıları arasına girmişti. Bu sırada Hasodalı Boşnak Husrev Ağaya intisap ederek Büyük oda'ya oradan da Hazine-i âmire ağaları arasına katılmıştı. Fakat asabi ve kavgacı olduğundan Saray'da fazla kalamamış timarla taşraya çıkarak Merzifon civarında Köprü kasabasında yerleşmiş ve bu şehirden ötürü Köprülü lâkabı ile tanınmıştır.

Husrev Ağa, Yeniçeri ağalığına tâyin edilince tekrar onun hizmetine giren Köprülü, Hüsrev Paşa'nın sadriazamlığında Hazinedar Ağası olmuş, Paşanın katlinden sonra ise bazı voyvadalıklarda bulunmuş, H. 1044 — M. 1634 te Amasya sancak beyi olmuştu.

Bir müddet sonra İstanbul'a dönerek ihtisap ağalığı, sipahiler ağalığı, Tophane nâzırlığı, Cebeci başılık gibi hizmetlerde çalışmış, Çorum Sancak beyi olarak iştirak ettiği Bağdat muhasarasında yaralanmıştı. Bundan sonra muhtelif tarihlerde Kapucular kethudalığı, Mirahuri evvel ve beylerbeyilik rütbesiyle Trabzon, Şam, Karaman Beylerbeyliğinde bulunmuş, bir ara Kubbe vezirliğine getirilmişse de İstanbulda bulunması tehlikeli görüldüğünden Trablus-Şam Valiliğiyle tekrar taşraya gönderilmek istenmişti.

Buesnada Osmanlı İmparatorluğu Girid muharebeleri yüzünden ağır bir siyasi buhran ile karşılaşmıştı. Sadaret makamına gelen vezirler aldıkları tedbirlerle bir netice elde edemediklerinden ve memlekette iktisadi buhran da kendini her gün daha fazla hissettirdiğinden Valde Sultan'ın yakınlarından Mimar Kasım Ağa'nın delâletiyle Köprülü Mehmed Paşa sadaret makamına davet edilmiş, o da bazı hususlarda tam salâhiyet istiyerek bu vazifeyi kabul etmişti. 1656 da Sadarete gelen Mehmed Paşa, gerek orduda, gerek maliyede aldığı sıkı tedbirlerle buhranı önlemeye muvaffak olmuş, Çanakkale boğazını kapatan Venedik donanmasını bozguna uğratarak İstanbul'un iaşesini temin ettiği gibi, işgal altına düşmüş bulunan Bozcaada ve Limni adalarını da istirdat etmişti. Bu sonra Girid savaşını, yalnız Girid adasına inhisar eden mevzi'i bir savaş haline koyduktan sonra, Erdel seferiyle Batı komşularına Osmanlı İmparatorluğunun eski satvetini tekrar hatırlattı. Bu esnada memleket içindeki zecri idaresine karşı rakiplerini ve bu arada önemli bir isyan haline gelen Abaza Hasan Paşa hareketini de sürat'le bastırmıştı. Esasen epeyce yaşlı iken sadaret makamına gelen Köprülü Mehmed Paşa, 8 yıl bu makamda kaldıktan sonra 96 yaşında iken 1661 de Edirne'de ölmüş ve vasiyeti üzerine cenazesi İstanbul'a getirilerek kendi eseri olan Dârülhadis haziresine defnedilmiştir.

Köprülü Mehmed Paşa, cesur, gayretli, rakip ve düşmanlarına karşı amansız bir vezir olup, cezrî hareketleriyle İmparatorluğu düşmüş olduğu buhrandan kurtarmıştı. Kendisi cahil olmakla beraber ilmi sever, âlim, ve şairleri de himaye ederdi. Hayatı boyunca geniş vakıflar tesis etmiş, çocuklarını da gayet güzel bir şekilde yetiştirerek Osmanlı tarihinde 100 yıl kadar devam eden bir vezir sülâlesi kurmuştur. [1]

Eser : Zamanında İmparatorluk hudutları içinde 90'a yakın şehir, kasaba, köy ve yaylalarda yaptırdığı müteaddit cami, mescid, medrese, mektep, dârülhadis, çeşme, namazgâh ve birçok hayır kurumları için sahip bulunduğu çeşitli emlâkini

[1] Vakıfname, İsl. Ans: VI, 892, Sc. Os: IV, 173.

vakfettiğine, bunlardan hâsıl olacak gelirin ne şekilde sarf edileceğine ve sarf yerlerine dair bütün teferrüatiyle hazırlanmış bir vakıfnâmedir.

KÖPRÜLÜ KTB. 1.

Baş : صد هزار شكر وسپاس وحمد بی حد وبی قیاس اول مالک ملک جاودانی ...
Son : ... واجر الواقف علی الحی الجواد الکریم وعلی هذا وقع الکتب والتحریر فی الیوم الثامن عشر من رجب الفرد من شهور سنة - یمین وائف بعد الهجرة النبویة فی الدار السلطنة المقدیمة ادرنة المحیمة

Tescil eden: Rumeli Kazaskeri Mehmed İsmetî Ef.

Vakfiye th: H. 1070 – M. 1659.

Md. ta : Yk: 44, ölç: 245×165 – 185×90, yz: güzel nesih, st: 13, kt: aharlı âbadi, cl: yaldız, ct: vişne çürüğü meşin, salbek şemseli, köşebentli, zencirekli, mıklepli. Zahriyede sırasıyla هذه الصورة کتبه محمد الفقیر عفی عنه صورة الوقیة عمل بما حرر فی هذه الصورة کتبه محمد الفقیر عفی عنه صورة الوقیة الاصلية التمرعية بعینها التی افقیها وختمتها بلا تغییر ولا تبدیل ولا زیادة ولا نقصان حرره العبد الفقیر الی آلاءالملک ibareleri ve en alt tarafta ise Rumeli kazaskerinin zat mührü basılı bulunmaktadır. Bu mührün sol tarafında da ووقیة شرعیة بعمل بمضمونها عندالثبوت شرعاً نمقه الفقیر القاضی بمسا کر اناطولی المعمورة ووقیة شرعیة بعمل بمضمونها عندالثبوت شرعاً نمقه الفقیر القاضی بمسا کر اناطولی المعمورة 37 nci yaprağın kenarına vakfiyeye haşiye olarak وفخر الخدرات زوجة مکرمه عائشه خاتون خیوتده اولدقه جمله اوقافدن یومی یوز یکرمی اچیه متصرفه اوله وذخر المحصنات کریمه محترمه فاطمه خاتون کذلک لابس حبو اولدقه جمله اوقافدن یومی الی اچیه متصرفه اوله وبعد انتقال کل فهما الی دارلاخرة بالمرالله تعالی متصرفه اولدتلری غیره ویرلیوب وقفه قاله هاتان الوظیفان الحقنا من قبل حضرة الواقف سلمه الله سبحانه بسائر اوقافه بعد الحکم بلزومها وتحریر الکتاب الوقف وتجلیده kaydi ilâve edilmiş ve Kazasker efendi tarafından tasdik olunmuştur.

Vakıfnâmenin baştan 2, sondan 3 yaprağı boştur.

586

KUPRİLİ ZÂDA ‘ABD-ALLAH PÂŞÂ VAKİFNÂMA... Sİ

کوپرلی زاده عبدالله پاشا وقفنامہ سی

Vakıf : KÖPRÜLÜ ZADE ABDULLAH PAŞA B FAZIL MUSTAFA PAŞA : KUPRİLİ ZÂDA ‘ABD-ALLAH PÂŞÂ B. FÂDİL MUŞTAFA PÂŞÂ. Salankamin’de şehid olan Fazıl Mustafa Paşa’nın oğlu olup, ciddî bir tahsil görmüştü. Şeyhülislâm Feyzullah Ef. nin damadı olarak süratle terfi etmiş, Kubbe veziri olmuştu. Nişancı olduktan sonra taşra eyaletlerine vali olarak gönderilmiş, bu suretle İstanbul’dan uzaklaşması temin edilmişti. Sakız, Sivas, Trabzon, Eğriboz, Hanya, tekrar Trabzon, Musul ve Aydın valiliklerinde bulunduktan sonra Hamid Sancağı ilâvesiyle Mora Seraskeri olmuştu. 1716 da Şam Beylerbeyliği verilerek

tekrar uzak vilâyetlere gönderilen Abdullah Paşa, bundan sonra Diyarbakır, Erzurum valiliklerinde bulunmuş Van Beylerbeyliği ile Azerbeycan Seraskeri olmuş ve Tebriz'i zaptederek Osmanlı İmparatorluğuna katmıştı. Bu başarısından ötürü Azerbeycan Valiliği de kendisine verilmişti.

1726 da Azerbeycan'dan ayrılarak önce Van, sonra Kandiye, Kahire, Konya valiliklerinde, Bender muhafızlığında ve 1733 te ikinci defa Kahire valiliğinde bulundu. 1734 te tekrar İran seraskeri nasbedilerek bu yıl yapılan savaşlarda şehit düştü. Çalışkan ve gayretli bir vezir olan Abdullah Paşa, Köprülü ailesine karşı meydana çıkan cephe dolayısıyla İstanbul'dan uzaklaştırılmış ve vilâyetlerde çalıştırarak Sadaret makamına gelmesine mâni olunmuştu. Buna rağmen verilen vazifeleri başarıyla görmüş, müdebbir, âdil, şeci ve âlim bir vezirdi. Oğlu Ebu Nâile yazdığı el-ifadetü'l-mukni'a fi kira'atil-eimmeti'l-erbia adlı eseri ile Arapça şiirlerinden mürettep bir divanı vardır. [1]

Eser : İdlip'te 2960 zirâ arsa üzerine yaptırdığı 23 mahzen ile 23 dükkân ve 135 zirâ arsa üzerine inşa edilen küçük han geliriyle H. 1131'de Diyarbakır Valisi bulunduğu esnada vefat eden eşi Şeyhülislâm Feyzullah Efendi'nin kızı Zübeyde Hanım için yaptırdığı türbe, Dârülkurr'a ve mektebin bakımına tahsis ettiğini ve vakfın şart ve esaslarını belirten bir vakıfnâmedir.

KÖPRÜLÜ KTB. 5.

Baş : حمدك يا من لا يخرج شيء من بدايع صنائمه عن دقيق حكمته...
Son : ... جرى ذلك وحرر يوم الخامس وعشرين من شهر جمادى الاولى عام ثلاثه وثلثين وداة والف

Tescil eden: Van kadısı Ahmed Ef.

Vakfiye th: 25 Cemaziyülevvel 1133 — 24 Mart 1720.

Md. ta : yk: 24, ölç: 244×168 — 182×100, yz el nesih, st: 13, kt: لما ارتفعا
 لدى واختصها بين يدى ونظرت فيما جرى بينهما وتحققت فحوا كلامها حكمت بلزومه صحته تلك الاوقاف
 عالماً بمواضع الخلاف ومواقع الاختلاف بين ائمتنا رضى الله عنهم وشكر سعيهم وانا الفقير اليه سبحانه وتعالى احمد القاضى
 بحمد الله كه نامم شد عدد الحتمات الواقعة فى صحائف الكتاب ثنتان
 yazısı ve aynı وعشرون ختمة وانا الفقير الى رحمة ربه اقدر احمد القاضى بقضاء وان المحروسه عنى عنه
 mühür basılıdır. Baş ve son tarafta 2 şer yaprak boş bırakılmıştır.

587

KUPRİLİ ZÂDA HÂFİZ AHMAD PÂŞÂ VAKİFNÂMA... Sİ

كوپرلى زاده حافظ احمد پاشا وقفنامهسى

Vâkıf : KÖPRÜLÜ ZADE HÂFİZ AHMAD PAŞA B. NUMAN PAŞA:
 KUPRİLİ ZÂDA HÂFİZ AHMAD PÂŞÂ B. NU'MAN PÂŞÂ. Sadrazam Numan Paşa'nın oğlu olup, sağlam bir tahsil görmüş kapıcılar kethüdası olarak devlet

[1] Sc. Os: III, 376., Kāmūs al-‘ālām: V, 3909.

hizmetine girmiştir. Kubbe veziri ve Nişancı olduktan sonra 1732 de Vidin muhafızı, 1737 de Rumeli Beylerbeyi oldu. Bundan sonra Selânik, Kandiye, Yanya, Eğriboz ve Belgrad muhafızlıklarında bulunmuş, Bosna, Halep, ve Özi beylerbeyliklerinden sonra 1769 da Kahirede ölmüştür. Ahmed Paşa, âlim, fazıl ve şeci bir devlet adamı olarak XVIII. yüzyıl siyasî hayatında önemli bir mevki işgal etmektedir. [1]

Eser : Üsküdar'da Kuzguncuk civarındaki müteaddit bağçe, kayikhane, su kuyusu v. b. müstemilâtı bulunan biri büyük, diğeri küçük 2 köşk ile 2 büyük yalı ve 1 sahilhanesini vakfettiğine, vakfın gelir, gider ve hizmetli ücretlerine dair bir vakıfnâmedir.

KÖPRÜLÜ KTB. 6.

Baş : اولین زیب زبان بادیء هر امر ذی بال بسم الله الرحمن الرحيم وبیهین زیور ذریعہ قبول
هر اعمال حمد وستایش لؤاؤ نمایش حضرت خدای متعال ...

Son : ... فمن بدله بعدما سمعه فانما اثمه على الذين يبدلونه واجر انواقف على الحى الجواد الکريم
جرى ذلکک وحرر فی اليوم الحادی والعشرين من المحرم لسنة خمسين ومائة والف

Tescil eden: Rumeli Kazaskeri Seyyid Zeynelabidin Ef.

Vakfiye th: H. 1150 — M. 1747.

Md. ta : yk: 11, öç: 282×170 — 191×100, yz: nesih, st: 9, kt: aharlı âbadi, bk: tezhipli, cl: vişne çürüğü renkte meşin, salbek şemseli, köşebenli, zencirekli, miklepli. Baş tarafta 2, son tarafta 3 yazısız yaprak ve kalın ebru kâğıt vardır. Zahriyede; ... لما طالعت مافیه اطلمت على ما یحویه وجدته جارياً على قوانین الدین المبین ووارداً على مناهج الشرع المبین جعل الله تعالى سعى الواقف الوزير مشکوراً واجره اجراً جزیلاً موفوراً وحشره مع الذين لاخوف علیهم ولا هم یحزنون حرره الفقیر الى ربه الکريم لعلی زاده السيد عبد الباقي بن شیخ محمد بن ابراهیم القاضی بدار السلطنة العثمانیة العلیة قسطنطنیة المعمورة البهیة صینت عن الآفات والبلیة وعفا عنهم رب البریة کتاب قصد البر بما حوی ; کتابت بخطی وجمیل سعى الواقف الوزير الاجل المبجل مشکوراً وجزاه جزاءً موفوراً انما لكل امری مانون تقبل الله تعالى وجمیل سعى الواقف الوزير الاجل المبجل مشکوراً وجزاه جزاءً موفوراً ibaresi yazılı ve mühür basılıdır. Bunların altında ise; ... واصلنا النظر من ذری اعاليه الى ختام مجاليه وجدنا مسبوكاً على قوالب قوانین الدین ومسبوكاً كالسكة الشرع الشریف المبین جعل الله سعى الواقف الوزير مشکوراً ومع النبین والصديقین والشهداء محشوراً نعمة افقر الوری همت زاده محمد القاضی بمدينة اسكدار حمیت عن البلیة والاكدار عفی عنهما عرض على العبد الفقیر على ربه القدير ... Zahriyedeki yazılar ve birinci sayfa başındaki ... السيد فیض الله عفی عنهما ما حویه هذه المجلة الجليلة واشتملته من المأثر الجزیله الجمیلة صح کله لدى واضح جمیعه بین یدی وانی حکمت بالصحة وال لزوم فی الخصوص والعموم عالماً بالخلاف الجاری بین الائمة الاسلاف جعل ... الله سعى الواقف مشکوراً وارقاه الى مدارج القبول مبروراً حرره الفقیر السيد زین العابدین القاضی بعساكر روم ايلي kayıtlar hep noktasız harflerle yazılmıştır. Bu son yazının altında da zat mühürü vardır. Mühürde ibaresi yazılıdır. Vakfiyede şahitlerin isimlerinden sonra divanî hattı ile «Aliye Hanım arzual sunup evlâdiyet ve meşrutiyet hakkına mütevelliyesi olduğu medine-i Üsküdar muzafatından Kuzguncuk'ta vaki pederi merhum ve mağfurunleh

[1] Sc. Os: I, 262, Isl. Ans. VI, 907.

Köprülü zade el hac Hâfız Ahmed Paşa hazretlerinin vakfeylediği sahilhâne ve civarında vaki bir kıt'a, kebir bağçesinin vakfiye-i mamulünbihânın bir mahalde mukayyet olmadığından muhafazası lâbüt olmakla yedinde olan vakfiye-i mamulünbihâ Anadolu muhasebesine kaydolunup aslı mütevelliyesi yedinde kemakân olunmak deyu 1214 tarihinde sadır olan ferman-i âlî mucibince Anadolu muhasebesine kaydolunup yedine vakfiye-i mamulünbihâ ibka olunduğu işbu mahalle şerh verildi Tahriren fi tarih-i mezbur ibaresi yazılı olup altında da bir imza vardır.

588

KUPRİLİ ZÂDA HÂFİZ AHMAD PÂŞÂ VAKİFNÂMA ... Sİ

كوپریلی زاده حافظ احمد پاشا وقفنامه سی

Vâkıf : KÖPRÜLÜ ZADE HÂFİZ AHMED PAŞA B. NUMAN PAŞA : KUPRİLİ ZADA HÂFİZ AHMAD PÂŞÂ B. NU^{MAN} PÂŞÂ. Haltercümesi için bak : Kuprîlî zâda Hâfîz Ahmad Pâşâ Vakıfnâma ... si, Ktg. No: 587.

Eser : Sadriazam Fazıl Ahmed Paşa'nın Belgrad'ta Bayram Bey mahallesinde inşa ettirdiği, bilâhire Avusturya işgali esnasında harap olan Dârülkurranın onarımı ve genişletilmesi için yanında bulunan 2 ev ile 841 zira arsasını vakfettiğine, bu müessese giderleri için Fazıl Ahmed Paşa'nın İzmir'de bulunan evkafının gelir fazlasının tahsis edildiğine dair bir vakıfnâmedir.

KÖPRÜLÜ KTB. 7.

Baş : جواهر حمد بی قیاس کرانمایه وزواهر شکر و سیاس بی غایه اول حی و قیوم ...
Son : .. جرى ذلک و حرر فی اوائل محرم الحرام لسنه ثمان وستین و مائة و الف فم بدله
بعدهما سمعہ فانما ائمه علی الذین یدعون
'الله سمیع علیم

Tescil eden: Belgrad kadısı Çeşmizâde Yahya Efendi.

Yzn : Şehrî Ahmet Ağa.

Vakfiye th: H 1168 — M. 1755.

Md. ta : yk: 10, ölç: 212×153 — 156×103, yz: güzel nesih, st: 13, kt: âbadi, bk: tezhipli, ct: yaldız, cl: vişne çürüğü meşin yaldızlı şemseli, zencirekli. Zahrıyede Kadı efendinin tâlik hat ile noktasız tescil yazısı, altında mührü ve bu vakfiyenin kütüphanede saklanması hususunda iki satırlık bir yazı vardır.

589

KUPRİLİ ZÂDA HÂFİZ AHMAD PÂŞÂ VAKİFNÂMA ... Sİ

كوپریلی زاده حافظ احمد پاشا وقفنامه سی

Vâkıf: KÖPRÜLÜ ZADE HAFİZ AHMED PAŞA B. NUMAN PAŞA : KUPRİLİ ZADA HÂFİZ AHMAD PÂŞÂ B. NU^{MAN} PAŞA. Hal tercümesi için bak : Kuprîlî zâda Hâfîz Ahmad Pâşâ Vakıfnâma ... si, Ktg. No: 587.

Eser : Kandiye muhafızı iken liman kapısı karşısında bulunan vakıf bir dük-kânı sebilhane haline getirerek buraya Fazıl Ahmed Paşanın Cami'ine getirttiği vakıf sudan 3 masura alınarak su verdirdiğine, sebilhane yanında bir sibyan mektebi yaptırdığına, gerek sebil, gerek mekteb giderlerinin Fazıl Ahmed Paşa cami'i evkafı gelirinden karşılanacağına dair katma bir vakıfnâmedir.

KÖPRÜLÜ KTB. 8.

Baş : الحمد لله الكريم العلم الذى جعل الصدقة الجارية سبباً للنجاة من النار فى يوم القيام ...
Son : ... قد وقع الابنية والتحرير والشروط والنقير فى ذى القعدة الشريفة سنة احدى وسبعين ومائة والف من هجرة من له العز والشرف والحمد لله الكريم العلم على من الحتام

Tescil eden: Kandiye kadısı Vânî Abdurrahman Ef.

Vakfiye th: H. 1171 — M. 1757.

Md. ta: yk: 6, ölç: 263×167 — 185×105, yz: güzel nesih, st: 11, kt: alikorna, bk: tezhipli, cl: yaldız, ct: vişne çürüğü renkte meşin, zencirekli, miklepli, şemseli, zahriyede cetvel içinde tâlik hatla yazılmış Kandiye kadısının tescil yazısı, üst tarafında Mehmet Salih, onun altında sağlı sollu Rumeli ve Anadolu Kazas-kerlerinin tasdik mühürleri basılıdır. Metnin en sonunda vakfiyenin 1172 tarihinde Anadolu muhasebesine kaydolunduğuna dair divanî hatla 2 satırlık bir yazı vardır.

590

KUPRİLİ ZÂDA HÂFİZ AḤMAD PÂŞÂ VAKIFNÂMA... Sİ

كوپرلى زاده حافظ احمد پاشا وقفنامهسى

Vâkıf : KÖPRÜLÜ ZADE HÂFİZ AHMED PAŞA B. NUMAN PAŞA : KUPRİLİ ZÂDA HÂFİZ AḤMAD PÂŞÂ B. NU'MÂN PÂŞÂ. Haltercümesi için
Bak: Kuprîlî Zâda Hâfîz Aḥmad Pâşâ Vakıfnâma ... si, Ktg. No: 587.

Eser : Sadriazam Fazıl Ahmed Paşanın Kandiye de yaptırdığı cami'in yanına H. 1120 — M. 1708 tarihinde babası Numân Paşanın yaptırdığı 11 höcreli medrese ile cami'in haziresinde gömülü Numân Paşanın kabri üzerine inşa ettirdiği türbe-nin bakımında çalışan görevlilerin gündelikleri ile aynı medresede bulunan kütüp-haneye 56 cilt kitap vakfettiğine dair bir vakıfnâmedir.

KÖPRÜLÜ KTB. 12.

Baş : الحمد لله الذى شرع لنا ديناً قيماً غير ذى عوج وكفلنا مالم يجمل علينا فيه من حرج
Son : ... وقع الترتيب والتحرير فى ذى الحجة الشريفة لسنة سبع وخمسين ومائة والف من هجرة من له العز والشرف حسبة لله وقف ايلديكمز كتبك اساميليريدر

Vakfiye th: H. 1157 — M. 1744.

Md. ta : yk: 6, öç: 283 × 188 — 194 × 111, yz: nesih, st: 11, kt: möhreli alikorna, bk: kırmızı, ct: yaldız, ct: vişne çürüğü meşin, şemseli, zencirekli, miklebli, zahriyede nesih yazı ile Arapça bir ibare, tâlik hatla kelime-i tevhid ve Hâfız Ahmed Paşanın mührü vardır. Sonunda da vâkîfın mühürlerinden başka Halil isminde bir zatın mührü vardır. Divânî hat ile yazılı ve 1158 tarihli Anadolu muhasebesine kaydedildiğine dair bir derkenar da bulunmaktadır.

591

KUPRİLİ ZÂDA HÂFİZ AHMAD PÂŞÂ VAKİFNÂMA...Sİ

كوپریلی زاده حافظ احمد پاشا وقفنامه‌سی

Vâkîf : KÖPRÜLÜ ZADE HÂFİZ AHMED PAŞA B. NUMAN PAŞA : KUPRİLİ ZÂDA HÂFİZ AHMAD PÂŞÂ B. NU‘MÂN PÂŞA. Haltercümesi için bak: Kuprîlî zâda Hâfîz Ahmad Pâşâ vakîfnâme... si, Ktg. 587.

Eser : Bu vakîfnâme, 590 numaralı Kandiye vakfiyesinin diğer bir kopyesidir. Ancak burada vakfedilen kitapların sayısı 56 yerine 26 olarak gösterilmiştir.

KÖPRÜLÜ KTB. 14.

Baş : الحمد لله الذى شرع لنا ديناً قيماً غير ذى عوج وكفلنا مالم يجعل علينا فيه فى حرج ...
Son : ... وقع الترتيب والتحرير فى ذى الحجة الشريفه سبع وخمسين ومائة والى من هجرة من ...
له العزو الشرف حسبة لله تعالى وقف ايلديكم كتابلردركه برموجب مفردات ذكر اولنور

Vakfiye th : H. 1157 — M. 1744.

Md. ta: yk: 6, öç: 304 × 205 — 201 × 108, yz: nesih, 11, kt: möhreli alikorna, bk: kırmızı, cl: yaldız ct: açık kırmızı meşin, zahriyede Hâfız Ahmed Paşanın beyzî şekilde büyük mührü ile altında Paşanın altı köşeli küçük mührü ve «inşa Allahû taalâ âsitâne-i saâdetde büyük ammimiz Fazıl Ahmed Paşa aleyhirrahmenin meşrutaları olan kütüphanelerinde hıfzoluna» ibaresi nesih hatla yazılmıştır. 6 ncı sayfada kitap isimlerinin sonunda beyzî şekilde mühür iki defa basılmıştır. Baş ve sonunda yazısız boş 2 yaprak daha vardır.

592

KUPRİLİ ZÂDA MUHAMMAD ‘ÂŞİM BAĞ VAKİFNÂMA...Sİ

كوپریلی زاده محمد عاصم بك وقفنامه‌سی

Vâkîf : KÖPRÜLÜ ZADE MEHMED ASIM BEY: KUPRİLİ ZÂDA MUHAMMAD ‘ÂŞİM BAĞ. Köprülü zade Abdullah Paşanın oğlu Abdülhamid Bey’in oğlu olup aynı aileden diğer bir Abdülhamid Bey’e damad olmuştur. İlmiye sınıfına intisap ederek devriye medreselerinde müderrislik ettikten sonra Üsküdar kadısı iken Cemaziyelevvel 1231 — M. 1815 te İstanbul’da ölmüştür. [1]

[1] Vakîfnâme: 3, 17 yp, Sc. Os.: III, 282

Eser : Büyük atası Köprülü Mehmed Paşanın yaptırdığı kütüphaneye 2 dolapta 350 cilt kitap vakfettiğine, Köprülü Dârülkurrasına 1 minber koydurduğuna, gerek kütüphane, gerek Dârülkurra hizmetleri için geliri kullanılmak üzere 5000 kuruş para vakfettiğine, gelir, gider, hizmet ve tevliyet şartlarına dâir bir vakıfnâmedir.

KÖPRÜLÜ KTB. 10.

Baş : الحمد لله الذى انزل الكتاب على عبده وجعله هدى للمتقين ...
Son : ... جرى ذلك وحرر كذلك فى اليوم التاسع عشر فى شهر رمضان المبارك لسنة ثمان وعشرين ومأتين والف

Tescil eden: Evkaf müfettişi Kevâkibî zâde Mehmed Raşid.

Vakfiye th: H. 1228 M. 1813,

Md. ta : yk: 8, ölç: 233×163 — 168×101, yz: tâlik, st: 13, kt: mühreli alikorna, bk: şükûfe tezhip, cl: yaldız, zahriyede tezhipli üç çerçeve içinde Dürrî zâde Abdullah, Rumeli Kazaskeri Halil, Anadolu Kazaskeri Mehmed Salih Ef. lerin tasdiknâmeleri ve zat mühürleri vardır.

8-14 üncü yapraklarında vakfedilen kitapların isimleri ile Kevâkibî zâde Mehmed Raşid Ef. nin H. 1228 tarihli siyakat hattı ile bir kaydı ve mührü,

16-18 inci yapraklarında ise Rumeli hisarında Paşmakçı Şücaettin mahallesinde Akıntı burnunda 1900 zira üzerine inşa edilmiş ev, hamam, camekân, su hazinesi, kayikhane, mutfak, sahilhâne ve yanındaki meyvalı meyvasız ağaçlı bahçe ile bağı ve 400 zira saha üzerinde bulunan mutfak, su hazinesi, ahır ve samanlığı bütün muhteviyatı ile vakfına gelir olmak üzere 32500 kuruşa vakfın mütevellisine satarak bu paradan 3500 kuruşunu aldığına, geri kalan 29000 kuruşunu ise vakfa katarak vakfın geliri olarak tescil ettirdiğine dair H. 1229 — M. 1813 tarihli bir ibranâme ile 5 şahidin imzaları yazılıdır.

593

KUSAM SULTÂN VAKIFNÂMA ... Sİ

كوسم سلطان وقفنامه سي

Vâkif : MAHPEYKER KÖSEM SULTAN: MÂH-PEYGER KUSAM SULTÂN. Menşei hakkında çeşitli rivayetler bulunan Kösem Sultanın Bosna Valisi tarafından İstanbul'a gönderilerek Kızlarağası tarafından Saraya alındığı rivayeti en yaygın olanıdır. 1651 yılında 62 yaşında öldürüldüğüne göre, 1585 yılında doğmuş olması melhuzdur. Sultan Ahmede haseki olarak Murad, Süleyman, İbrahim ve Kasım isminde 4 şehzâdenin, Fatma ve Ayşe Sultan isminde 2 Hanımsultanın annesidir. Sultan Murad IV. ve Sultan İbrahim zamanlarında Valde Sultan olarak, torunu Sultan Mehmed IV. devrinde ise Valde-i muazzama (Büyük Valde) olarak devlet idaresinde faal bir rol almış, Osmanlı imparatorluğunu 50 yıl, filen ise 20 yıl tam salâhiyetle idare etmiştir. Kösem Sultanın Sultan Murad IV., Sultan İbrahim ve Sultan Mehmed IV. devirlerine göre faaliyeti şekil ve farklar arzeder. Sultan

Ahmed I. devrinde padişah tarafından sayılan, fikirlerine hürmet edilen bir Başıkbal olarak görülen Kösem Sultan, bu vasfını kendi oğlu olmadığı ve Eski Saraya çekilmiş bulunduğu halde Sultan Osman devrinde de muhafaza etmişti. Sultan Murad IV. zamanında ise olgun bir Valde Sultan olarak görülmektedir. Sultan Mustafa I. nin halli hâdiselerinden itibaren Devlet idaresinde filen rol alan Valde Sultan, İbrahim'in halli hattâ öldürülmesinde gerek kendi otoritesi, gerek umumi efkârın tatmini için ağır fedakârlıklardan çekinmemiştir. Sultan Mehmed IV. devrinde ise, Valde Sultan olan Turhan Valide ile nüfuz rekabetine girişmiş bu mücadelenin sonunda ise hayatını kaybetmiştir. Ağalar vak'ası üzerine 16 Ramazan 1061 — M, 1651 gecesi Zülüflü baltacılarından Küçük Mehmet tarafından öldürülen Kösem Sultan, eşi Sultan Ahmed I. Türbesine gömülmüştür.

Asrının en zengin kadınlarından biri olan Kösem Sultan hayatında pek çok hayır işlerinde bulunmuş, büyük vakıflar tesis etmiş, imparatorluk hudutları içinde çeşitli hayır müesseseleri kurmuştur. [1]

Eser : Ağriboz sancağında sahibi bulunduğu sekiz köyün geliri ile Hac mevsiminde ücretle 30 deve tutularak Şam - Mekke yolundan seyahat edecek hacılara su dağıtılmasını, Mekke ve Medine muhtaçlarına elbise ve sadaka verilmesini belirten bir vakıfnâmedir.

ALİ EMİRÎ EF., TARİH KISMI (Millet Ktb.) 931.

Baş : هزار ستایش سپاس بی قیاس و بی شمار حمد اخلاص اساسی قبول امتیناس بادی مبادی عالم و مبانی حیات ادم ... اما بعد اشبو وثیقه انیقه صحیحه شرعیه نک طالبه سی و خیرات و حسناتک صاحبه سی ... سلطان احمد خان حضرتلرینک خاصکیلری اولان سیده المخدرات ... ماه پیکر سلطان ... اغریبوز سنجاغنده واقع ... بام قریه لرکه ...

Son : ... جرى ذلک و حرر فی اوائل المحرم فی شهر سنه ست و عشرين والف

Vakfiye th : Muharrem/1026 — Ocak/1617.

Md. ta : yk: 19, öç: 253×172 — 220×95, st: 9, yz: kalın nesih, bk: yaldız szb: yaldız, cl: yaldız ct: nefti renkte meşin, veni şemseli. 3 üncü yaprakta Sultan Ahmed I. in yaldızlı tuğrası ile Ali Emirî Ef. nin vakıf mührü vardır. 4 üncü yaprakta Sultan Murad IV. in elyazısı ile «Babam merhum temlik eylediği vech üzere makbûl-i hümâyunum olmuştur» ibaresi ile evkaf müfettişi Ömer Ef. nin tasdiknamesi ve mührü, Mehmed Vahidüddin, Mehmed Said imzaları, Rumeli Kazaskeri Kemaleddin, Anadolu Kazaskeri Ahî zâde Hüseyin Ef. lerin mühür ve elyazıları vardır.

19 uncu yaprağın arkasında şahidlerin isimleri ile Millet kütüphanesi mührü ve Ali Emirî Ef. nin vakıf mührü vardır.

[1] İsl. Ans.: VI 915 - 923, Naima, Tarih: Çeşitli yerler, Kara Çelebi zade Abdülâziz, Zeyli Ravzatülebrar.

594

LĀLĀ MUŞTĀFA PĀŞĀ VAKIFNĀMA...Sİ

لآلا مصطفى پاشا وقفنامہ سی

Vâkıf : LALA MUSTAFA PAŞA: LĀLĀ MUŞTĀFA PĀŞĀ. Rumeli serhadle-
rinde tanınmış bulunan Şahin oğulları ailesini kuran Lala Mustafa Paşa, Sokullu
Mehmed Paşa ailesine mensuptur. Genç yaşta Enderun-i hümâyuna alınarak
Sarayda muhtelif hizmetler gördükten ve bu arada Kanunî Süleyman'ın Berber-
başılığında bulunduktan sonra Küçük Mirahurluk rütbesiyle dışarıya çıkmış ve
bir müddet de Çanşirirlikte bulunmuştu. Safed Sancak beyi olarak taşra memu-
riyetine geçen Lala Mustafa Paşa, Şehzâde Selim'e lala tâyin edilmekle lalalık
lâkabını almış, Tamışvar beylerbeyliğine getirilmekle de paşa ünvanını iktisap
etmişti. Bundan sonra Van, Erzurum, Halep ve Şam Beylerbeyliklerinde bulun-
muş Yemen harekâtını sonuçlandırdığından vezâret rütbesini ihraz etmişti. Kıbrıs
adasını Osmanlı İmparatorluğuna katmakla şöhretinin şahikasına erişen Lala Mus-
tafa Paşa, ikinci vezirliğe kadar yükselmiş ve İran Serdarı olarak Azerbaycan
fütuhâtını idare etmiştir. Hayatının son yıllarında Yemen Fâtihî Sinan Paşa ile
amansız bir rekabete girişen Lala Mustafa Paşa, bu rekabetin hâsıl ettiği zihnî
yorgunluk sonunda Camaziyülahir / 988 — M. 1580 yılında ansızın ölmüştür. Eyüp
Cami'i avlusundaki türbesinde medfundur.

XVI. yüzyılın tipik devlet adamlarından biri olan Lala Mustafa Paşa, şeci,
kahraman, gayretli bir vezir olduğu kadar, zamanının da en zengin şahıslarından
biriydi. Anadolu'da, Rumelide ve Suriye'de pek çok hayır müesseseleri meydana
getirmiştir. [1]

Eser : Hac yolu üzerinde Mısır ve Suriye yolcularının geçit yeri olan Eş-Şa're
nahiyesi köylerinden Kunaytara köyünde yaptırdığı cami, imaret, mekteb-i sibyan,
su mahzeni, sebil ve çeşmeden müteşekkil büyük tesisin idaresine dair bir
vakıfnâmedir.

BAĞDATLI VEHBİ (Süleymaniye Ktb.) 2001/1.

Baş : ... بالصحف وزين الصحف بالاوقاف خصوصا على الخلفاء الاربعة الذين عمروالدين بعده ونصروه
معه .. اميرالامراء بالشام الشريف مصطفى پاشا لآلا حضرة الساطان الاعظم ... فبنى في قربه انقيطيره
الذى كان المنزل المتردد بين مصر وشام والزائرین للقدس الشريف ومشهد الحلیل ..

Son : .. وعینی اربعة دنایر لرجل کاتب یکتب المعارف الواقعة ويحاسب ...

Md. ta : yk; 9 öç: 187×128, st: 23, yz: tâlik, kt: abâdi, ct: koyu kahverengi
meşin, soğuk şemseli. Vakıfnâmenin başında, sonunda ve bazı yapraklarında vakıf
mührü vardır. Vakfiye metninin sonu noksan olup, vakfedilen emlâk ve akar kısmı
yoktur.

[1] Peçevî İbrahim, Tarih: çeşitli yerler, Naimâ, Tarih: çeşitli yerler, Sc. Os: IV, 377,

Bu vakıfnâme, içinde bulunduğu mecmuanın 1 inci yaprağından başlar.
 10 - 22 nci yapraklarında Hurreim Sultan Vakıfnâmesi,
 23 - 53 üncü yapraklarında ise Arapça manzumelerle şer'î huccet suretleri ve münşeat örnekleri vardır.

595

MAĞRİBÎ MUŞTAFÂ AĞA VAKİFNÂMA...Sİ

مغربی مصطفى آغا وقفنامهسى

Vâkîf : MAĞRİBÎ MUSTAFA AĞA B. KASIM: MAĞRİBÎ MUŞTAFÂ AĞA B. KÂSİM. Cezayir korsanlarından olup, İstanbul'a geldikten sonra Saraya alınarak yetiştirilmiş ve Saray hizmetlerinden Saray Ağası, Hasodabaşı, Kilercibaşı ve H. 1077 — M. 1666 da tekrar Hasodabaşı olmuş, H. 1081 — M. 1670 de emekliye ayrılmışsa da bir müddet sonra Edirne Sarayı Ağası olmuştu. H. 1092 — M. 1681 de ölmüştür. Üçbaş cami'i ve çeşmesinin banisi olarak gösterilmekte ise de Mağribî Mustafa Ağa, yalnız cami yanındaki çeşmeyi yaptırmıştır. [1]

Eser : Lâleli çeşme yakınında Ahmed Ağa mahallesinde Arif Abdülbakî Ef. ye ait bir mülkün, Müteveli Süleyman Ef. tarafından 13400 kuruşa satın alınarak Mağribî Mustafa Ağa vakfına katıldığına ve bedelinin tamamen ödenerek mal sahibinin alacağı kalmadığına dair ibrâ mahiyetinde katma bir vakıfnâmedir.

VELİYÜDDİN EF. (Bayezit Umumi Ktb.) 5154/1.

Baş : سبب تحریر وثیقه بودر که ستانبولده لالهلی چشمه قربنده احمد آغا محله سنده ساکن عمدة الموالى العظام افضل الفضلاء الفخام ينبوع الفضائل والمعالي متبوع الافاضل والاعالى عارف عبدالباقي افندى بن المرحوم محمد افندى ...

Son : ... مؤکل مومى اليهك حق وعلاقهسى قلمدى ديدكده غب التصديق الشرعى ماوقع بالطلب كتب اولاندى فى اليوم الثانى والعشرين من شهر ربيع الاخر لسنة اثنين ومائة والف

Tescil eden: Evkaf müfettişi İsmail b. İbrahim.

Vakfiye th: 23 Rebiyülahir 1103 — M. 1690.

Md. ta : yk: 1, ölç: 303×168 — 195×95, yz: tâlık, st: 20, kt: alikorna, ct: vişne çürüğü renkte meşin, yaldızlı, şemseli, salbekli, köşebendli zencirekli. Vakıfnâmenin başında مافيه حسبما يحويه نمقه الفقير اليه سبحانه اسماعيل بن ابراهيم المأمور بتفتيش الاوقاف yazılıdır. من قبل من له الامر عني عنهما

Bu vakıfnâme içinde bulunduğu mecmuanın yalnız 1 inci yaprağındadır. 16 yapraktan ibaret bu mecmuada

1 inci yaprakta vakıfnâmenin ibrâ ve tescili,

[1] Sc. Os. : IV, 399, Hâdîkat al-cavâmi' : I, 50.

2 nci yaprakta 1100 kuruşa satın alınarak vakfa katılan bir binanın ibrâ ve vakfa tescili,

3 üncü yaprak yazısızdır.

4 - 11 inci yapraklarında Hasodabaşı Mağribî Mustafa Ağa vakıfnâmesi,

12 inci yaprakta aynı vakıfnâmeye mülhak Hristoya ait bir mülkün satın alındığına dair diğer katma bir vakıfnâme,

13 üncü yaprakta Saranda'dan alınan bir mülkün vakfa katıldığına dair bir vakıfnâme,

13 - 14 üncü yapraklarında Şerife Rabia Hanımdan satın alınan bir mülkün vakfa katıldığına dair vakıfnâme,

14 üncü yaprakta Pilaşe isminde bir şahıstan satın alınan bir mülkün vakfa katıldığına dair vakıfnâme ile Fotaki'den satın alınarak vakfa ilhak edilen mülke dair vakıfnâme,

15 inci yaprakta Maryon'dan satın alınan mülke dair vakıfnâme,

15 - 16 ncı yapraklarında Saliha Hanımdan satın alınan bir mülkün vakfa katıldığına dair vakıfnâme,

16 ncı yaprakta Yamandi oğlu Rali'nin sattığı mülke dair bir vakıfnâme vardır.

596

MAĞRİBÎ MUŞTAFÂ AĞA VAKIFNÂMA...Sİ

مغربی مصطفى اغا وقفنامهسى

Vâkıf : MAĞRİBÎ MUSTAFA AĞA B. KASIM: MAĞRİBÎ MUŞTAFÂ AĞA B. KÂSİM. Hal tercümesi için bak: Mağribî Muştafa Ağa Vakıfnâma ... si, Ktg. No. 595.

Eser : Mütevellî Süleyman Efendinin vakfiyede mevcut para ile Okçu Musa mahallesinde Ebu Bekir Efendi vârisi İbrahim Çelebi ile Hacı Mustafa Reise ait emlâki 30 000 akçaya satın alarak vakfa kattığına ve satıcılara paralarını tamamen ödediğine dair ibranâme mahiyetinde bir vakıfnâmedir.

VELİYÜDDİN EF. (Bayezit Umumi Ktb.) 5159/2.

Baş : محمية استانبولده سرای جدید سلطانیده سابقا خاص اوطة باشیلیغی خدمتيله شرفیاب اولوب محروسه غلطیه تابع قصبه بشکطاشده سلطان سلیمان محلهسنده ساکن ایکن مقدا وفات ایدن مصطفى اغا بن قاسم نام صاحب الحیرک ...

Son : ... بعدالیوم منزل مذکور وقف مزبورک ملکی اولوب مزبورانک علاقه لری قالدی دیدکده غب الصادق الشرعی ما وقع فی ٦ جمادی الاولی ١١٠٢

Tescil eden : Galata Askerî Kassamı Yusuf Ef.

Vakfiye th : 6 Cemaziyülevvel 1102/M. 1690.

Md. ta : Vakfiyenin özellikleri hakkında 595 sayılı vakıfnâmeye bakınız.

597

MAĞRİBÎ MUŞTAFÂ AĞA VAKİFNÂMA...Sİ

مغربی مصطفى آغا وقفنامهسى

Vâkıf : MAĞRİBÎ MUSTAFA AĞA B. KASIM: MAĞRİBÎ MUŞTAFÂ AĞA B. KÂSİM: Haltercümesi için bak: Mağribî Muştafa Ağa Vakıfnâme...si, Ktg. No: 595.

Eser : Mağribî Mustafa Ağa'nın esas vakfiyesini teşkil eden bu vakıfnâme, Beşiktaş'ta Sultan Süleyman mahallesinde yaptırdığı mektebe, bu mahalledeki emlâki ile Tomtom mahallesinde satın aldığı mülkünü vakfettiğine, bu vakfın gelirinden mektep öğretmenleri ile görevlilerin ücretleri verildikten sonra artan kısmı ile yeni gelir kaynakları satın alınmasına dair bir vakıfnâmedir.

VELİYÜDDİN EF. (Bayezit Umumi Ktb.) 5159/3.

Baş : حمد بی حد و ثنای لایمدا اول مالک الملک حضرتلرینه که واقف احوال مخلوقات و کاشف
مشکل موجوداتدر ...

Son : ... واجر الواقف علی الحی الجواد الکریم جرى ذلک وحرر فی الیوم العاشر فی المحرم لسنة
تسع وثمانین والف من هجرة من له العز والشرف

Tescil eden: Galata Askerî Kassamı Mustafa b. Mehmed.

Vakfiye th: H. 1089 — M. 1678.

Md. ta : yk: 8, ölç: 303×18 — 208×100, yz: neshtâlik, st: 15, bk: mihrabiye tezhipli, cl: yaldız ve mavi, zahriyede Askerî Kassam Mustafa b. Mehmed, Rumeli Kazaskeri Ahmed, Anadolu Kazaskeri Mustafa ile mizası okunamıyan başka bir şahsa ait Arapça dört ibare ile ilk üçünün zat mühürleri vardır.

Bu vakıfnâme, içinde bulunduğu mecmuanın 4 üncü yaprağından başlar. Mecmuada yazılı diğer vakıfnâmeler için bak: Mağribî Muştafa Ağa Vakıfnâme...si, Ktg. No: 595.

598

MAĞRİBÎ MUŞTAFÂ AĞA VAKİFNÂMA...Sİ

مغربی مصطفى آغا وقفنامهسى

Vâkıf : MAĞRİBÎ MUSTAFA AĞA B. KASIM: MAĞRİBÎ MUŞTAFÂ AĞA B. KÂSİM: Haltercümesi için bak: Mağribî Muştafa Ağa Vakıfnâme.. si, Ktg. No: 595.

Eser : Mütevelli Süleyman Efendi tarafından vakfın geliri ile alınan Tophane'de Katip Mustafa Çelebi mahallesinde bulunan mülkün vakfa katıldığına ve bedeli olan 400 esedî kuruşun mal sahibine ödendiğine dair ibranâme mahiyetinde katma bir vakıfnâmedir.

VELİYÜDDİN EF. (Bayezit Umumi Ktb.) 5159/4.

Baş : سبب تحریر وثیقه بودر که محروسه غلطیه تابع طوبخانه ده کاتب مصطفی چلبی محله سنده ساکن الحاج محمد بن الحاج مصطفی مجلس شرع شریف انورده شیخ الاسلام سلمه السلام حضرت تلمیذک ...

Son : ... محله مزبورده ساکن عمر چلبی بن عبدالمؤمن منزل مزبوردر که کفالت صحیحه نه عیه ایله کفیل اولمغین ما وقع الطلب کتب اولندی فی الیوم التاسع والعشیرین من ذی القعدة الشریفه لسنة خمس وتسعين و الف

Tescil eden: Evkaf müfettişi Hüseyin ve Osman Ef. ler.

Vakfiye th: 29 Zilkade 1095 — M. 1686.

Md. ta : yk: 1, yz: âdi tâlik, st: 17, vakıfnâmenin başında tâlik hatla الامر حسبما حرر فيه صدر لدى العبد الفقير اليه تعالى حسين بن محمد المأمور بالتفتيش من قبل من له الامر عفا عنهما هذه الحجج التي حررت في هذا المجلد نقلت عن الاصل الممضي المختوم حرره الفقير اليه تعالى عثمان بن احمد المأمور بتفتيش الاوقاف من قبل من له الامر غفر لهما basılıdır. Vakıfnâmenin diğer özellikleri için 595 numaralı vakfiyeye bakınız.

599**MAĞRİBÎ MUŞTAFÂ AĞA VAKIFNÂMA ... Sİ**

مغربی مصطفی آغا و قفنامه سی

Vâkıf : MAĞRİBÎ MUSTAFA AĞA B. KASIM: MAĞRİBÎ MUŞTAFÂ AĞA B. KÂSİM: Haltercümesi için bak: Mağribî Muştafa Ağa Vakıfnâma... si, Ktg. No: 595.

Eser : Galata'da Bayezid-i cedit mahallesinde Hristo'ya ait bir mülkün vakfın geliri ile müteveli Süleyman Ef. tarafından satın alınarak vakfa katıldığına dair tescil mahiyetinde bir vakıfnâmedir.

VELİYÜDDİN EF. (Bayezid Umumi Ktb.) 5159/5.

Baş : سبب تحریر وثیقه بودر که محروسه غلطیه ساکن بایزید جدید محله سنده ساکن ایکن بوندن اقدم هالك اولان خرستو ولد نیوفتو نام ذمینک ...

Son : ... اقربالرندن اشبو پاپا اغیانی ولد پارتنو نام راهب منزل مذکورک درکنه طرفیندن امر و قبوله حادیه کفالتله کفیل اولمغین ما وقع بالطلب کتب اولندی فی الیوم العشیرین من شعبان المعظم لسنة ستمه وستین و الف

Tescil eden: Evkaf müfettişi Hüseyin Ef.

Vakfiye th: 20 Şaban 1095 — M. 1684.

Md. ta : yk: 1, baş tarafında الامر حسبما حرر فيه صدر بمعرفة العبد الفقير اليه تعالى حسين بن محمد المأمور بتفتيش من قبل من له الامر عفا عنهما yazılıdır.

12 nci yapraktan başlayan bu vakıfnâme hakkında bak: Mağribî Muştafa Ağa Vakıfnâma... si, Ktg. No: 595.

600

MAĞRİBÎ MUŞTAFA AĞA VAKİFNÂMA ... Sİ

مغربی مصطفى آغا وقفنامه سی

Vâkîf : MAĞRİBÎ MUŞTAFA AĞA B. KASIM: MAĞRİBÎ MUŞTAFA AĞA B. KÂSİM: Haltercümesi için bak : Mağribî Muştafa Ağa Vakıfnâme... si, Ktg. No: 595.
Eser : Beşiktaş'ta Sinan Paşa mahallesinde Kostantin oğlu Saranda'dan satın alınan mülkün vakfa katıldığına ve bedelinin tamamen ödendiğine dair ibrâ mahiyetinde bir vakıfnâmedir.

VELİYÜDDİN EF. (Bayezid Umumi Ktb.) 5159/6.

Baş : محروسة غلطة مضافاتندن قصبة بشيكتاشده سنان پاشا محله سی ساکنلرندن سرانده
 ولد قسطنطين نام ذمی مجلس شرع شریف انورده ...
Son : ... محله مزبورده ساکن قويمجی قسطنطين ولد نيقوله نام ذمی منزل مزبورک درکنه
 طرفیندن امر قبوله حادیه کفالتله کفیل اولغین ماقوع بالطلب کتب اولندی فی اليوم التاسع
 من جمادی الاخر لسنة ست وستين والف

Tescil eden: Evkaf müfettişi Hüseyin Ef.

Vakfiye th : 9 Cemaziyülevvel 1096 — M. 1684.

Md. ta : yk: 1, baş tarafında المزبور بالوقف المشتري بلحاق المحکم بعد الحكم والشرى من البيع والشرى بعد الحكم بلحاق المشتري بالوقف المزبور
 صدر ذلك لدى العبد الفقير الى آلاء القدير حسين بن محمد الأمور بتفتيش من قبل من له الامر عفا عنها
 yazılı olup, bu vakıfnâme özellikleri için 595 numaralı vakıfnâme'ye bakınız.

601

MAĞRİBÎ MUŞTAFA AĞA VAKİFNÂMA ... Sİ

مغربی مصطفى آغا وقفنامه سی

Vâkîf : MAĞRİBÎ MUŞTAFA AĞA B. KASIM: MAĞRİBÎ MUŞTAFA AĞA B. KÂSİM: Hal tercümesi için bak : Mağribî Muştafa Ağa Vakıfnâme... si, Ktg. No: 595.

Eser : Galata'da Müeyyed zâde mahallesinde Hacı İbrahim Efendiye ait bir mülkün müteveli Süleyman Efendi tarafından 300 esedî kuruşa satın alınarak vakfa katıldığına dair tescil mahiyetinde bir vakıfnâmedir.

VELİYÜDDİN EF. (Bayezid Umumi Ktb.) 5159/7.

Baş : محروسة غاطده مؤيد زاده محله سنده ساکن الحاج ابراهيم بن خليل مجلس شرع شريفده
 شيخ الاسلام سلمه السلام حضرتلرينک نظارت عليه لرنده ...

Son : ... بعد اليوم منزل محدود ومذكورك مستغلاتن اولشدر بنم قطعا علاقه ومدخلم قالمدي
ديد كده غب التصديق الشرعي ماقوع بالطلب كتب اولندي في اليوم الثاني عشر في شهر ربيع الآخر
لسنة ست وتسعين والف

Tescil eden: Evkaf müfettişi Hüseyin Ef.

Vakfiye th: 12 Rebiyülahir 1096 — M. 1686.

Md. ta : yk : 1, baş tarafında الامر حسبما حرر فيه صدر بعرفة الفقير اليه تعالى حسين بن محمد
yazılı olup, diğer hususlar için bak : Mağribî Muşafa Ağa Vakıfnâme...si, ktg. No : 565.

602

MAĞRIBÎ MUŞAFA AĞA VAKIFNÂMA...Sİ

مغربی مصطفى آغا وقفنامهسى

Vakıf : MAĞRIBÎ MUSTAFA AĞA B. KASIM: MAĞRIBÎ MUŞAFA AĞA
B. KÂSİM. Hal tercümesi için bak : Mağribî Muşafa Ağa Vakıfnâme...si, Ktg.
No : 595.

Eser : Tophane'de Hüseyin Ağa mahallesinde Şerife Rebia Hanımdan, vakfın
geliri ile mütevellî Süleyman Efendi tarafından satın alınan mülkün, 200 esedî
kuruş tutan bedelinin sahibine ödendiğine dair tescil mahiyetinde bir vakıf-
nâmedir.

VELİYÜDDİN EF. (Bayezit Umumi Ktb.) 5159/8.

Baş : محروسة غلطيه تابع قصبة طوپخانده حسين آغا محلهسى ساكنه لرندن اولوب ذاتلرى
محروسة مزبورده ساكن عمر چلبى بن عبدالمؤمن واحمد آغا بن عبدالمنان نام كسنه لر تعريفلى
ايله معرفه اولان ...

Son : ... مزبورده شريفه ربيعه خاتونك صدر كبير اوغلى السيد عبدالله چلبى بن عوض منزل
مزبورك دركنه طرفيندن امر وقبوله حاديه كفالتله كفيل اولمغن ماقوع بالطلب كتب اولندي
في اليوم الخامس عشر من شعبان المعظم لسنة ست وتسعين والف

Tescil eden: Evkaf Müfettişi Hüseyin Ef.

Vakfiye th: 25 Şaban 1096 — M. 1684.

Md. ta : yk : 1, yz : âdi tâlik, vakfiyenin başında مافيه من التحرير صدر بعرفة العبد الفقير اليه
yazılıdır. تعالى حسين بن محمد المأمور بالافتيش من قبل من له الامر عفا عنهما

13 üncü yapraktan başliyan bu vakıfnâme hakkında bak : Mağribî Muşafa
Ağa Vakıfnâme...si, Ktg. No : 595.

603

MAĞRİBÎ MUŞTAFÂ AĞA VAKİFNÂMA...Sİ.

مغربی مصطفى آغا وقفنامہ سی

Vâkîf : MAĞRİBÎ MUSTAFA AĞA B. KASIM: MAĞRİBÎ MUŞTAFÂ AĞA B. KASİM. Haltercümesi için bak: Mağribî Muştafa Ağa Vakıfnâme...si, Ktg. No: 595.

Eser : Galata'da Bayezid-i cedid mahallesinde Karanfil kızı Pilaşe'ye ait mülkün mütevellî Süleyman Efendi eli ile 400 esedî kuruşa satın alınarak vakfa katıldığına dair ibranâmedir.

VELİYÜDDİN EF. (Bayezit Umumi Ktb.) 5159/9.

Baş : محروسة غلطه ده سلطان بايزيد جديد محله سی ساکنه لرندن اولوب ذاتی عمر چلبی بن عبد المؤمن و محمد چلبی بن علی نام کمنه لر تعریفلریله معرفه اولان پیلایشه بنت قرانفل نام نصرانیه ...

Son : ... مزبورده پلاشه نیک قیزی اوغلی پاپا اغیانی ولد پارینو نام راهب منزل مزبورک درکنه طرفیندن امر وقبوله حادیه کفالتله کفیل اولمغین ماقومع بالطلب کتب اولندی فی الیوم العشرین من شعبان المعظم لسنة ست وتسعين والف

Tescil eden: Evkaf Müfettişi Hüseyin Ef.

Vakfiye th: 20 Şaban 1066 — M.1684.

Md. ta : yk: 1, Vakfiyenin başında الامر حسبها حرر فيه صدر بمعرفة العبد الفقير اليه تعالى yazılı olup, bu vakıfnâme için bak: Mağribî Muştafa Ağa Vakıfnâme...si, Ktg. No: 595.

604

MAĞRİBÎ MUŞTAFÂ AĞA VAKİFNÂMA...Sİ

مغربی مصطفى آغا وقفنامہ سی

Vâkîf : MAĞRİBÎ MUSTAFA AĞA B. KASIM: MAĞRİBÎ MUŞTAFÂ AĞA B. KASİM: Hal tercümesi için bak: Mağribî Muştafa Ağa Vakıfnâme...si, Ktg. No: 595.

Eser: Hasköy'de Kiremitçi Ahmet Çelebi mahallesinde Fotaki'nin sahip bulunduğu mülkün mütevellî Süleyman Ef. tarafından satın alınarak vakfa katıldığına dair tescil mahiyetinde katma bir vakıfnâmedir.

VELİYÜDDİN EF. (Bayezit Umumi Ktb.) 5159/10.

Baş : خواص عليه قضا سنه تابع قصبه خاصکویده کیرمیدجی احمد چلبی محله سندہ ساکن فوتاکى ولد انکلى نام ذمى مجلس شرع شریف انورده شیخ الاسلام سلمه السلام حضرتلرینک ...

Son : ... مزبور فوتا کینکک صلب کبیر اوغلی انکلی نام ذمی منزل مزبورک درکنه طرفیندن امر وقبوله حادیه کفالت صحیحه شرعیه ایله کفیل اولغین مایوقه بالطلب کتب اولندی فیالایوم التاسع والعشرین من ذالقعدة الشریفه سنه ۱۰۹۵

Vakfı tescil eden : Evkaf Müfettişi Hüseyin Ef.

Vakfiye th : 29 Zilkade 1095 — M. 1683.

Md. ta : yk : 1, st 16, vesikanın başında الامر حسبما حرر فيه صدرلدى العبد الفقير اليه تعالى ibaresi yazılıdır. حسین بن محمد المأمور بالتفتیش من قبل من له الامر عفی عنهما

16 yapraktan ibaret bulunan bu mecmua hakkında bak : Mağribî Muştafa Ağa Vakıfnâme...si, Ktg. No: 595.

605

MAĞRIBÎ MUŞTAFA AĞA VAKİFNÂMA...Sİ

مغربی مصطفى آغا وقفنامه سی

Vâkıf : MAĞRIBÎ MUSTAFA AĞA B. KASIM: MAĞRIBÎ MUŞTAFA AĞA B. KÂSİM: Hal tercümesi için bak : Mağribî Muştafa Ağa Vakıfnâme...si, Ktg. No: 595.

Eser : Bu vakıfnâme, vakfın geliri ile Fotaki'den alınan mülkün tesciline dairdir. Mülkü satın alan ve tescili yaptıran mütevellî Süleyman Ef. dir.

VELİYÜDDİN EF. (Bayezit Umumi Ktb.) 5159/11.

Baş : خواص علیه قضااسنه تابع خاصکویده کیرمیدجی احمد چلبی محله سنده ساکن فوتاکى ولد انکلی نام ذمی مجلس شرع شریف انورده شیخ الاسلام سلمه السلام حضرتلرینک...
Son : ... مرقوم فوتا کینکک صلب کبیر اوغلی انکلی نام ذمی منزل مذکورک درکنه طرفیندن امر وقبوله حادیه کفالت صحیحه شرعیه ایله کفیل اولغین مایوقه بالطلب کتب اولندی فی یوم التاسع والعشرین من ذی القعدة الشریفه لسنة خمس وتسعين والف

Vakfı tescil eden : Evkaf müfettişi Hüseyin Ef.

Vakfiye th : 29 Zilkade 1095 — M. 1683.

Md. ta : yk 2, Vakfiyenin başında الامر حسبما حرر فيه صدر لدى العبد الفقير اليه تعالى حسین بن محمد المأمور بالتفتیش من قبل من له الامر عفا عنهما ibaresi yazılıdır.

Bu vakıfnâme, içinde bulunduğu mecmuanın 14 üncü yaprağından başlar.

Mecmuanın genel durumu için bak : Mağribî Muştafa Ağa Vakıfnâme...si Ktg. No: 595.

606

MAGRIBÎ MUŞTAFA AĞA VAKİFNÂMA...Sİ

مغربی مصطفى آغا وقفنامه سی

Vâkıf : MAGRIBÎ MUSTAFA AĞA B. KASIM: MAGRIBÎ MUŞTAFA AĞA B. KÂSİM: Hal tercümesi için bak : Mağribî Muştafa Vakıfnâme...si, Ktg. No: 595.

Eser : Galata'da Sultan Bayezid mahallesinde oturan Kiryako kızı Maryon'un tasarrufunda bulunan, aslında Bayezit Cami'i evkafından olan İstanbul haricinde Santa Marko mahallesinde bulunan mülkün, müteveli Süleyman Ef. tarafından satın alınarak vakfa katıldığına dair tescil mahiyetinde bir vakıfnâmedir.

VELİYÜDDİN EF. (Bayezit Umumi Ktb.) 1159/12.

Baş : محروسه غلطه داخلده سلطان بايزيد محله سنده ساكنه ماريون بنت كيرياكو نام نصرانيه مجلس شرع خطيرده مرحوم جزايرى خاص اودا باشى مصطفى آغا وقفنه ...

Son : ... حالا مبلغ مزبورى تماماً اخذ وفكك رهن ايلدم ديدكده غب التصديق المعتبر ماوقع بالطلب كتب اولندى فى اليوم السابع عشر من شوال المكرم لسنة خمس وتسعين والف

Vakfı tescil eden: Galata Nâibi Şeyh Muhammed.

Vakfiye th: 17 Şevval 1095 — M. 1683.

Md. ta : yk: 1, vakfiyenin başında محمد المولى شيخ تعالى فيه نعمة الفقير اليه الامر حسبما ذكر فيه نعمة الفقير اليه تعالى شيخ محمد المولى başında ibaresi yazılıdır.

Bu vakfiye içinde bulunduğu mecmuanın 15 inci yaprağından başlar.

Mecmua hakkında bak: Mağribî Muşafa Ağa Vakıfnāma...si, Ktg. No: 595.

607

MAĞRİBÎ MUŞAFA AĞA VAKİFNĀMA...Sİ

مغربى مصطفى آغا وقفنامهسى

Vâkıf : MAGRIBÎ MUSTAFA AĞA B. KASIM : MAGRIBÎ MUŞAFA AĞA B. KĀSİM. Hal tercümesi için bak: Mağribî Muşafa Ağa Vakıfnāma...si, Ktg. No: 595.

Eser : Galata'da Sultan Bayezit mahallesinde oturan Mustafa Ef. ve Abdullah Ef. kızı Saliha Hanımdan satın alınan Okçu Musa mahallesindeki mülkün vakfa katıldığına dair tescil mahiyetinde bir vakıfnâmedir.

VELİYÜDDİN EF. (Bayezit Umumi Ktb.) 5159/13.

Baş : محروسه غلطه ده سلطان بايزيد محله سنده ساكن مصطفى بن على نام كسنه ايله زوجہسى اولوب ذاتى محمد جلبى بن عثمان و ابراهيم بن يوسف نام كسنه لر تعريفلىله ..

Son : ... منزل مزبور ذكر اولنان معلم خانه نكك مستغلاتندن اولشدر ديدكلرنده غب التصديق الشرعى ماهو الواقع بالطلب كتب اولندى فى اليوم الرابع من شعبان المعظم لسنة خمس وتسعين والف

Vakfı tescil eden: Galata Nâibi Şeyh Muhammed.

Vakfiye th : 4 Şaban 1095 — M. 1683.

Md. ta : yk: 2, vakfiyenin başında محمد النائب شيخ محمد النائب başında ibaresi yazılıdır.

Bu mecmuanın hususiyetleri hakkında bak: Mağribî Muşafa Ağa Vakıfnāma...si, Ktg. No: 595.

608

MAĞRİBÎ MUŞTAFA AĞA VAKİFNÂMA...Sİ

مغربی مصطفى آغا وقفنامہ سی

Vâkîf : MAGRIBÎ MUSTAFA AĞA B. KASIM: MAĞRIBÎ MUŞTAFA AĞA B. KÂSİM: Hal tercümesi için bak: Mağribî Muştafa Ağa Vakıfnâma...si, Ktg. No: 595.

Eser : Mütevellî Süleyman Ef. tarafından satın alınan Sultan Bayezit mahallesi sakinlerinden Yamandi oğlu Ralli'ye ait evin vakfa katıldığına dair tescil mahiyetinde bir vakıfnâmedir.

VELİYÜDDİN EF. (Bayezit Umumi Ktb.) 5159/14.

Baş : محروسة غلطه ده سلطان بايزيد محله سنده ساكن رالى ولد يماندى نام ذمى مجلس شرع خطير لازم التوقيده ...

Son : ... منزل محدود ومرسوم ذكر اولنان معلم خانه نكك مستغلاتندن اواشدر ديدكده غب التصديق الشرعى ماهو الواقع بالطلب كتب اولندى فى اليوم الثانى من شهر رمضان المبارك لسنة خمس وتسعين والى

Vakfı tescil eden: Galata Naibi Şeyh Muhammed.

Vakfiye th: 2 Ramazan 1095 — M. 1683.

Md. ta : yk: 1, Vakfiyenin başında محمد المولى شيخ فى نمقه الفقير اليه تعالى شيخ محمد المولى فى نمقه الفقير اليه تعالى ibaresi yazılıdır. Son tarafta ise والله الهادى اجمل سواء الطريق beyzî bir mühür basılıdır.

Bu vakıfnâmenin içinde bulunduğu mecmua hakkında bak: Mağribî Muştafa Vakıfnâma...si, Ktg. No: 595.

609

MİHR-MÂH SULTÂN VAKİFNÂMA...Sİ

مهر ماه سلطان وقفنامہ سی

Vâkîf : MİHRİMÂH SULTAN: MİHR-MÂH SULTÂN: Kanunî Sultan Süleyman'ın en nüfuzlu Hanım sultanlarından biri olup annesi Hurrem Sultan ile birlikte bilhassa, babasının yaşlandığı devirlerde devlet idaresinde tesiri görülmüştür. Kocası Rüstem Paşa ve annesiyle birlikte Şehzadeler meselesinde önemli roller oynamış bulunan Mihrimâh Sultan, annesinin ölümünden sonra eski nüfuzunu bir parça kaybetmiş ise de babasının sevgili kızı olarak kalmakta devam etmiştir. H. 964 — M. 1556/57 yılında ölen Mihrimâh Sultan, Süleymaniye'deki türbesine defnedilmiştir. [1]

[1] Hâdîkat al-cavâmi': II, 186., Kāmūs al-'ālām: VI, 4500., Sc, Os: 1, 83.

Eser : Üsküdar'da yaptırdığı cami, imâret, medrese ve mektep ile Yenibahçe'de Karabaş mahallesindeki mektebi için vakfettiği emlak ve hayratının her birinde vazife alan kimselere verilecek gündelikleri bildiren bir vakıfnâmedir.

ES'AD EF. (Süleymaniye Ktb.) 375 2/2.

Baş : افتتاح كلام ذي بال وابتدای مقال مناسب مقام ومقتضای حال حمد مالک کل ملک مال اولان ملک ذوالجلال وشکر واقف کل حال اولان سلطان لايزال ... مهر و ماه سلطان خاتم ايد الله باوتاد الخلود في عرصه الوجود ... بنت السلطان الاعظام الاعدل ... السلطان سليمان خان ... ابن سلطان سليم خان ... محروسه اسكدار عمرها الله الى يوم القرار ... ومواقع خوش نمای خوش هوا سندن ساحل درياده ... بر محل زياده ... بر جامع شريفی ...

Son : ... جرى ذلك وحرر في اخر رمضان المبارك من شهر سنه ست وخمسين وتسعمائة من هجرة سيد الانبيا وخاتمهم خير الخاتمة

Vakfiye th: Ramazan 956 -- Ekim 1546.

Md. ta : yk: 12, ölç: 210×140, st: 23, yz: tâlik, kt: beyaz kalın, ct: kenarları meşin, miklepli. 41 inci yaprakta Es'ad Ef. nin vakıf mührü vardır.

Bu vakıfnâme, içinde bulunduğu mecmuanın 20 nci yaprağından başlar. Mecmuada bulunan diğer eserler için bak: Hürrem Sultân Vakıfnâme...si, Ktg. No: 572.

610

MİMAR AYAS AĞA VAKİFNÂMA...Sİ

معمار ایاس آغا وقفنامه سی

Vâkıf : MİMAR AYAS AĞA B ABDULLAH: MİMAR AYAS AĞA B. 'ABD-ALLAH: Sarayda yetiştirilmiştir. Devşirme olması muhtemeldir. Fâtih Sultan Mehmed devrinde Mimarbaşılığa yükselmiş, İstanbul Surlarının onarılması, şehirdeki ilk Türk abidelerinin inşasında önemli rolü olmuştur. H. 892 — M. 1486/7 yılında ölerek kendi adına yaptırdığı mescit kabristanına defnedilmiştir. [1]

Eser : Saraçhane başında inşa ettiği mescidi için vakfettiği emlak ile bu mescidin hizmetlerine ödenecek ücretlere dair bir vakıfnâmedir.

Bu mescit ve yanındaki kabristan, Yeniçeriler Caddesinin genişletilmesi münasebetiyle son yıllarda yıktırılmıştır.

ALİ EMİRÎ EF., TARİH KISMI (Millet Ktb.) 944.

Baş : الحمد لله الذي ملك عباده من ملكه ما يشاء وقدر ارزاقهم في الارض والسماء له العظمة والكبريا والشكر والثناء ومنه الاحسان والخيرات والالعام ... والمبرات ... اما بعد فان صاحب الخيرات منشي المبرات ... فخر الاستاد ... الاستاد اياس بن عبدالله ... جميع المسجد الكائن في القسطنطينية بمحلة جامبلر ووقف على مصالحه ما هو له وقعه وملكه وفي يده وتحت تصرفه ...

[1] Hadikat al-cavāmi': I, 122., Sc. Os: I, 446.

Son : .. حرر وسطر في اوائل ذى الحجه من شهر سنة تسع وسبعين وثمانمائة

Vakfı tescil eden: Kazasker Kestellî Mustafa Muslihüddin Ef.

Vakfiye th: Zilhicce 879 — Nisan 1476.

Md. ta : yk : ölç : 2000×260 genişliğinde yeşil bez üzerine yapıştırılmıştır. Yz : kalın nesih, sonunda Vakıflar Dairesince kaydedildiğine dair bir haşiyeye ile Kuyud-i vakfiye Müdürlüğü mührü ve Ali Emirî Ef. nin vakıf mührü vardır.

611

MUDARRİS MUHAMMAD AF. VAKIFNÂMA... Sİ

مدرس محمد افندی وقفنامه سی

Vâkıf : MÜDERRİS MEHMED EF. B. DURMUŞ: MUDARRİS MUHAMMAD AF. B. TÜRMIŞ. Vâkıfın hayatı hakkında bir bilgi elde edilmemiştir.

Eser : Bursa civarında Fidyeye kızıgı köyünde mâlik olduğu bahçeyi, her sabah namazından sonra üç ihlâs okumak şartıyla bu köy mescidi imamlığına vakfettiğine dair bir vakıfnâmedir.

LALA İSMAİL EF. (Süleymaniye Ktb.) 737/11.

Baş : حمد مؤيد وشكر مخلد اول واقف ضمائر وكاشف سرائر حضرت تالینك درگاه عزت دستكاهنه رفع اولنوركه حديقۀ انيقۀ جهانى سر بلند ودرختان دلپسند ايله اراسته وفصل نوروز وبهارده الوان رياحين وازهار ايله هر طرف پيراسته ... داعى تحرير وثيقه وباعث تسطير ورقۀ انيقه بودركه ... زمرة ارباب علم ودانش مولانا محمد افندی ابن طورمش ... محروسۀ بروسه توابعنندن فديه قيزيغى ديمكله معروف اولان قريه ده مسجد قريبنده واقع بفتح ي ...

Son : ... من بعد وقف مزبور وقف صحيح لازم وجبس صريح متختم اولوب نقضنه مجال محال وتغيير وتبديلي عديم الاحتمال اولدى تحريراً في اوائل جمادى الاولى من شهر سنة ستة وعشرين و الف

Vakfiye th: Cemaziyülevvel 1026 — Mayıs 1617.

Md. ta : yk : 2, ölç : 260×96, st : b. b., yz : nesih, ct : kenarları meşin ebru kâğıt kaplı miklepli.

Baş tarafında Lala İsmail Ef. nin vakıf mührü vardır.

Bu vakıfnâme, içinde bulunduğu mecmuanın 888 inci yaprağından başlar. Bu mecmuada bulunan diğer eserler için bak : Şukullî Muḥammad Pāšā Vakıfnâme... si, Ktg. No : 621.

612

MUTAVALLİ ZUHDÎ AF. VAKIFNÂMA... Sİ

متولى زهدى افندی وقفنامه سی

Vâkıf : MÜTEVELLÎ ZÜHDÎ SEYYİD MEHMED EF.: MUTAVALLİ ZUHDÎ AS-SAYYİD MUHAMMAD AF. Bu zâtin XVIII. yüz yıl ortalarında yaşadığı ve

İzarî Mehmed Çelebi evkafı tevliyeti vazifesinde bulunduğu ve Divan-ı Hümâyûn kâtiplerinden olduğu bilinmektedir. Hayatı hakkında daha fazla bir bilgi elde olunamadı.

Eser: İstanbul'da Abdi Ağa, Kovacı Dede, Sulumanastır'da Abdi Çelebi, Sancaktar Hayreddin, Musalla yakınlarında Şeyh Ferhad, Kadırga limanında Bostancıbaşı Ali Ağa, Fenerkapısı içinde Abdi Subaşı, Azaplar civarında Şeyh Âmâ, Kasımpaşa'da Seydi Ali, Seferikoz, Tophane'de Firûz Ağa, Cihangir, Fındıklı'da Kazancıbaşı, Selime Hatun mahallelerinde bulunan emlâki satın alarak İzarî Mehmed Çelebi evkafına kattığına dair tescil mahiyetinde bir vakıfnâmedir.

BAYEZİT UMUMİ KTB. 5158/11.

Baş : نظارت حضرت صدر اعظمیده اسوده مرحوم الحاج محمد افندی وقفنک بروجہ
مشروطیت متولیسى باعث الکتاب زهدى السیدی محمد افندی ابن الحاج حسن ...
Son : ... ایجار وتوفیض ایدوب اول وجهله منازل محدوده مذکورده بنم قطما علاقم
وحقم اولیوب وقف مزبورک مستغلاتنددر دیدکده ماهوالواقع بالطلب کتب اولندی فی غره
ربیع الاخر لسنة احدى وسبعین ومائة والف

Vakfı tescil eden: Evkaf memuru Kazâbâdî zâde Mehmed Râfi.

Vakfiye th: Rebiyülahir 1177 — Aralık 1757.

Md. ta : yk: 3, yz: nesih, vakfedilen emlâk ve akarın isimlerini gösteren mahalle adları sayfa kenarlarında kırmızı mürekkeple yazılıdır. 1 inci sayfanın üstünde yazılı امر حسبما ذکر فيه ... نعمة الفقير اليه عز شانه قازابادی زاده محمد صالح غفر له altında da evkaf memurunun zat mührü basılıdır. Sonda şahitler kısmında 9 şahidin adı vardır.

Bu vakıfnâme, içinde bulunduğu mecmuanın 48 inci yaprağından başlar. 51 yapraktan ibaret olan bu mecmuanın ihtiva ettiği diğer vakıfnâmeler için bak: Civici Lîmân . 1 Mascid ... i Vakıfnâma ... si, Ktg. 555.

613

MUTAVALLÎ ZUHDÎ AF. VAKİFNÂMA...Sİ

متوفى زهدى افندی وقفنامہسى

Vâkıf : MÜTEVELLÎ ZÜHDÎ SEYYİD MEHMED EF. : MUTAVALLÎ ZUHDÎ AS-SAYYİD MUHAMMAD AF. Haltercümesi İçin Bak: Mutavallî Zuhdî Af. Vakıfnâma...si, Ktg. No: 612.

Eser : Tophanede Sakabaşı, Muhyiddin ve Firuz Ağa mahallelerinde bulunan üç evi satın alarak mütevellisi bulunduğu İzarî Çelebi vakfına kattığına dair tescil mahiyetinde bir vakıfnâmedir.

BAYEZİT UMUMİ KTB. 5158/12.

Baş : نظارت حضرت صدر اعظمیده اسوده مرحوم عذارى الحاج محمد افندی وقفنک بروجہ
مشروطیت متولیسى باعث الکتاب زهدى السید محمد افندی ابن الحاج حسن ...

Son : ... ایجار وتفویض ایدوب اول وجهله منازل محدوده مذکورده بنم قطعا علاقهم
وحکم اولیوب وقف مزبور مستغلاتنددر دیدکده ماهو الواقع بالطلب کتب اواندی فی الیوم
الحادی عشر من شعبان المعظم لسنة سبعین ومائة والف

Vakfı tescil eden : Evkaf memuru Kazabâdî zâde Mehmed Râfi.

Vakfiye th : Şaban 1170 — Mayıs 1756.

Md. ta : yk : 2, yz : nesih, st : b. b. imzalar divânî kırmacı, vakıfnâmenin baş
الامر حسبما ذکر فيه ... نعمة الفقير اليه سبحانه وتعالى قازابادی زاده محمد رافع المأمور برؤية امور
tarafında الامر حسبما ذکر فيه ... نعمة الفقير اليه سبحانه وتعالى قازابادی زاده محمد رافع المأمور برؤية امور
yazılı, altında evkaf memurunun zat mührü basılıdır.

51 yapraktan ibaret bulunan bu mecmuanın içinde bulunan diğer eserler
hakkında bak : Civîcî Lîmân... Mascid...i vakıfnâma...si, Ktg. No : 555.

614

‘UMAR VAHİD AF. VAKİFNÂMA...Sİ

عمر واحد افندی وقفنامه سی

Vâkif : ÖMER VAHİD EF. B. ÂTIF EF.: ‘UMAR VAHİD AF. B. ‘ÂTIF AF.
Mustafa Âtîf Ef. nin oğlu olup, hususi bir tahsil gördükten sonra Divan-ı âli ha-
cegânı arasına girmiş olduğuna dair vakıfnâmeden alınan bilgiden başka, hayatı
hakkında malûmat bulunamamıştır.

Eser : Edirne’de Noktacî zâde mahallesiyle Arabacı Ahmed mahallesinde
sahibi bulunduğu iki evi, babası Âtîf Ef. nin yaptırdığı kütüphaneye vakfettiğine,
vakıf şartlarının tatbiki mümkün olmadığı takdirde ise vakfının geliriyle Medine-i
münevverede mücaveretle bulunan yoksul kimselere meşruta ikametgâh temin
edilmesine dair katma bir vakıfnâmedir.

ATIF EF. KTB. 2858/11.

Baş : الحمد لله رب العالمين والصلوة والسلام على محمد وعلى آله وصحبه اجمعين ...

Son : ... جرى ذلك وحرر في اليوم الثامن والعشرين من رجب الفرد لسنة خمس وستين
ومائة والف

Vakfı tescil eden : Mahmud Paşa kadısı Mustafa Tahir.

Vakfiye th : 22 Receb 1165 — 5 Haziran 1751.

Md. ta : yk 2, ölç : 268×145, yz : nesih, sonunda 6 şahid imzası, baş ve sonda
Kadı efendinin mühürleri vardır.

Bu vakıfnâme, içinde bulunduğu mecmuanın 133 üncü yaprağından başlar.
Bu mecmua hakkında bak : ‘Âtîf Af. Vakıfnâma...si, Ktg. 535.

615

PARTAV PÂŞÂ VAKİFNÂMA...Sİ

پرتو پاشا وقفنامه سی

Vâkif : PERTEV PAŞA B. ABDURRAHMAN: PARTAV PÂŞÂ B. ‘ABD AR-
RAHMAN: Devşirme olarak saraya alınan Pertev Paşa, Enderun-i Hümayunda

terbiye edilerek çeşitli Saray hizmetlerinde bulunduktan sonra Kapucubaşılık ile Saraydan çıkmış, az sonra da Yeniçeri Ağası olmuştu. 962 — M. 1554 tarihinde vezirliğe getirilmiş, 968 — M. 1560 ta üçüncü ve dört sene sonra da ikinci vezirliği elde etmişti. Kanunî Sultan Süleyman'ın son sefer-i hümayunu olan Sigetvar seferinde ikinci vezir olarak Ordu-yi hümayunla birlikte bulunmuş, sefer esnasında Tamişvar hududu üzerindeki Göle, Yanova ve Zatmar kalelerine sevk edilen müfrezenin kumandanlığını yapmış, bu kaleleri fethettiği gibi Lagoş kalesini de zaptetmişti. Sultan II. Selim zamanında İnebahtı seferine Donanmaya alınan kara askeri serdarı olarak iştirak etmiş, 979 — M. 1571 İnebahtı deniz savaşında Müezzinzâde Ali Paşa ile birlikte mağlûp olmuş, kendisi de denize dökülmüş ise de Hasan Paşa zâde Mahmud Bey tarafından esaretten, belki de ölümden kurtarılmıştı. İnebahtı mağlûbiyeti üzerine kendisine artık yeni bir vazife verilmiyerek bir kenarda bırakılmıştır. Pertev Paşa, 982 — M. 1574 tarihinde İstanbul'da vefat ederek Eyüp'te yaptırdığı türbesine gömülmüştür. [1]

Eser : İstanbul, İzmit ve Gelibolu'da sahibi bulunduğu müteaddit ev, dükkân, değirmen, bağ, bahçe, orman v. b. emlakini vakfederek vakfın gelirinden 10 bin akçasının Medine-i münevveredeki mücavirlere gönderilmesini, geriye kalaniyle kendisi öldükten sonra ruhuna, oğlu Ahmed Bey ile ana ve babasının ruhlarına Kur'an okutulmasını, bu işte vazife alanların gündeliklerinin karşılanmasını, 20 bin filorin ile türbe civarında veya daha uygun bir yerde bir mescit yaptırılmasını, bu mescidin inşaatı için bu para yetmezse, daha önce vakıf haline getirmiş olduğu 40 bin filorinin kullanılmasını şart koştur. Vakfın geliri, bu masraflar çıktıktan sonra mescidin yanında veya daha münasip bir semtte bir mektebi sıbyan ile bir muallimhane inşasına sarf edilecek, bu iki kurumun her türlü ihtiyaçlarına harcanacak, gelirden daha da para artarsa, ileride mescidin yanında 12 ocaklı bir kervansaray yaptırılarak, konup göçen yolcuların masraf ve ihtiyaçlarına harcanacaktır. Vakfın gelirinden oğul ve kızlarına ayırdığı **İnas** ise soyu tükendiği takdirde, akara çevrilerek vakfa katılacaktır.

BAYEZİT UMUMİ KTB. 5157/1.

Baş : انواع حمد جميل واصناف شكر جزيل اول واقف هرحال وواهب جاه وجلال اولان واجب الوجود ممتنع المثال ومفيض الجود ميسر الامال جل جلاله وعم نواله جناب نعم المأبته مخصوص ومخصوص دركه ...

Son : ... اللهم تقبل منه ذلك كله تقبلاً مرضياً واحسن اليه احساناً نجياً نجياً تم بالخير والحمد لله على التمام وعلى رسوله التحية والسلام جرى ذلك وحرر على ما سطر وقرر ... شهود الحال

Vakfı tesci eden: Rumeli Kazaskeri Muallim zâde Ahmed Ef.

Md. ta : yk: 112, öç: 275×157 — 200 ×95, yz: neshtâlik, st: 11, kt: aharlı abâdi taklidi, bk: tezhipli, cl: yaldız, ct: sırtı meşin, kırmızı bez kaplı. Zahriyede kütüphanenin resmî mühür ve damgası basılı olup, 5 inci yaprakta 23×9,5 boyunda müzehhep bir tuğra, 114 üncü yaprakta yine müzehhep başka bir tuğra vardır. 6 ncı yaprağın üst kısmında شرعى بقضى بمقتضاه ويممل بما حواه كتبه ابولسعود الحقيرقنى عنه

[1] Vakıfnâme: 123, Sc. Os.: II, 38, İsmail Hakkı Uzunçarşılı, Osmanlı Tarihi: II, 400.

ibaresi yazılı, bunun altında Rumeli Kazaskeri Muallim zâde Ahmed Ef. ile Anadolu Kazaskeri Müeyyed zâde Abdülkadir Ef. nin vakfı tescil eden Arapça ibareleri kendi el yazılarıyla kayıtlıdır. Vakıfnâmenin 5 inci yaprağa kadar olan yaprakları dibâce kısmını ihtiva etmekte, 114 - 120 nci yapraklarında vakıfnâmede teker teker sayılan emlâke ait, 977 — M. 1569 tarihinde Padişah tarafından verilen menşurun Sıngın (İnebahti) donanma cenginde kaybolması üzerine, Pertev Paşanın ricası üzerine 980 — M. 1572 tarihini taşıyan, zayıinden verilen ikinci menşur ile 112 - 127 nci yapraklarında Pertev Paşanın diğer bir vakıfnâmesi yazılıdır.

616

PARTAV PÂŞÂ VAKIFNÂMA...Sİ

پرتو پاشا وقفنامہ سی

Vâkif : PERTEV PAŞA B. ABDURRAHMAN: PARTAV PÂŞÂ B. ABD AR-RAHMAN: Haltercümesi için bak: Partav Pâşâ Vakıfnâma ...si, Ktg. No: 615.

Eser : İstanbul'da Küçük Hacı mahallesinde Asûde Sultan hamamı yakınında bulunan ev ve diğer emlâkini, bundan önce düzenlediği vakfa kattığına dair bir vakıfnâmedir.

BAYEZİT UMUMİ KTB. 5157/2.

Baş : حمدنا ممدود وشکر غیر محدود موجد عزت عزت اسمائوہ ووجود بی علت علت آلاؤہ جنابنہ در کہ ...

Son : ... واجر الواقف المحسن علی الملک المعین انه یجزی المتصدقین والمحسنین والحمد لله علی التمام وعلی رسوله الصلاة والسلام جرى ذلک وحرر فی شهر جمادی الاولی من شہور سنة ثمانین وتسعمائہ شہود الحال

Vakfı tescil eden : Rumeli Kazaskeri Müeyyed zâde Abdülkadir Ef.

Vakfiye th : 980 — M. 1572.

Md. ta : yk: 7, bu vakıfnâme, içinde bulunduğu mecmuanın 121 inci yaprağından başlar. 127 yapraktan ibaret olan bu mecmua hakkında bak: Partav Pâşâ Vakıfnâma...si, Ktg. No: 615.

617

RÂĞİB PÂŞÂ KUTUBHÂNA...Sİ VAKIFNÂMA...Sİ

راغب پاشا کتبخانہ سی وقفنامہ سی

Vâkif : RAGIP MEHMED PAŞA: RÂĞİB MUHAMMAD PÂŞÂ : Hal tercümesi için bak: Fathıyya-i Balğrâd, Ktg. No: 129.

Eser : İstanbul'da Koska semtinde Nişancı Kemaleddin mahallesinde yaptırdığı kütüphane ve Mekteb-i sibyanın bakımı ve görevli ücretleri için İstanbul'un muhtelif semtlerinde bulunan ev, dükkân, bostan, han, hamam v. b. emlâkini vakfettiğine dair mufassal bir vakıfnâmedir.

RAGİB PAŞA KTB. 137.

Baş : بسم الله الرحمن الرحيم فاتحة الكتاب حمد ولى الحمد والثنا وفصل الخطاب شكر عالم السر والنجوى اول شيرازه بند اجزای نسخه كاف ونون ونقشهای عبارة صحیفه دهر بوقلمون... حضرت اتی دیباجه عنوان الشرف ترضیه وتسليم قلندقدنصكره بو وجهله تسجیل وقف مرام وتفصیل ماهوالمقصوده اقدام اولنور كه .. وزیراعظم ... اولان ناظم مناظم وكات كبرى ... راغب محمد پاشا ابن المرحوم شوقی محمد افندی ...

Son : .. فن بدله بعدما سمعه فانما اثمه على الذين يبدلونه ان الله سمیع علم وعیدنه مستحق اوله ... بحمد وآله واصحابه الهداة علیه وعليهم شرائف الصلوات والتحيات وقع التحرير والاشهاد فى غرة شهر ربيع الاخر لسنة ست وسبعين ومائة والف من هجرة من له المز والشرف

Vakfiye th: Rebiyülahir 1176 — Ekim/Kasım 1762.

Md. ta : yk: 28, ölç: 405×225 — 300×140, st: 15, yz: güzel nesih, bk: tezhipli ve nakışlı, cl: yaldız, kt: kalın venedik, ct: kiremit rengi meşin, miklepli, kenarları yaldız, zencirekli ve yaldız şemseli.

Başta Rumeli Kazaskeri Kâtip zâde Mehmed Refi' Ef. nin mühriyle Maarif Vekâleti Kütüphaneler Müfettişliği mührü vardır. Sonunda bir yaprakta Selim III. tarafından Ragıb Pş. kütüphanesine vakfedilen Şeyh İsmail Konevî'nin yedi cild Tefsir-i Beyzavî haşiyesinin 25/Rebiyüahir/1209 tarihli vakfiyesi yazılıdır.

618**ŞAFİYA SULTÂN VAĞİFNĀMA. . . Sİ**

صفيه سلطان وقفنامهسى

Vâkıf : SAFİYE SULTAN: ŞAFİYA SULTÂN Osman adalarından Korfu'da Venedik Valisi olarak bulunan bir Venedikli asilzâdenin kızı olan Safiye Sultanın asıl adı Baffo'dur. 15 yaşında iken Türk Korsanları tarafından yakalanarak İstanbul'a getirilmiş ve Saray'a takdim edilmişti. Güzelliği, zekâsı ve üstün kabiliyeti ile kendisini tanıtan Safiye Sultan, bir müddet sonra padişah III. Murad'ın ikballelerinden ve Şehzâde Mehmed'i dünyaya getirmekle de Haseki Sultan olmuştu. Gerek III. Murad zamanında gerek ondan sonra Valde Sultan sıfatiyle III. Mehmed zamanında devlet idaresinde nüfuz ve tesiri görülen Sultanlardan biri olarak Osmanlı imparatorluğu tarihinde yer almıştır. Bilhassa oğlu III. Mehmed zamanında devlet idaresindeki nüfuzu çok artmış, oğlu bütün işlerde karara varmadan önce Safiye Sultan'ın reyine müracaat etmek durumuna düşmüştü. Safiye Sultan'ın bu üstünlüğü III. Mehmedin ölümüne kadar devam eder. 1603 yılında Osmanlı Sarayında 28 yıldanberi devam eden saltanatından ayrılarak Osmanlı Kanununa göre bütün cariye ve köleleriyle birlikte Eski Saraya göçmek suretiyle devlet idaresinden uzaklaştırılmıştır. Safiye Sultanın bundan sonraki hayatı, ölünceye kadar, bu Saray'da, eski hatıralarını anmak suretiyle geçmiştir. 10 Kasım 1618'de 58 yaşında iken vefat eden Safiye Sultan, Ayasofya'da, eşi Sultan III. Mehmed'in türbesine defnedilmiştir. [1]

[1] Hammer, Devlet-i Osmaniye tarihi, Çev: M. Ata: VII, VIII, çeşitli yer., Sc. Os., I. 48.

Eser : Mekke'de Haremi Şerif'te, Medine'de Ravza-i mutahhara'da, Kudüs'te Mescid-i aksa ve Kubbetüs-sahra'da her gün birer cüz Kur'anı Kerim okuyacak 120 hâfız ile Mekke'de Bâb-i Şebîke'de kendi adına yaptırdığı sebil, mescid ve bunlara bağlı kuyu ve havuzun bakımı ve hizmetlerini görecek vazifelilere geliri dağıtılmak üzere Mısır'da Garbiye'de sahibi bulunduğu araziye vakfettiğini ve buna dair şartlarını belirten bir vakıfnâmedir.

LALA İSMAİL EF. (Süleymaniye Ktb.) 237/1.

Baş : هزار در یکتای شکر و ثنای صفا نهاد که هر بری صفیه خزان هفت اقلیم عالم مراد در...
اول سلطان سریر کبریا افتاب عالمگیر سپهر بقا واقف حال انس و جان...

Son : ... فمن بدله بعدما سمعه فانما اثمه على الذين يبدلونه ان الله سميع عليم ومن غيره بعدما علمه فعليه لعنة الله وملائكته والناس اجمعين ... احمده اولاً و اخراً و اصلى و على رسوله عجللاً
خجلاً مرتجلاً حرر في اواخر صفر الحير من شهر سنة خمس وعشرين والف

Vakfiye th: Safer 1025 — Şubat/Mart 1616.

Md. ta : yk: 15, ölç: 260×96, st: 29, yz: nesih, szb: kırmızı, ct: kenarları meşin ebru kâğıt kaplı miklepli. Baştarafında Lala İsmail Ef. nin vakıf mührü vardır. Bu vakıfnâme, içinde bulunduğu mecmuanın 1 inci yaprağından başlar. Mecmuada bulunan diğer eserler için bak: Şuğullî Muḥammad Pāşā Vakıfnāma...si, Ktg. No: 621.

619

SAYYİD LUṬF-ALLAH VAKİFNĀMA...Sİ

سید لطف الله وقفنامه سی

Vâkıf : SEYYİD MEHMED LUTFULLAH B. İBRAHİM: SAYYİD MUḤAMMAD LUṬF-ALLAH B. İBRĀHİM: Vâkıfın XIX. yüzyılın ilk yarısında yaşadığından ve Divan-i hümâyün hâcegânından olup, İstanbul Gümrüğünde Sandık emînliği vazifesinde bulunduğundan başka bir bilgi elde olunamadı.

Eser : Üsküdar'da Bandırmalı zâde Hâşim Mustafa Ef. tekkesine 1500 kuruş ile birlikte aynalı, kuburlu ve yakut taşlariyle süslü bir saat vakfettiğine dairdir.

ALİ EMİRÎ EF. TARİH KISMI (Millet Ktb.) 1160/1.

Baş : هر مطلع سخن فیض افروز اسم رب العالمین ایله منور اولمیه زیب و فر بولمز و هر سرلوحه فرخنده من که نقش نکار حمد و ثنای معطی جلیل و شکر بی سپاس منعم جمیل ایله معنون قلنمیه و وقف بی تسجیل کبی موقف قبول و اعتبارده جلوه کر اوله من ... اما بعد اشبو وقفیه جلیل الشان ... تحریر و انشاسنه باعث ... اولدر که خواجکان دیوان همایوندن ... حالاً استانه علیه کمرکنده صندوق امانتی خدمت جلیله مننده بولنان .. السید محمد لطف الله افندی ابن المرحوم ابراهیم افندی ...

Son : ... وقف مذکور صحیح و لازم و متحتم اولوب من بعد نقص و نقضه بی مجال محال و تبدیل و تغییری واقف مومی الیهدن غیره عديم الاحتمال اولدی جری ذلک و حرر فی الیوم الخامس عشر من شهر ربیع الآخر لسنة اثین و ستین و مأتین و الف

Vakfiye th: Rebiyülahir / 1262 — Nisan / 1846.

Md. ta : yk: 4, ölç: 233×165 — 175×110, st: 15, yz: tâlik, bk: yaldızlı ve nakışlı, cl: yaldız, kt: âharlı ve abâdi taklidi, ct: koyu nefti renkli meşin ve kenarları yaldızlı. Birinci yaprakta Evkaf Müfettişi Salih zâde Mehmed Rüşdi Ef. nin tasdik-nâmesiyle mührü, baştarafında ise Alî Emirî Ef. nin vakıf mührü vardır.

620

SAYYİD LUṬF - ALLAH VAḲİFNĀMA...Sİ

سید لطف الله وقفنامه سی

Vâkıf : SEYYİD MEHMED LUTFULLAH B. İBRAHİM: SAYYİD MUḤAMMAD LUṬF-ALLAH B. İBRĀHİM., Haltercümesi için bak: Sayyid Luṭf-Allah vaḳifnāma . si, Ktg. No: 619.

Eser : Üsküdar'da Hasanağa Mahallesinde Bandırmalı zâde Haşim Mustafa Ef. tekkesine evvelce vakfettiği 1500 kuruşu 7500 kuruşa iblâğ ve ayrıca 60 adet tepsi, 30 kapaklı billûr bardak, 100 Venedik bardağı, 2 bakır tas, 1 bakır kenarlı büyük tepsi, 80 şeker tabağı, 1 demir kepçe, 2 gülâbdan, 1 buhurdan vakfettiğine dairdir.

I — ALİ EMİRÎ EF. TARİH KISMI (Millet Ktb.) 1160/2.

Baş : نقود حمد موفور اول واقف جميع امور اولان خدای غفور حضرتلری درگاه کبریاہ پناہنہ معین و مقصود درکہ ... و . السید محمد لطف الله افندی ابن المرحوم ابراهیم افندی ...

Son : .. من بعد وقف مذکور صحیح و لازم و متحتم اولوب نقص و نقضینه مجال محال و تبدیل و تغییری واقف مومی الیهدن غیره عديم الاحتمال اولدی جری ذلک و حرر کذلک فی الیوم السابع عشر من رجب الفرد لسنة اثین و ستین و مأتین و الف

Vakfiye th: 17 Receb 1268 — Mayıs 1852.

Md. ta : yk: 4, ölç: 233×165 — 175×110, st: b. b., yz: tâlik, cl: yaldız, kt: ahârli abâdi taklidi, ct: koyu neftirenkli meşin ve kenarları yaldızlı.

1 inci yaprakta Evkaf Müfettişi Salih zâde Mehmed Rüşdi Ef. nin tasdiki ve mührü. Başta Ali Emirî Ef. nin vakıf mührü vardır.

621

ŞUKÛLLİ MUḤAMMAD PĀŞĀ VAḲİFNĀMA...Sİ

صوقوللی محمد پاشا وقفنامه سی

Vâkıf : SOKULLU MEHMED PAŞA B. CEMÂLEDDİN SİNÂN: ŞUKÛLLİ MUḤAMMAD PĀŞĀ B. CAMĀL AD-DĪN SİNÂN: Bosna'da Vişegrad kazasına

bağlı Sokol (Şahin) köyünde doğmuş olan Mehmed Paşa, 15-16 yaşlarında iken bu bölgeye gelen Yeşilce Mehmed Bey tarafından devşirilerek Edirne Sarayına getirilmişti. Daha sonra İstanbul'da Saray-i âmire'de terbiye edilerek Mehmed adını alan ve Küçük oda hizmetine alınmakla padişah tarafından bu suretle tanınan, zekâ ve kabiliyeti takdir edilen genç Sokullu, İç hazinedarlık, Rikâbdarlık, Çukadarlık ve nihayet Silâhdarlık vazifelerine getirildi. Sarayda rütbe ve mevki'inin yükselmesiyle Bosna'da kalan ailesini de İstanbul'a getirterek, onların da müslüman olmalarını temin etti. Babası bunun üzerine Cemaleddin Sinân adını aldı. Bu arada Çeşnigirbaşılığa yükselen Sokullu, 1541 seferinde Kapucubaşılık ile sefere iştirâk etti. Barbaros Hayredin Paşanın ölümü üzerine 1546 da Sancak beyi rütbesiyle Kapudan-ı Derya olarak taşra hizmetlerine geçti. 1549 da ise Rumeli beylerbeyliğine getirildi. 1551 de Rumeli beylerbeyi olarak başladığı Erdel harekâtına, ertesi yıl ikinci vezir Kara Ahmet Paşa maiyetinde bulunarak katıldı ve Tamişvar bölgesinin Osmanlı hâkimiyetine girmesini temin etti. 1552/53 Nahçıvan seferinde Rumeli kuvvetleriyle birlikte yine Kara Ahmet Paşa maiyetinde bulunarak Gürcistan harekâtına katıldı. Bu seferin sonunda Üçüncü vezir olarak Kubbe altına alındı. Bundan sonra Kanunînin en çok itimad ettiği vezirlerden biri olarak Devlet idaresinde önemli hizmetler görmüştür. Şehzâde Selim ile Şehzâde Bayezid arasındaki kardeş kavgasında Şehzâde Selim kuvvetlerine harb nizamını temin etmek suretiyle âsî Şehzâde Bayezid'in mağlûp olmasında başlıca âmil olan Mehmed Paşa, Şehzâde Selim'in kızı İsmihan Sultanla evlenmek suretiyle hanedana damad oldu. Rüstem Paşanın 1561 de vefatı üzerine Sadrazam olan Semiz Ali Paşa'nın yerine İkinci Vezir oldu. Dört yıl kadar bu mevkide kalan Mehmed Paşa, Semiz Ali Paşa'nın ölümü üzerine 1565 te sadaret mevki'ine getirildi ve şehadetine kadar bu vazifede kaldı. Sokullu Mehmed Paşa, sadrazamlığı boyunca Osmanlı İmparatorluğunu büyük bir başarı ile idare etmiş ve Kanunîden sonra saltanat makamına çıkan II. Selim ve III. Murad gibi zayıf şahsiyetteki hükümdarlara rağmen imparatorluğun kudret ve azametini Sumatradan Polonya'ya kadar bütün dünya devletlerine kabul ettirme dirayetini göstermiştir. Onun 1579 da şehadetiyle Osmanlı İmparatorluğunun büyüme devrinin kapandığı ve duraklama devrine girdiği kabul olunur. Sokullu Mehmet Paşanın otoritesi III. Murad'ın cülûsu ile gittikçe zayıflamaya başlamıştı. Devlet idaresinde daha yüksek mevki almak isteyen devlet ricali tarafından sarsılan bu otorite, Sarayda Valde Nur - Bânû Sultan, Haseki Safiye Sultan, Canfezâ Kadın, dışarda ise Şemsî Ahmed Paşa, Defterdar Üveys Paşa, Koca Sinan Paşa, Lala Mustafa Paşa, Hoca Sâdettin Efendi ve Müftü Kadı zâde Şemseddin Ahmed Efendiler tarafından her gün biraz daha kuvvetten düşürülüyordu. Sokullu Mehmed Paşa'yı sarsmak için yakınlarından Nişancı Feridun Bey'i Belgrad sancak beyliğiyle İstanbul'dan uzaklaştırdılar. Paşa'nın kethüdası Husrev ve kapıcıbaşı Sinan Ağa ise işlerinden çıkarıldı. Nihayet amcazadesi Budin Beylerbeyi Sokullu Mustafa Paşayı katlettirdiler. Piyâle Paşa ile Müfti Hâmid Efendinin ölümünden sonra Mehmed Paşa hemen hemen yalnız kalmıştı. Kendisi için mühim bir istinadgâh olan karısı İsmihan Sultan'ın ölümünden sonra ise o, bütün bu hareketlere ve tecavüzlere sabırla ve dindarane bir tevekkül ile mukavemet gösteriyordu. 72 yaşında iken 20 Şaban 987 — 12 Ekim 1579 da ikinci divanı esnasında timarının azaltıl-

masından muğber olan bir boşnak tarafından katledildi. Onun şehadeti herkesi çok müteessir etti. İran seferinde bulunan orduda bu şehadet haberi duyulunca büyük bir keder yarattı. Müftü hariç, bütün ulema sadrazamın hakiki bir şehit olarak defnedilmesini tecviz ettiklerinden cesedi olduğu gibi şehit elbiseleriyle Eyüpteki türbesine defnedildi.

Osmanlı tarihinin en mühim şahsiyetlerinden biri olan Sokullu Mehmed Paşa uzun boylu, sağlam bünyeli, güzel, beyaz sakallı ve ciddî tavırlı idi. Hayatı boyunca imparatorluk hudutları içinde sayısız cami, mescid, imaret, köprü, çeşme, han, kervansaray gibi hayır kurumları meydana getirmişti. Sadrazamlık vazife ve salâhiyetlerini Allahın rızası, şeriatın emri, padişahın bilgisi ve kabulü ile teamül-i raiyet esaslarına göre kavrar ve işi ciddiyetle idare ve hal eylerdi. Sokullu Mehmed Paşa'nın Kurt Bey, Hasan Paşa ve İbrahim Han olmak üzere üç oğlu ile ailesini teşkil eden Şahin oğulları asırlar boyunca imparatorluk tarihinde faal rol oynamışlardır [1]

Eser : Sokullu Mehmed Paşa'nın Bor Kalesinde kale bedeni dibinde yaptırdığı Bezestan ile mescid ve mekteb-i sibyanın vakıfnâmesidir.

LALA İSMAİL EF. (Süleymaniye Ktb.) 737/6.

Baş : حمد موفور وثنای نامحصور اول واقف الحال غفور ومالک الملک مشکور جنبه رفع اوانور که ... الا وهو الوزير الاعظم ... محمد پاشا ابن المرحوم جمال الدین سنان مال حلاندين في سبيل الله المتعال نجه مال ومنال .. خرج ايدوب .. ولايت قرامانده نيکده سنجاغنده شهر بورکک سور پر سرورنده بزاستان اتی الذکر اوستنده .. بر جامع ... ينه شهر مزبورده بر مکتب بنا ايتديلر ...

Son : ... مکتب مزبوری تعلم وتعليم قران عظیم ايدن اطفال مؤمنين واولاد اکباد موحدينه ومعلملرينه وقف ايدوب بونلرکک ایچون ...

Md. ta : yk: 2, ölç: 260×96, yaz: tâlik kırmacı, st: b b., ct: kenarları meşin ebru kâğıt kaplı mıkplepli.

Başta Lala İsmail Ef. nin vakıf mührü vardır. 208 yapraktan ibaret olan bu mecmuanın;

1 - 15 inci yapraklarında	Safiye Sultan Vakıfnâmesi sureti,
15 - 27 nci	› Şemsi Paşa › ›
27 - 40 inci	› İsmihan Sultan › ›
40 - 48 inci	› Sokullu Mehmed Paşanın hayatı boyunca yaptırttığı kurumlardan bahseden bir risale,
48 - 55 › ›	› Hasan Ağa'nın para üzerine kurmuş olduğu vakfa dair vakıfnâme sureti,
56 - 61 › ›	› İtaknâmeler, muhtelif konulara dair şer'i huccet örnekleri,
61 - 67 › ›	› Safiye Sultan Vakıfnâmesinin Arapçaya çevrili örneği,
67 - 69 uncu	› Sokullu Mehmed Paşa'nın bir evi vakıf halin getirdiğine dair şer'i huccet,

[1] İsl. Ans. Madde. Mehmed Paşa, Sokullu, Cavâhir-al-manâkib:

- 69 - 80 inci yapraklarında Sokullu Mehmed Paşa'nın Hafsa'da yaptırdığı imaretin vakıfnâmesi,
- 81 - 86 ncı › Cünunî Dede vakıfnâmesi,
- 86 - 87 nci › Hacı Mehmed Ef. nin Bursa mevlevîhanesine vakfeylediği arazî hakkında vakıfnâme sureti,
- 87 - 88 inci › Bursa'da Hamza Bey mahallesi mescidine Mihrî Hatun'un vakfettiği kestane bahçesine ait vakıfnâme,
- 88 - 89 uncu › Müderris Mehmed Ef. nin Fidyeye kızığı köyü mescidine ŞeyhEyüp Ef. tarafından vakfedilen eve dair vakıfnâme,
- 91 - 105 inci › Nişancı Feridun Bey vakıfnâmesi sureti,
- 106 - 108 › › Vezir İshak Paşa evkafından bir hamam hakkında Edirne Kadısı Şerif Ef. nin vermiş olduğu ilâmın örneği,
- 109 - 123 üncü › Abdülgani Efendinin münşeâtı, verâset ispatı, vesâyet, ikrar, mübayea hükümlerine dair hüccet örnekleri,
- 123 - 129 uncu › Çeşitli münşeât örnekleri,
- 129 - 134 üncü › Gani zâde Kerimî Abdülkerim Ef. nin yazmış olduğu Vefeyatü'l-âyân adlı eserinden alınan Lala Mehmed Paşa, Maktul Hasan, Ferhad ve Silâhtar Ali Paşa'lar ile Bakî Ef. nin terceme-i hallerine ait bir risale,
- 134 - 159 uncu › Çeşitli münşeât örnekleri,
- 200 - 203 üncü › Husrev Kethüda vakıfnâmesi,
- 203 - 205 inci › Sokullu Mehmed Paşa'nın hayatı boyunca muhtelif yerlerde yaptırmış olduğu kurumların isimlerini belirten bir makale,
- 205 inci › Sokullu Mehmed Paşa'nın Halep'te yaptırdığı vakıf eserlerin vakıfnamesi suretler yazılıdır.

622

ŞŪḲŪLLİ MUḤAMMAD PĀŞĀ VAKĪFNĀMA...Sİ

صوقوللى محمد پاشا وقفنامہسى

Vâkîf : SOKULLU MEHMED PAŞA B. CEMÂLEDDİN SİNÂN: ŞŪḲŪLLİ MUḤAMMAD PĀŞĀ B. CAMĀLAD-DİN SİNÂN: Haltercümesi için bak : Şūḳŭllî-Muḥammad Pāşā Vakıfnāma...si, Ktg. No : 621.

Eser : Sokullu Mehmed Paşa'nın genç yaşında ölen oğlu Kurt Kasım Bey'den kendisine veraset yolu ile intikal eden emlâk ile Havsa kazasında yolcuların iâşelerinin ve istirahatlerinin temini için yaptırttığı imaret ve yanındaki iki han, bir mescid ile Hersek'te Şepolye kazasında inşa ettirdiği mescide vakfettiği emlâk ve para hakkında vakıfnâmedir.

LALA İSMAİL EF. (Süleymaniye Ktb.) 737/7.

- Baş** : الحمد لله قاسم النعم والارزاق بالاوانى المرصد السميع طباق للنازلين بعمارة الدهر
من كل مطيع وعاق بالمشى والعشراق ... حضرت محمد پاشا ابن المرحوم جمال الدين سنان ...
حيث ابتلى بمصيبة قرّة عينه وقوة ظهره ابنه الصلبي قاسم پاشا ... فانشاء عدة من بقاع الخيرات
وابنية الحسنات بالمال الموروث من ابنه المرحوم المرسوم ...
- Son** : ... واجر الواقف على الحى القيوم نظم فسبحان رب العرش ليس للملكه ثناء وحد مبداء
وختام والحمد لله على التمام ثم الوقفية

Md. ta : yk: 12, ölç: 260×96, yz: nesih, st: 29, ct: kenarları meşin, ebru kâğıt kaplı miklepli.

Başta Lala İsmail Ef. nin vakıf mührü vardır.

208 yapraktan meydana gelen bu mecmua hakkında 621 Ktg. No. lu vakıf-nâme'ye bak: Bu vakıfnâme, içinde bulunduğu mecmuanın 69 - 80 inci yapraklarında bulunmaktadır.

623**ŞŪḲŪLLİ MŪḤAMMAD PĀŞĀ VAḲİFNĀMA...Sİ**

صوقوللى محمد پاشا وقفنامهسى

Vâkıf : SOKULLU MEHMED PAŞA B. CEMÂLEDDİN SİNÂN: SŪḲŪLLİ MUḤAMMAD PĀŞĀ B. CAMĀL AD-DĪN SİNÂN: Hal tercümesi için bak: Şūḳŭllī Muḥammad Pāşā Vaḳifnāma...si, Ktg. No. 621.

Eser : Halep'te Debbaghane-i atik mahallesinde Hazret-i Ömer zamanında inşa edilmişken zamanla harap olan cami arsası üzerine yeniden inşa ettirttiği cami ile Cellumdaki han ile mescit ve çeşmeye ait bir vakfnâmedir.

LALA İSMAİL EF. (Süleymaniye Ktb.) 737/15.

- Baş** : بو نميقة انيقة النظام وذريمة الانتظامك صاحبي صاحب على شان مشار اليه محمد پاشا
ابن المرحوم جمال الدين سنان لازالت مآثره لحديقة زمينة لصحيفة الزمان ...
- Son** : ... وزير خبير خجسته حصال ذكر اولنان ابنيه خيراتك مهماتي وبقا وبثاتك لازم
واجباتي ايجون تدارك ايتدكري اصناف اوقاف واجناسي احياسني بونلردر كه ذكر اوانور ...

Md. ta : yk: 3, ölç: 260×96, yz: tâlik kırmayı st: b. b., ct: kenarları meşin, ebru kâğıt kaplı miklepli.

Başta Lala İsmail Ef. nin vakıf mührü vardır. Bu vakıfnâme içinde bulunduğu mecmua hakkında bak: Şūḳŭllī Muḥammad Pāşā Vaḳifnāma...si, Ktg. No: 621.

624

ŞAMS AD-DİN PĀŞĀ VAKIFNĀMA...Sİ

شمس الدين پاشا وقفنامه سی

Vâkîf : ŞEMSEDDİN AHMED PAŞA : ŞAMS AD-DİN AHMAD PĀŞĀ : Aydınlı olan Şemseddin Paşa, Bâb-ı Âlîden yetişmiştir. Müteferrika ve İstanbul şehremini ; 1004 — M. 1595 te ise Anadolu Defterdarı oldu. Zilkade 1006 — M. 1597 de Şıkk-ı sâni defterdarı olup, 1007 — 1598 de Beylerbeylik rütbesi ile emekliye alındı. Bir müddet sonra Cağala zâde Sinan Paşa maiyetinde ordu defterdarı olarak İran'a gitti. 1012 — M. 1603 te Başdefterdar ve bir yıl sonra da vezâret pâyesiyile Diyarıbekir vâlisi olarak Serdar-ı ekrem kaymakamlığında bulundu. Bu vazife ile Erzuruma gittiği zaman İstanbul'a dönmesi kendisine bildirildiğinden avdet etti. İstanbul'a geldikten kısa bir müddet sonra ikinci defa emekliye ayrılarak memleketi olan Aydın'a dönerek 1043 — M. 1633 te orada öldü. [1]

Eser : Aydın'da Köşk kazasına bağlı Pavli köyünde yaptırttığı cami ve medresenin bakımı için bezâzistan, hamam, han ve 19 dükkânı Köşk kazası pazar yerinde kahvehane, fırın ile 160 parça dükkânı, 32 oda ve 3 kahvehaneyi, Salavatlı köyünde meyvalık ile sebze bahçelerini, Pavli köyünde bir bahçeyi, Yakutlu köyünde iki bahçeyi ve bazı kitaplarını vakfettiğini belirten bir vakıfnâmedir.

ES'AD EF. (Süleymaniye Ktb.) 3886.

Baş : احمد الله واقف الاحوال الكريم المهن المتعال ... حمد اوتاج تارك سجنست ...

Son : ... الحمد لله رب العالمين جرى ذالك في اواسط شهر رمضان المبارك سنة تسع وستين والف ...

Md. ta : yk: 23, ölç: 200×136, yz: nesih, st: 9, kt: abâdi taklidi, ct: ebru kâğıt kaplı.

Başında ve sonunda kütüphanenin resmî damgası basılıdır.

625

ŞAMSİ PĀŞĀ VAKIFNĀMA...Sİ

شمسی پاشا وقفنامه سی

Vâkîf : ŞEMSİ PAŞA, AHMED B. MİRZA MEHMED PAŞA : ŞAMSİ PĀŞĀ, AHMAD B. MİRZĀ MUHAMMAD PĀŞĀ : Haltercümesi için bak: Şemsi Pāşā, Türkçe Yazma Divanlar Kataloğu. 70.

Eser : Bolu'da yaptırdığı cami, dârülhadis, derslane, çeşme ve köprü gibi hayır eserleriyle, buralarda hizmet göreceklere verilecek gündelikler hakkında bir vakıfnâmedir.

LALA İSMAİL EF. (Süleymaniye Ktb.) 737/13.

- Baş :** ای شمس وجود تو منزہ از زوال سرکشته مهت دو جهان ذره مثال ... الا
وهو الجناب الکريم الطرفین والقديم الشریفین احمد پاشا ابن المرحوم المرقوم میرزا پاشا
انی لدی من طرف لوالد حضرتلری کیم شمسی پاشا دینکله مهر اسا شهرت بولمشد ...
- Son :** ... نیراعظم آسمان محرمیت وکوهر خاص نکین خاتمیت رسول کزین وحیب رب العالمین
صلی الله علیه وسلم روح شریفلری ایچون تعمیر مساجد واصلاح معابد ومرمت چشمها وجسور
وبونلرک کبی وجوه خیر وعمل مبروره صرف اولنه تمت الوقفیه

Md. ta : yk : 12, ölç : 260×96, yz : nesih, st : 29, szb : kırmızı, ct : kenarları meşin, ortası ebrû kâğıt, miklepli.

Bu vakıfnâme içinde bulunduğu mecmuanın 15 inci yaprağından başlar. Şūküllī Muḥammad Pāṣā Vakıfnāma...si, Ktg. No : 621.

626**ŞAYH AYYÜB AFANDİ VAKİFNĀMA ... Sİ**

شیخ ایوب افندی وقفنامهسی

- Vakıf :** ŞEYH EYYÜB EFENDİ B. MUSA DEDE: ŞAYH AYYÜB AFANDİ B. MÜSĀ DEDE: Bu zâtin Üsküdarî Aziz Mahmud Ef. halifelerinden biri olduğu tesbit edilmiştir. Bu duruma göre Şeyh Eyyüb Efendinin XVII. yüzyıl meşayihinden olduğu anlaşılmaktadır. Hayatı hakkında başka bir bilgi elde olunamamıştır.
- Eser :** Müderris Mehmed Efendi tarafından Bursa'da Fidyе kızığı köyünde yapılan vakfa Şeyh Eyyüp Ef. nin sahip bulunduğu bir evi vakfettiğine ve buna göre değişen vakıf şartlarına dair vakıfnâmedir.

LALA İSMAİL EF. (Süleymaniye Ktb.) 737/12.

- Baş :** الحمد لمن اسرى بعبده ليلةً من المسجد الحرام الى المسجد الانصى وزين السماء الدنيا بمصا
بيح النجوم على الوجه الاسنى اسس بناء قبول الخيرات على قوائد الصفاء الطوية من خلوص النيات
... صاحب المجلة الحيلة الشرعية والوثيقة الجميلة للرعية قدوة المشايخ السالكين ... الشيخ ايوب
افندی ابن المرحوم موسى دده من خلفاء قطب العارفين .. حضرت الشيخ محمود افندی
الاسكدارى ...
- Son :** ... وقتاً صحيحاً لازماً موبداً مخلداً بحيث لا يجوز لاحد تبديله وتغييره ولا نقضه ولا
تحويله جرى ذلك في اوائل شهر فلان من شهر سنة ثلاثين والف

Vakfiye th : 1030 — M. 1620/21.

Yzn : Selîs Ef.

Md. ta : yk : 2, ölç : 260×96, st : b. b., yz : nesih, ct : kenarları meşin ortası ebrû kâğıt, miklepli.

Başta Lala İsmail Ef. nin vakıf mührü vardır. Bu vakıfnâme, içinde bulunduğu mecmuanın 89 uncu yaprağından başlar. Bu mecmuanın içindeki diğer eserler için bak : Şūküllī Muḥammad Pāṣā Vakıfnāma...si, Ktg. No : 621.

627

ŞAYḤAL-İSLÂM AL-ḤÂC ḤALÎL AFANDÎ
VAKÎFNÂMA...Sİ ZAYL...İ

شیخ الاسلام الحاج خلیل افندی وقفنامہ سی ذیلی

Vâkıf : ŞEYHULİSLÂM HACI HALÎL EFENDÎ: ŞAYḤ AL-İSLÂM AL-ḤÂC ḤALÎL AFANDÎ. Halil Efendi'nin annesi Saray'da Sultan III. Mustanın kızı Hibetullah Sultan'ın lalası olduğundan Halil Ef. nin çocukluğu sarayda geçmiş ve Şehzade Selim Efendi'ye arkadaşlık etmiştir. III. Selim padişah olunca ilk önce İç hazine kethüdalığına tâyin edildi. Bundan sonra kendi isteğiyle Galata mevleviyetine nakledilerek 16 yıl bu vazifede kaldı.

H. 1218 — M. 1809 da Rumeli Kazaskerliğine getirildi. 1813 te bu vazifeden alınmış ise de, aynı yıl içinde tekrar vazifesine iade edildi. 1819 da Rumeli Kazaskerliğinden ayrılarak aradan geçen bir hafta sonunda 13 Zilkade 1234 — 4 Eylül 1819 da şeyhulislâmlığa getirildi. Bu vazifede bir buçuk yıl kadar kaldıktan sonra Mora isyanı üzerine azledildi. Namuslu ve dürüst bir insan olmasına rağmen rakiplerinin isnad ve iftiraları üzerine kendisi Afyon'a ailesi ise Bursa'ya sürüldü. Kısa bir müddet sonra eşinin Bursa'da ölüm haberini aldı ve bu kederle 3 Zilkade 1236-3 Ağustos 1821 de Afyon'da ölerək Gedik Ahmed Paşa Cami'i kabristanına gömüldü. [1]

Eser : Daha önce hazırladığı vakıfnâmesine ek olarak düzenlenen bu vakıfnâmede vâkıf, 2500 kuruş parayı tahsis ederek geliri ile Davud Ağa Mekteb-i sıbyanında ilm-i hâl ve Birgivî risalelerini öğretecek öğretmene günde 30 akça, Fâtiḥ, Bâyezit ve Ayasofya camilerinde beş vakit namazdan sonra okunacak Fatihâ ve dualar karşılığı bu cami müezzinlerinin her birine günde 15'er akça, bundan önce hazırlanan vakıfnâmede kayıtlı olduğu şekilde 30 öğrenciye aylık olarak 30'ar para verilmesine ve Mekteb-i sıbyan'ın altında bulunan çeşme ve sebilin su yolcusunun gündelik 4 akçalık vazifesine 6 akça daha eklenmesine dair bir vakıfnâmedir.

ES'AD EF. (Süleymaniye Ktb.) 3847/4.

Baş : حمد خدا وتصلية پیغمبر وترضیة آل واصحاب هدايت كستر سر سطر كتاب صحت اثر قلندقدن صكره ...

Son : ... اللهم ابد الوقف بتأييد الدين وايدلأبيد شريعة سيد المرسلين صلواةالله وسلامه وعليه وعلى آله وصحبه اجمعين وقعذلكك وحرر في اواخر جمادى الاولى لسنة خمس وثلاثين ومأتين والف

Vakfiye th: H. 1235 — M. 1820.

Yzn : Mehmed Es'ad.

Md. ta : yk: 1, öç: 193×128, yz: tâlik, kt: şekerrenk abâdi taklidi, ct: arkası ve kenarları vişne, üstü kahverengi meşin, kavuniçi kabartma şemseli, miklepli. Başta vakıf mührü vardır. Müsvedde halindedir.

[1] İlmiye Salnâmesi : 582., Sc Os : II, 304.

Bu vakıfnâme, içinde bulunduğu mecmuanın 30 uncu yaprağındadır.

150 yapraktan ibaret olan bu mecmua hakkında bak: Hâlat Afandî Vakıf-nâma...si, Ktg. No. 569.

628

TURHÂN SULTÂN VAKİFNÂMA...Sİ

ترخان سلطان وقفنامه‌سی

Vâkıf : HATİCE TURHAN SULTAN: HADİCA TURHÂN SULTÂN: Rus asıllı olup, Kırım Hanı tarafından esir alınarak Saray'a hediye edilmiştir. Güzel liği ve zekâsiyle tanınarak Sultan İbrahim'in ikballeri arasına girmişti. Şehzade Mehmed'i dünyaya getirmekle XVII yüzyılda inkıraz tehlikesi göstermekte olan Osmanlı Hanedanını bu tehlikeden kurtarmış olduğundan halk efkârında büyük bir sevgi kazanmıştı. Oğlu Sultan IV. Mehmed'in 7 yaşında padişah olması üzerine Büyük Valde Kösem Sultanla otorite ve salâhiyet konusunda ihtilâfa düşmüştü. Saray ağalarına dayanarak Büyük Valde'yi ortadan kaldırdıktan sonra idareye hâkim olmuştu. Makûl, hayırsever ve ahlâklı bir kadın olduğundan, 32 yıl süren ve devlet idaresinde kendini gösteren, nüfuz ve otoritesini memleketin hayrına kullanmış, Saray'ın Devlet işlerine karışmasına mâni olmuştur. İş başına zamanın en kudretli devlet ricalini getirmek suretiyle İmparatorluğun sarsılan prestijinin tekrar yükselmesini temin etmiştir. Ölümünden sonra Sultan IV. Mehmed'in devlet idaresinde gösterdiği zaaf, Turhan Valde'nin idaredeki meharetime güzel bir delil teşkil etmektedir. Bu sebeple eski tarihçiler, Valde Sultanı, Padişahın uğuru olarak takdim ederler. Turhan Valde, 1597'de Safiye Sultan'ı olarak bitiremediği Yeni Cami'i tamamlatmıştır. H. 1094 — M. 1682 yılında vefat eden Turhan Sultan, Yeni Cami'deki hususi türbesinde medfundur.

Eser : Saray-i hümayunda Büyükoda ve Küçükoda'da çalışan içoğlanlarından onbeşer kişinin her gün Kur'anı kerimden birer cüz okuyarak Kur'anı hatmetmelerine karşılık 5200 riyalî kuruşun vakfedildiğine dair bir vakıfnâmedir.

YENİ CAMİ' (Süleymaniye Ktb.) 150/2.

Baş : بوندن اقدم مفتش اوقاف حرمین الشریفین اولان حسین امضاسیله ممضاة وختمیله مختومه ... اولوب هجرت نبویه علیه اکمل التحیه نکت ۱۰۶۶ جمادی اولیسی تاریخی ایله مورخه اولان وقفیه معمول بهالری ناطقه اولدیغی اوزره ... صاحبه سمادات والده سلطان دامت عصمتها طرف قرین الشرفلرندن ... بش بیکت ایکی یوز قطمه ریال کبیر غروش ...

Son : ... هر آی باشنده ختم متولی ایله مختومه بر صره ایله وظائف مرقومه وقفیه منقول عناده ذکر اولنان جابی یدیه باب السعاده اغاسنه ارسال واول دخی اصحابنه توزیع و تقسیمده تکاسل واهمال ایلیه ...

Vakfiye th : Recep 1073 — Şubat 1663.

Yzn : Nasuh Paşa zâde Ömer Bey.

Md. ta : yk : 3, öç : 308×185 — 200×100, yz : güzel kalın nesih, st : 10, cl : yaldız, 79 uncu yaprağa kadar haşiyeler şükûfeli, kt : abâdi, ct : zencirekli, kabartma yaldız şemseli, köşebentli, miklepli.

Vakfiyenin 1 inci yaprağında IV. Mehmed'in yaldız tuğrasiyle Rumeli Kazaskeri Abdülkadir, Anadolu Kazaskeri Abdurrahman Efendilerin imzaları, Sadrazam Köprülü zâde Fazıl Ahmed Paşa'nın ve 16 şahidin isimleri yazılıdır. Bu vakıfnâme, içinde bulduğu mecmuanın 58 inci yaprağından başlar. Bu mecmuada :

- 1 - 58 inci yapraklarında Yeni Cami vakıfnâmesi,
 59 - 61 » » Turhan Sultan'ın Kur'an okutma vakıfnâmesi,
 61 - 64 üncü » » Ayasofya Cami'inde Kur'an vazifesi tevcihine dair Turhan Sultan vakıfnâmesi,
 64 - 74 üncü yapraklarında Turhan Sultan'ın Çanakkale'deki evkafına dair vakıfnâme,
 74 - 78 inci » » » Hicaz suyolu vakıfnâmesi,
 79 - 86 ncı » » » Mücavirlere dair vakıfnâmesi.
 bulunmaktadır.

629

TURHÂN SULTÂN VAKİFNÂMA ... Sİ

ترخان سلطان وقفنامه سی

Vâkıf : **HATİCE TURHAN SULTAN: HADİCA TURHÂN SULTÂN:** Hal tercümesi için bak: Turhân Sultân vakıfnâma....si, Ktg. No : 627.

Eser : Ayasofya Cami'inde her sabah namazından sonra 30 hâfızın birer cüz okuyarak Kur'an-ı kerimi hatmeylemelerini, yine aynı camide sabah namazlarından sonra bir hâfızın Yâ-sin, öğle namazından sonra da Feth surelerini okumalarını şart koşarak, bu hizmetlere karşılık Bergama'da Kavak mevki'inde bir çiftlik ile Tırhala kazası ile, Soma Kasabasında hamam, mezrea, koru, 79 dükkân ile kahvehane, değirmen ve bahçeyi vakfettiğine dair bir vakıfnâmedir.

YENİ CAMİ (Süleymaniye Ktb.) 150/3.

Baş : سابقا روم ایلی قاضی عسکری اولوب بعده مسند نشین صدر مشیخت اسلامیہ اولان السید محمد الامین ابن صنعی افندی نکتہ امضا و ختمیلہ معنونه و مختومه اولوب ۱۰۶۸ محرم الحرامی اواخری ایله مورخه و تقیه لرندہ ... باعثہ هذا الکتاب والدہ سلطان زمان ... حضر تلرینک ... سلاک ملکنده منسلک ...

Son : .. مرور ایام و کرور شهر و اعوام ایله ذکر اولنان اجزاء شریفه نکتہ اوقافنه فتور و مستغلاتنه قصور طاری و عارض اولور یسه اجزا خواننک و بس و فتح خواننک وظیفه لری اوقاف جامع شریفدن ویریلہ

Vakfiye th : Recep 1073 — Şubat 1663.

Yzn : Nasuh Paşa zâde Ömer.

Md. ta : Bu vakıfnâmenin bulunduğu mecmua hakkında bak: Turhân Sultân vakıfnâmesi, Ktg. No : 627.

630

TURHÂN SULTÂN VAĞİFNÂMA...Sİ

ترخان سلطان وقفنامہ سی

Vâkîf : HATİCE TURHAN SULTAN: HADİCA TURHÂN SULTÂN: Hal tercümesi için bak : Turhân Sultân vağîfnâma...si, Ktg. No : 627.

Eser : Çanakkale Boğazı dolaylarında Eski İstanbul denilen mahalde bulunan Kal'a-i Sultaniye ile Seddülbahir kaleleri içinde yaptırttığı iki cami ile mektepler için burada bulunan iki hamam ile müteaddit dükkânlarının ve Bigadiç'te Akdere köyünde Köse İsmail çiftliğini ve diğer gelirlerini vakfettiğine dair bir vakıfnâmedir.

YENİ CAMİ (Süleymaniye Ktb.) 150/4.

Baş : واول علیہ الذات وسمیة الصفات حفظہا اللہ تعالیٰ عن جمیع الافات والعاہات حضرتلرینکک امر شریفلری ایله بنا اولنان سابق الذکر سلطانیہ وسدالبحر اسمیلہ اشتہار بولان قلملر داخلندہ واقع ایکی عدد جامع شریف ومکتب لطیفکک وظائف ومرتبائی ... ایچون بعض املاکک وعقارای . وقف ایلدی ...

Son : ... مصارف لازمه سائرہ ہر نہ ایسہ استانبولده اولان جامع شریفکک اوقافندن تکمیل اولنوب بامر اللہ تعالیٰ بر وجهلہ جامعین مذکورینکک وظائف معاینہ سنہ قصور ومصارف مبینہ سنہ فتور طاری وعارض اولیہ

Vakfiye th : Recep 1073 – Şubat 1663.

Yzn : Nasuh Paşa zâde Ömer Bey.

Md. ta : Bu vakıfnâmenin bulunduğu mecmua hakkında bak : Turhân Sultân vağîfnâma...si, Ktg. No : 627.

631

TURHÂN SULTÂN VAĞİFNÂMA...Sİ

ترخان سلطان وقفنامہ سی

Vâkîf : HATİCE TURHAN SULTAN: HADİCA TURHÂN SULTÂN: Hal tercümesi için bak : Turhân Sultân Vağîfnâma...si, Ktg. No : 627.

Eser : Hicaz'a giden hacıların susuzluk sıkıntısını gidermek için her sene ücretle 65 deve kullanarak yollarda hacılara su dağıtmak maksadiyle 7800 riyalî kuruş vakfettiğine dair bir vakıfnâmedir.

YENİ CAMİ (Süleymaniye Ktb.) 150/5.

Baş : اول علیه الشان مكرمت عنوان ... حضرت تليزىنكى ... عواطف عليه ... مراحم سنيه لرى عامه عالم ... حقنده ... دائما جارى وسارى الوب ... جانب شام جنت مشام دن عازم طواف بيت ملكك علام اولان افواج حجاج ... قلت آب وشدت كرميت هوا ايله ... حددن زياده مشقت چكمريله ... اضطرابى ازاله ايتىكى ايچون جانب وقف شريفلرندن ۷۸۰۰ عدد تام الوزن وكامل العيار رىالى غروش تعيين ايليوب ...

Son : ... حجاجك محتاج اولان عطاشى اسقا ولهپ فؤادلى ماء بارد ايله اطفا اوانه تاكه بو خيرات ابدى الاستمرار دنياده وعقبى ده اطفاء نار غضب قهار ايله بمنه وكرمه

Vakfiye th: Recep 1073 — Şubat 1663.

Yzn : Nasuh Paşa zâde Ömer Bey.

Md. ta : Bu mecmuanın içinde bulunan eserler için bak: Turhân Sultân vakıf-nâma ... si, Ktg. No: 627.

632**TURHAN SULTÂN VAKİFNÂMA...Sİ**

ترخان سلطان وقفنامه سی

Vâkıf : HATİCE TURHAN SULTAN: HADİCA TURHÂN SULTÂN: Hal tercümesi için bak: Turhân Sultân Vakıfnâma...si, Ktg. No: 627.

Eser : Vatanlariyle ilgilerini keserek Mekke'de Kâbe'de mücâveret ile vakit geçirenlerden 90 hâfızın üç gurupa ayrılarak her gün sabah, öğle ve ikindi namazlarından sonra her birine birer cüz okutmak suretiyle her gün üç hatmin indirilebilmesi ve Medine'de Ravza-i mutahhara'da ferrâşlık [eden 40 hâfızın her gün sabah namazından sonra En'am suresini okumaları için 25 000 akça para vakfetiğine dair bir vakıfnâmedir.

YENİ CAMİ (Süleymaniye Ktb.) 150/6.

Baş : واول حضرت عليا منقبت وبا نوى والا منزلت ... مکه مشرفه مكرمه ... ده عكوف وقيام ایدن اغايان والا مقام وحررم محترم مكرمده سمادت خدمت فراشت ايله مشرف اولان خدام ذوى الاحترامدن قرق نفر قرائت قران عظيم الشانه قادر كمسنهلر ... هر كون بعد صلوٰة الصبح حررم محترمده جمعيت وسورة انعامى ... تلاوت وادعية مأثوره لرینى يرلو يرنده قرائت ... ايله لر ...

Son : ... هر کيمکه اصولانه قصد ابطال ويا شروطنه نيت اخلال ايده دنياده حالى خراب ومالى عتاب وعقباده مستحق عذاب ومستأهل عقاب اوله فمن بدله بعدما سمعه ... جرى ذلك وحرر هذا الحكم والتسجيل وتقرير وتحقيق ذالوقف والتستيل فى يوم الخميس السابع والعشرين من شهر ... رجب ... احد شهور سنه ثلث وسبعين والى الف من الهجرة النبوية عليه وعلى آله وصحبه اذكى صلوٰة واجب تحية ۱۰۷۳

Vakfiye th: Recep 1073 — Şubat 1663.

Yzn : Nasuh Paşa zâde Ömer Bey.

Md. ta : Bu vakıfnâmenin içinde bulunduğu mecmua için bak : Turhân Sultân vakıfnâma... si, Ktg. No : 627.

633

YAÑİ CÂMİ^c VAĞİFNÂMA... Sİ

یکی جامع وقفنامه سی

Vâkif : HATİCE TURHAN SULTAN: HADİCA TURHÂN SULTÂN: Hal tercümesi için Bak : Turhân Sultân vakıfnâma... si, Ktg. No : 627.

Eser : Osmanlı mimârîsinin en mükemmel örneklerinden biri olan, Safiye Sultanın başlatarak Turhan Sultanın tamamlyabildiği Valde-i atik yani Yeni Cami ve külliyesinin bakım ve yönetimi için düzenlenen bir vakıfnâmedir.

YENİ CAMİ (Süleymaniye Ktb.) 150/1.

Baş : هر در ابهای حمد و ثنای قرین صفا که آویزه کوش حور عین کامثال الاولؤ المکنون اولغه سزا... اما بعد ارباب الباب ثاقبة الانظار صائبة الافکارک ضمیر منیر حقایق سفیر ودقایق مشیرلرینه مخفی دکلدر که فناء بناء دنیا فنا اوزره اولق .. متعین اولوب ... اشاعة خیرات ومبرات بذل مقدورات ايله تحصیل مرضات الهیهیه کوشش .. فرض لازم ... اولدوغنه بناء اشبو مجله شرعیه نکت سبب انشا وتحریری ... اولان سیده جلیلة المقدار ... صدر در سلطنت عظمی ... امة الدولة والسماة خدیجه والده حضرت پادشاه اعظم... سلطان محمد خان غازی ابن سلطان ابراهیم خان ...

Son : ... ودخی شویله شرط ایلدیلر که هر سنه رمضان شریف ابتداسنده اسکدارده مساکین ایچون تعین اولان محله ساکن اولان مسکینلره پرنج وروغن واطون الدریلوب بو مجموعنه اون ایکی بیک ایجه صرف اولنه

Vakfiye th: Recep : 1073 — Şubat 1663.

Yzn : Nasuh Paşa zâde Ömer Bey.

Md. ta : Bu vakıfnâme içinde bulunduğu mecmuanın 1 - 58 inci yapraklarında yazılıdır. Bu mecmua hakkında bak : Turhân Sultân vakıfnâma... si, Ktg. No : 627.

634

YAÑİ CÂMİ^c KUTUBHÂNA...Sİ VAĞİFNÂMA...Sİ

یکی جامع کتبخانه سی وقفنامه سی

Vâkif : SULTAN III. AHMED : SULTÂN AHMAD III. 1627 — 1736. Sultan IV, Mehmedin oğlu olup, Edirne vak'asiyle tahta çıkmış ve 1730 da Patrona isyanı

ile tahttan ayrılmak zorunda kalmıştır. Saltanatının ilk yılları çeşitli iç ve dış olaylarla geçmiş, Karlofça barışından hâsıl olan reaksiyona karşılık Avusturya, Venedik ve Rusya'ya açılan savaşlarla geçmiştir. 1718 den itibaren Damad Nevşehirli İbrahim Paşa'nın sadareti zamanında her ne kadar doğuda İran'a karşı yeniden savaşlar açılmışsa da III. Ahmed devri, Osmanlı İmparatorluğunda ayrı bir özellik taşır. Kültür bakımından Osmanlı kültürünün son parlak çağını temsil eden bu devirde, Avrupa medeniyetine doğru ilk kapılar açılmıştır. Askerî, sınaî sahalarda girişilen yenileşme hareketleri bilhassa matbaa'nın Türkiye'de tatbi-kiyle büyük bir değer taşır.

Eser : Yeni Cami yanında yeniden yaptırdığı kütüphaneye vakfettiği 1204 cilt yazma eser ile kütüphane hizmetlerine ve ücretlerine dair bir vakıfnâmedir.

YENİ CAMİ (Süleymaniye Ktb.) 1200.

Baş : ابداع صورت معنای اکوان پرتو افتاب قوت و قدرتندن عسیده بر ذره و انشاء نسخه
کبرای وجود انسان جر یراعه الوهیت و حکمتندن چکیده بر قطره اولان ...

Son : ... جرى ذلک و حرر فی الیوم الخامس والعشرين من شهر ربيع الاول لسنة ثمان
وثلثین ومائة والف من هجرة من یری من قدام وخلف شهود الحال

Vakfiye th: 20 Rebiyülevvel 1138 — M. 1725.

Yzn : Ahmed Üsküdarî.

Md. ta : yk: 25, ölç: 284×163 — 200×96, yz: tâlik, st: 15, kt: aharlı abâdi, bak: tezhipli, szb: altın yaldız cl: yaldız, ct: koyu kahverengi meşin şemseli, salbekli, zencirekli, miklepli.

Zahriyede yeni bir yazı ile «Merhum Ahmed-i Sâlis'in kitaplarının vakfiyesi dir.» bunun altında da «Numra 175» yazılıdır. Bunun altında Şeyhulislâm Seyyid Abdullah Efendinin imza kayıtları ve zât mühürleri vardır. Bu mührün altında da Anadolu Kazaskeri Salih Efendi'nin imza ve mührü bulunmaktadır.

